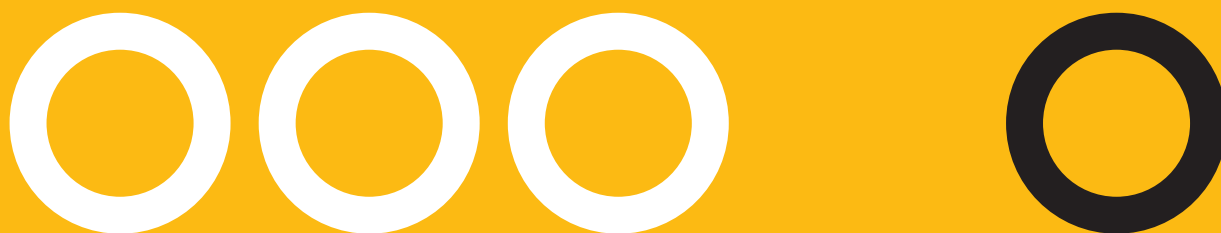

Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental

Una aproximació a la situació actual
i a les principals mesures locals

Juny de 2017

ELABORAT PER:

OBSERVATORI
VALLÈS OCCIDENTAL

AMB L'ASSISTÈNCIA TÈCNICA DE:

notus
recerca social aplicada
investigación social aplicada
applied social research
recherche sociale appliquée

AMB EL SUPORT DE:

XODEL Xarxa d'Observatoris
del Desenvolupament
Econòmic Local

SOC Servei d'Ocupació
de Catalunya

Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental.

Una aproximació a la situació actual i a les principals mesures locals

Juny 2017

Coordinació i direcció:

Oriol Mestre Vall, Consell Comarcal del Vallès Occidental
(Observatori - Desenvolupament Econòmic Local)

Montse Tardy Martorell, Consell Comarcal del Vallès Occidental
(Observatori - Desenvolupament Econòmic Local)

Elaboració de continguts i suport tècnic:

Maria Caprile Elola-Olaso, consultoria social Notus applied social research

Joan Antoni Serra Pardo, consultoria social Notus applied social research

Participació i suport en l'elaboració:

Judit Acosta Rion, Consell Comarcal del Vallès Occidental (Serveis Socials)

Fina Ramoneda González, Consell Comarcal del Vallès Occidental (Serveis Socials)

Natàlia Tierno Segura, Consell Comarcal del Vallès Occidental (Habitatge)

Disseny i maquetació:

Cactus Seny Gràfic ®

Edita:

Consell Comarcal del Vallès Occidental
Carretera N-150, km. 15
08227 Terrassa

El Consell Comarcal del Vallès Occidental prohibeix la reproducció i distribució parcial o total de continguts d'aquest estudi sense especificar-ne la font d'informació.

● Índex

Presentació institucional	5
Introducció	6
1. Desigualtat i pobresa: definició i mesura	8
1.1. Concepte de pobresa	8
1.2. Indicadors de pobresa	9
1.2.1. Indicadors d'àmbit supralocal	9
1.3. Indicadors d'àmbit local	13
1.3.1. Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social	13
1.3.2. Altres indicadors locals	14
2. Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental	21
2.1. La crisi i el seu impacte a Catalunya	21
2.2. Indicadors sobre desigualtat i pobresa a la comarca	24
2.2.1. Renda	24
2.2.2. Mercat de treball	30
2.2.3. Habitatge	34
2.2.4. Altres indicadors	38
3. Polítiques contra la desigualtat i la pobresa al Vallès Occidental	41
3.1. El marc polític	41
3.1.1. Legislació	41
3.1.2. Mesures	43
3.2. Indicadors sobre polítiques contra la desigualtat i la pobresa a la comarca ..	45
3.2.1. Serveis socials	45
3.2.2. Habitatge	51
3.2.3. Alimentació	56
3.2.4. Energia	59
3.2.5. Prestacions de desocupació	60
4. Indicadors per orientar i monitoritzar les polítiques en matèria de pobresa a la comarca	65
4.1. Indicadors sobre pobresa	65
4.1.1. Objectius i metodologia	65
4.1.2. Descripció dels indicadors	66

4.1.3. Resultats	69
4.2. Indicadors sobre mesures en matèria de pobresa.....	78
4.2.1. Objectius i metodologia	78
4.2.2. Descripció dels indicadors.....	78
4.2.3. Resultats.....	82
5. Conclusions i recomanacions	85
Bibliografia.....	89

● Presentació institucional

La crisi se'n va, es queda la pobresa

Els mitjans de comunicació ens mostren darrerament cert símptomes de recuperació de l'economia. Baixa l'atur, es creen noves empreses, la construcció repunta... Podria semblar que la situació de crisi econòmica s'acaba i que tot plegat agafa embranzida. Però aquestes dades xoquen amb la realitat de moltes famílies que viuen una situació precària i que tenen veritables problemes per poder accedir als serveis bàsics com l'alimentació, l'habitatge o l'energia. La dada és esfereïdora: al Vallès Occidental, més d'un 22% de la població viu en situació de pobresa. I això vol dir que un de cada cinc vallesans i vallesanes necessita ajuda per poder tirar endavant. Aquesta dada ens ha d'interpel·lar a tots i totes i ens ha de fer reflexionar i actuar decididament per lluitar contra la pobresa i per assolir un pacte comarcal per fer-hi front.

Per encàrrec del Consell d'alcaldes i alcaldesses, l'Observatori Comarcal ha elaborat un informe que analitza els diferents indicadors de pobresa i les mesures que s'estan portant a terme actualment. I l'anàlisi de les dades ens mostra com, tot i els indicis de recuperació econòmica, la desigualtat i la pobresa estructurals persisteixen a la comarca i, a més, es consolida i augmenta una nova pobresa severa. La crisi ha tingut un fort impacte i el resultat n'ha estat una societat més desigual i polaritzada on s'intensifica la pobresa i altres formes de vulnerabilitat social, especialment en determinats col·lectius com els infants, les dones i les persones estrangeres.

Entre el 2011 i el 2016 la pobresa extrema ha passat del 3'5% al 7'7%. Un augment de més del 100% que ha suposat haver d'incrementar la despesa social dels ajuntaments en un 36% en dos anys. Darrera de cada xifra hi ha famílies i actualment hi ha més de 14.000 famílies vallesanes que han d'acudir als rebosts solidaris per aconseguir aliments i, segons dades de 2015, més d'un 14% de la població és atesa pels Serveis Socials.

La situació actual ens fa parlar d'una nova classe social, en moltes ocasions invisible: el precariat. I és que el 27% de les persones treballadores de la comarca tenen uns ingressos inferiors a 12.000 euros l'any. El sou que guanyen no els permet cobrir les necessitats bàsiques i sovint es troben amb problemes per accedir a les ajudes públiques pel sol fet de treballar, encara que sigui en unes condicions socials i econòmiques nefastes. D'altra banda, la durada de l'atur també és una dada preocupant. Gairebé la meitat de les persones aturades porten més d'un any sense treballar. I prop del 44% de les persones aturades no reben cap prestació.

Davant totes aquestes dades, les administracions locals no podem quedar impassibles. El que ens diu aquest estudi és que estem sortint de la situació de crisi econòmica però sortim pitjor del que vàrem entrar. Sortim més pobres, més desiguals i més precaris. Per tot això hem de ser capaços de poder analitzar aquestes dades i fer propostes en relació a quina manera podem atendre aquesta situació. Per això estem preparant un paquet de mesures per tal de tornar a posar aquest tema a l'agenda de la comarca. Hem de reformular programes i ajudes i plantejar-ne de nous. Hem de valorar, per exemple, com pot afectar la renda garantida a tots aquests col·lectius, també hem de ser conscients que tenim un problema greu amb els salaris i cal que plantegem qüestions decisives en matèria d'habitatge. A més, hem de fer un treball conjunt en relació al que estem fent des dels Serveis Socials.

Només treballant conjuntament des dels ajuntaments, amb la complicitat i implicació de les entitats socials i les administracions superiors, podrem afrontar el canvi que necessitem per fer una societat més justa i igualitària.

Ignasi Giménez Renom

President del Consell Comarcal del Vallès Occidental

● Introducció

L'estudi que es presenta a continuació, Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental. Una aproximació a la situació actual i a les principals mesures locals, és fruit de l'acord del Consell d'Alcaldes i Alcaldesses celebrat el passat 11 de maig de 2016.

La finalitat de l'encàrrec era aportar coneixement específic d'aquesta problemàtica a escala local, analitzant la situació del context actual i les mesures principals en curs de les administracions públiques per a fer-li front. Així mateix, es volia aprofundir, de forma especial, en els àmbits de l'habitatge, alimentació i subministraments i, alhora, instava a activar mecanismes permanents de seguiment de l'evolució i les característiques de les desigualtats per a donar continuïtat als treballs iniciats.

La configuració d'un estudi sobre desigualtat a nivell municipal suposa per si mateix un repte tant a nivell conceptual com metodològic, partint de les poques experiències existents en aquest àmbit i la manca d'indicadors de mesura de les desigualtats consistents i comparables. Per al disseny del marc metodològic es va partir de l'assumpció d'aquestes limitacions i, en base a les mateixes, es va activar un grup de treball tècnic de seguiment dins del Consell Comarcal amb professionals de diferents àrees per a disposar d'una mirada el més àmplia, diversa i integral possible.

Així doncs, l'objectiu principal de la recerca ha estat l'obtenció del màxim d'indicadors comparables per tal de poder elaborar un treball dens i profund de la situació i context actual i, al mateix temps, poder proposar la configuració d'uns indicadors fixes i robustos capaços d'avaluar cada any el grau de pobresa dels nostres municipis i l'esforç que les administracions públiques realitzen per a fer-li front.

La fase inicial s'ha centrat en un treball intensiu de cerca i obtenció d'informació. Cal agrair la cooperació obtinguda per part de totes les administracions, dels responsables de serveis socials i d'habitatge dels ajuntaments de la comarca, i de la bona predisposició dels diferents Departaments i ens de la Generalitat de Catalunya als quals s'ha sol·licitat informació. El llistat de les fonts d'informació i indicadors dels quals es nodreix l'estudi n'és un bon exemple.

D'altra banda, una segona fase molt important ha estat la vessant qualitativa. D'entrada, amb les diferents entrevistes bilaterals realitzades durant tot el procés amb agents públics i privats, per aprofundir en el coneixement de la informació disponible i l'enfocament i possibilitats de la seva utilització. I, d'altra banda, amb les dues jornades de treball, la primera celebrada el 20 de desembre del 2016 amb l'objectiu de posar en comú la informació recollida, la proposta d'indicadors i l'enfocament adoptat a l'estudi i, la segona, el 2 de juny del 2017, per a la seva presentació i l'exposició i debat de les conclusions i recomanacions.

Recollint la voluntat de continuïtat dels treballs i també fruit de la necessitat de compartir i contrastar el coneixement i propostes elaborades en detall, el 22 de maig de 2017 es va constituir la Comissió mixta d'observació permanent de desigualtat i pobresa del Vallès Occidental, configurada, en aquesta primera reunió, pels ajuntaments de Sabadell i Terrassa i les entitats socials Càrites i Creu Roja. Els seus objectius principals són, en primer lloc, fer el seguiment, aportacions i avaluació del monogràfic i informe permanent anual de desigualtat i exclusió social a la comarca, que impulsa el Consell Comarcal del Vallès Occidental. En segon lloc, coordinar estratègies i actuacions amb altres iniciatives que s'estiguin desenvolupant per tal de millorar el coneixement i la informació disponible en relació a la desigualtat i l'exclusió social. I, per últim, elevar propostes i/o dictàmens als òrgans de decisió del Consell Comarcal o a d'altres entitats d'interès.

En relació a l'estructura de l'estudi, el primer capítol situa, d'entrada, els conceptes de desigualtat, pobresa i exclusió social, apostant per un enfocament multidimensional del fenomen, i situant l'exclusió social com a una conseqüència de la pobresa i la desigualtat. Posteriorment, presenta de forma clara i selectiva els indicadors de pobresa a nivell supracomarcal i de les experiències d'àmbit local identificades més interessants.

El segon capítol, s'inicia amb una breu presentació sobre la situació i evolució de la pobresa a Catalunya. Després, es centra en presentar el gruix d'informació recollida a nivell municipal sobre la situació i característiques de la desigualtat i la pobresa, analitzant la renda, el mercat de treball, l'habitatge, així com altres indicadors més generals.

El tercer capítol, analitza les principals mesures que l'administració pública té en curs en tots els nivells. Situa un breu resum del marc legislatiu rellevant i, a continuació, es fa una extensa exposició amb la informació recollida sobre les polítiques públiques, especialment d'ajudes i prestacions, de serveis socials, alimentació, habitatge i treball.

En el quart capítol, s'elabora la proposta dels indicadors permanents per orientar i fer el seguiment de la pobresa i de les mesures públiques en curs. Pel què fa a la pobresa, es proposen deu indicadors específics i s'elabora un indicador relatiu general sobre la situació de cada municipi. En canvi, en relació al seguiment de l'esforç que realitzen les administracions a nivell municipal, únicament es seleccionen i presenten els resultats de dotze indicadors; la no disponibilitat del conjunt d'informació i les diferents proves realitzades no permet disposar d'un indicador prou fiable de caràcter general.

Finalment, el cinquè i últim capítol, presenta les conclusions principals dels treballs, situant aquells aspectes fonamentals de la pobresa avui i les problemàtiques trobades per elaborar l'estudi. Es situen també un seguit de recomanacions per tal de continuar i millorar els treballs fets.

1. Desigualtat i pobresa: definició i mesura

1.1. Concepte de pobresa

Pobresa és un terme molt emprat, tot i que de manera poc precisa per part de les institucions polítiques, les entitats socials, els mitjans de comunicació i la població en general. De fet, des de la recerca social s'aborda la pobresa com un fenomen intrínsecament complex, que no té una definició única ni tampoc una sola mesura.

Tant en la literatura especialitzada com en el discurs polític es presenten diferents aproximacions, començant per si s'aborda la pobresa només en termes de renda i accés a béns materials o també s'inclou la privació en termes de participació i oportunitats socials. Tot i que el terme exclusió social se sol emprar per fer referència a aquesta vessant més social, en contraposició a una concepció material de la pobresa, la definició de pobresa del Consell de la Unió Europea (2007) és molt clara en aquest aspecte:

“La pobresa és un fenomen complex i multidimensional que va més enllà de la manca de recursos per la supervivència i s'estén a la privació de les activitats civils, socials i culturals, així com les oportunitats per a la participació política i la mobilitat social”.

En aquest estudi adoptem aquesta definició com a punt de partida, considerant la pobresa com una vessant de la desigualtat social que té implicacions en les condicions de vida materials i socials, les capacitats i les oportunitats vitals.

Des d'aquesta perspectiva, podem perfilar un concepte multidimensional i amb perspectiva de gènere de la pobresa que considerem adient per tal d'orientar l'estudi:

Concepte simple i sense perspectiva de gènere	Concepte multidimensional i amb perspectiva de gènere
Es limita a la renda i la privació material	Aborda les condicions de vida materials i socials, capacitats i oportunitats vitals
Només considera la pobresa a les llars	Combina pobresa individual i pobresa a les llars, considerant la desigualtat existent en el si de les famílies – en particular en relació amb el gènere
Adopta una perspectiva estàtica	Aborda una perspectiva dinàmica, tenint en compte la persistència de la pobresa al llarg de la vida i la seva transmissió intergeneracional
No té en compte altres desigualtats socials	Adopta un enfocament interseccional per tenir en compte l'acumulació de desavantatges per determinats col·lectius, considerant altres formes de desigualtat social (gènere, ètnia, edat...)
Posa l'accent de l'actuació política en l'accés a l'ocupació	Posa l'accent de l'actuació política en la inclusió social per mitjà del suport econòmic, l'accés a una ocupació digna i l'accés a serveis de qualitat (habitatge, salut, ensenyament...)

Amb la crisi que s'inicia al 2007 i el seu impacte en el creixement de les desigualtats i la polarització social, han passat a un primer pla aspectes de la pobresa extrema vinculats a la privació material en aspectes essencials com ara l'alimentació, l'habitatge o l'energia. Abordem aquests fets com manifestacions diferents d'un fenomen complex, la pobresa, considerant que tenen repercussions, al llarg de la vida i des d'una perspectiva inter-generacional, en el conjunt de les condicions materials i socials de vida.

1.2. Indicadors de pobresa

La mesura de la pobresa depèn de la definició de pobresa que s'adopti i la disponibilitat de dades adients.

És evident que mesurar la pobresa planteja múltiples problemes de tipus conceptual i tècnic si es pretén copsar amb indicadors estadístics la complexitat d'aquest fenomen. Per això, són presents molts indicadors de pobresa monetària o privació material, mentre que la mesura d'altres vessants de la pobresa està molt menys desenvolupada. De la mateixa manera, és molt més senzill calcular indicadors que indiquin l'abast de la pobresa en un moment determinat que indicadors que mesurin la seva persistència al llarg del temps.

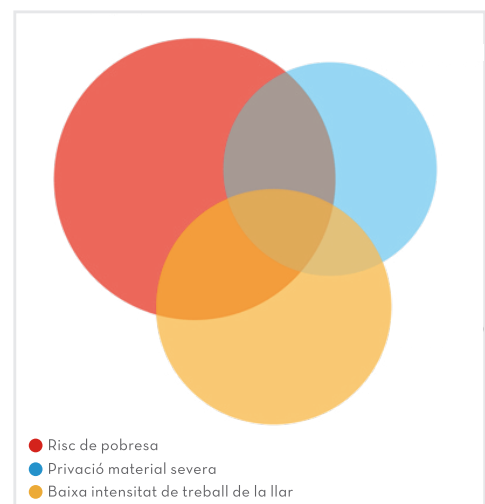
Les dificultats per mesurar la pobresa s'agregen enormement a nivell comarcal i municipal, per la impossibilitat d'utilitzar la major part de les enquestes de referència sobre renda i condicions de vida a aquest nivell de desagregació territorial. A nivell local, cal fer ús del ventall de dades administratives existents, tot i que normalment no es sistematitzen ni s'utilitzen per analitzar la pobresa i orientar i monitoritzar les actuacions polítiques en aquest àmbit.

1.2.1. Indicadors d'àmbit supralocal

Indicadors europeus harmonitzats

L'indicador de referència per mesurar la pobresa a Catalunya és l'establert per la UE en la Estratègia Europa 2020. Es tracta de l'indicador AROPE (At risk of poverty or social exclusion: en risc de pobresa o exclusió social) que mesura la pobresa a través de l'enquesta harmonitzada de condicions de vida (EU-SILC - European Statistics on Income and Living Conditions, Encuesta de Condiciones de Vida). L'ARPE consta de tres subindicadors: risc de pobresa, baixa intensitat de treball a la llar i privació material severa.

Indicador AROPE

Taxa AROPE

ARPE proporciona el percentatge de la població que viu en una llar que es troba en almenys una de les següents situacions	
Risc de pobresa	Llars amb ingressos per sota del 60% de la mediana dels ingressos per unitat de consum (depèn del nombre de membres de la llar i de la seva edat).
Baixa intensitat de treball	Llars amb intensitat de treball igual o inferior a 0,20 (en atur o inactivitat almenys el 80% del temps) . Intensitat de treball a la llar: suma dels mesos que han treballat els membres de la llar en edat activa dividit per la suma dels mesos en què aquests membres haurien pogut treballar. Membres de la llar en edat activa: persones entre 18 a 59 anys que no són fills dependents.
Privació material severa	Llars amb mancança forçada d'almenys 4 dels 9 ítems següents: <ul style="list-style-type: none"> • Pagar sense endarreriments despeses relacionades amb l'habitatge (hipoteca o lloguer, rebuts del gas, comunitat...) o compres ajornades • Poder anar de vacances almenys una setmana a l'any • Poder fer un àpat de carn, pollastre o peix (o l'equivalent vegetarià) almenys cada dos dies • Poder afrontar despeses imprevistes • Poder permetre's un telèfon (incloent-hi telèfon mòbil) • Poder permetre's una televisió • Poder permetre's una rentadora • Poder permetre's un cotxe • Poder mantenir l'habitatge a una temperatura adient

La mesura de la pobresa està sempre lligada a una determinada definició de la pobresa. En aquest sentit, l'ARPE és un indicador controvertit des d'un punt de vista conceptual:

- Només té en compte la situació de pobresa de la llar, assumint implícitament que tots els membres de la llar tenen el mateix accés als recursos. Tanmateix, les desigualtats de gènere i edat en termes de poder i renda són rellevants.
- Mesura la pobresa en un moment determinat, sense prestar atenció a la persistència de la pobresa al llarg del temps, tot i que el caràcter longitudinal de l'enquesta permet mesurar aquest fenomen.
- Adopta només un concepte relatiu de pobresa monetària (60% de la mediana) que pot portar a conclusions errònies en un context de deteriorament generalitzat de les condicions de vida en relació a períodes anteriors.
- No aborda la pobresa extrema, explorant llimdars de pobresa monetària per sota del 60% de la mediana (40%, 30%).
- Només aborda la pobresa en termes de renda, ocupació i privació material, deixant de banda altres vessants de la pobresa.

Indicadors per regular l'accés als serveis i prestacions socials

A nivell estatal s'utilitza un altre indicador per regular l'accés a determinats serveis i prestacions socials: l'IPREM (Indicador Públic de Renda d'Efectes Múltiples). És un indicador d'ingressos, establert el 2004 en substitució del salari mínim com indicador de referència per a les polítiques públiques. Des de llavors, l'evolució de l'IPREM i del salari mínim ha estat divergent, de manera que en el 2017 l'IPREM se situa en 532,51 € al mes i el salari mínim en 707,60 € al mes. L'IPREM s'estableix cada any en la Llei de Pressupostos Generals.

Des del 2006, a Catalunya s'utilitza l'IRSC (Indicador de Renda de Sufficiència a Catalunya) com a referència per valorar la situació de necessitat i regular l'accés a les prestacions. Aquest indicador es fixa cada any en la Llei de Pressupostos de la Generalitat. Per a l'exercici 2017, el valor de l'IRSC es fixa en 569,12 € mensuals, lleugerament per sobre de l'IPREM.

Altres fonts i indicadors rellevants

Cada quatre anys, la Fundació FOESSA produeix dades sobre desigualtat social i pobresa, basades en la seva pròpia enquesta. L'edició més recent, "VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España" (FOESSA 2014a i 2014b) és una font molt àmplia d'informació i anàlisi, que a més a més incorpora indicadors a nivell individual, no només per la llar, per tal de mesurar l'abast de la pobresa des de la perspectiva de gènere.

L'abast i gravetat de determinades manifestacions de pobresa extrema, com ara la pobresa alimentària, la pobresa energètica i l'emergència habitacional ha activat el debat sobre les fonts i els indicadors més adients per copsar aquest fenomen tant a Catalunya com en el conjunt de la Unió Europea.

L'Enquesta de Condicions de Vida (EU-SILC) permet una primera aproximació amb dades europees harmonitzades, tant relatives als ingressos i les despeses de la llar com en relació a la privació material. Per a Espanya també és rellevant l'Enquesta de Pressupostos Familiars.

Pel que fa al debat sobre els diferents enfocaments conceptuals i la proposta d'indicadors, a l'igual que amb FOESSA, de nou es tracta d'una entitat social, l'Associació de Ciències Ambientals (ACA) està desplegant una gran activitat en relació amb la pobresa energètica, utilitzant tant l'Enquesta de Condicions de Vida com la de Pressupostos Familiars.

En relació amb l'habitatge, el Consell General del Poder Judicial proporciona dades sobre els procediments judicials relacionats amb la pèrdua i l'expulsió de l'habitatge, tot i que no són suficients per analitzar amb més profunditat els processos en curs.

D'altra banda, hi ha una greu mancança de fonts adients per estudiar altres aspectes de la vulnerabilitat en relació amb l'habitatge (problemàtiques relacionades amb habitatge inadequat, sensellarisme, vulnerabilitat dels llogaters...).

La pobresa alimentària és el fenomen menys analitzat com a tal, tot i que amb estudis rellevants a Catalunya, com ara l'abast del problema entre els infants (Síndic de Greuges 2012) o estudis de tipus qualitatiu que enceten el debat de la sobirania alimentària (ASAC 2015).

1.3. Indicadors d'àmbit local

1.3.1. Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social

Els 'Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social' són fruit de la col·laboració entre l'IDESCAT i el Departament de Benestar Social i Família, amb l'objectiu de ser un instrument per a la planificació i avaluació de les polítiques de serveis socials. Es tracta de 19 indicadors, basats en fonts administratives, que proporcionen informació a nivell comarcal i per als municipis de major grandària de població, agrupats en quatre àmbits: renda monetària, mercat de treball, demografia i protecció social. Els indicadors van ser calculats per a l'any 2012 i des de llavors es van actualitzant.

Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social

Àmbit	Indicadors
Renda monetària	Desigualtat de renda segons fonts tributàries Percentatge de rendes inferiors al 60% de la mediana Bretxa de les rendes inferiors al 60% de la mediana
Mercat de treball	Població en situació d'atur Població en situació d'atur de llarga durada Població en situació d'atur de molt llarga durada
Demografia	Taxa d'escolarització als 17 anys Famílies monoparentals Famílies amb tres fills o més Estrangers provinents de països en vies de desenvolupament Població de 75 anys o més que viu sola
Protecció social	Percepció mitjana de les pensions contributives de la població de 65 anys i més Prestacions no contributives Prestacions de desocupació Renda mínima d'inserció Prestacions d'ajut al lloguer Ajuda alimentària Ajuda alimentària als infants de 0-8 anys Expedients informatius i de risc d'infants i adolescents

1.3.2 Altres indicadors locals

Com experiències rellevants, s'ha recollit informació sobre tres indicadors locals: l'indicador de nivell socioeconòmic del Departament de Salut per als municipis catalans, l'índex de vulnerabilitat de Madrid i el mapa de vulnerabilitat de Terrassa.

Indicador del nivell socioeconòmic del Departament de Salut

Organisme responsable

Observatori del Sistema de Salut de Catalunya

Objectiu/Finalitat

Dotar-se d'una eina que reflecteixi les diferències socioeconòmiques entre els territoris de cara a assignar els recursos d'atenció primària de forma equitativa.

Font de les dades

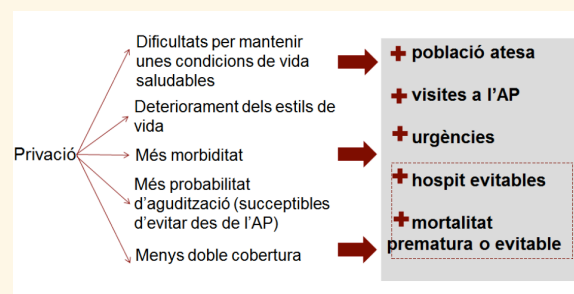
Les dades són treballades a nivell d'àrea bàsica de salut a partir de diferents registres administratius gestionats per la Generalitat de Catalunya, com el Registre Central d'Assegurats o el Registre Estadístic de Població de Catalunya. Actualment es disposen de les dades per a l'any 2015, consultables a través de mapes i en format excel per a cadascun dels indicadors. La intenció és realitzar una actualització anual de les dades.

Descripció

L'indicador neix de la voluntat del Departament de Salut de revisar la distribució del pressupost d'atenció primària de salut per assegurar una distribució equitativa. L'objectiu és construir un índex que reflecteixi les diferències socioeconòmiques entre els territoris (àrees bàsiques de salut) i permeti redistribuir els recursos existents, tenint en compte que una pitjor situació socioeconòmica està lligada a una major pressió assistencial.

En aquest procés participen un grup d'experts i de tècnics de la Generalitat.

En la creació de l'índex es basen en els antecedents existents d'altres índexs de privació, com per exemple el ME-DEA. Així doncs, el punt de partida és que la privació, entesa com necessitats no satisfetes com a conseqüència de manca de recursos, afecta als serveis sanitaris i la salut (veure figura).

A partir d'aquí es realitza una selecció de variables, algunes emprades en altres índexs de privació i altres de salut, relacionades amb la presència de desigualtats socials sobre les quals l'atenció primària té un efecte mitigador. L'anàlisi mostra que la situació socioeconòmica té una relació rellevant amb la pressió assistencial. En especial s'observa una elevada

correlació entre la major utilització dels serveis d'atenció primària i les variables indicatives d'un nivell socioeconòmic baix.

Les variables que utilitzen en la construcció de l'índex són:

- Esperança de vida
- Població exempta de copagament farmacèutic
- Població amb rendes inferiors a 18.000 euros
- Població amb rendes superiors a 100.000 euros
- Població amb ocupacions manuals
- Població amb nivell d'instrucció insuficient
- Taxa de mortalitat prematura (x 1.000 h.)
- Hospitalitzacions evitables (x 1.000)

A través d'una fórmula matemàtica basada en les correlacions detectades entre aquestes variables i el major ús dels serveis d'atenció primària, s'elabora l'índex de nivell socioeconòmic, que pren valors entre 0 i 100.

L'índex creat s'interpreta com un índex de privació on valors més elevats suposen nivells socioeconòmics més baixos.

Aspectes destacats

Un aspecte destacat és la consulta del mapa i de les variables estadístiques en forma d'open data. A més del mapa de l'indicador de nivell socioeconòmic també es poden consultar els mapes per a diferents variables tingudes en compte en la seva elaboració.

El segon element destacable és l'establiment de la relació entre privació de les persones i l'ús dels serveis sanitaris amb la quantificació i correlació de les seves variables.

El tercer element que ressalta és la fàcil interpretació i lectura de l'índex socioeconòmic, quantificat de 0 a 100, on 100 seria el nivell socioeconòmic més baix i 0 el més alt.

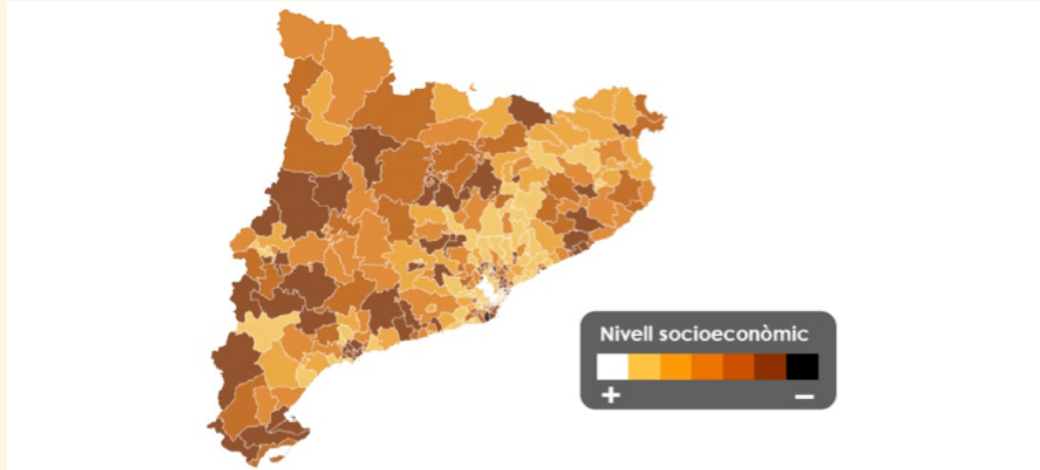
Per últim resulta de molt interès la creació de l'índex amb la clara intenció de fer una distribució objectiva, equitativa i eficient dels recursos econòmics dels que es disposen, un fet no sempre aplicat dins de l'Administració Pública.

Usos

L'ús principal és la distribució dels recursos d'atenció primària als territoris. No obstant això, també es podria plantejar avaluar l'impacte de les polítiques i el recursos als territoris.

Exemple

Indicador socioeconòmic per municipis, 2015

Font: Departament de Salut

Ampliar informació

Observatori del Sistema de Salut de Catalunya (http://observatorisalut.gencat.cat/ca/observatori-sobre-els-efectes-de-crisi-en-salut/indicador_socioeconomic_2015/)

Índex de vulnerabilitat de Madrid**Organisme responsable**

Àrea de Coordinació Territorial de l'Ajuntament de Madrid

Objectiu/Finalitat

Crear un instrument de diagnosi que reflecteixi la diferent situació de vulnerabilitat dels barris de Madrid de cara a prioritzar la intervenció política.

Font de les dades

Les dades són relatives als 128 barris de Madrid. Procedeixen de diferents fonts públiques consultables al Banc de Dades de l'Ajuntament de Madrid i del Portal Estadístic de la Comunitat de Madrid.

Descripció

L'índex sorgeix de la voluntat d'abordar la desigualtat històrica que pateixen alguns barris de la ciutat amb una intervenció de reequilibri urbà. El primer pas va ser dotar-se d'un instrument de diagnosi capaç de poder donar una puntuació a cada barri en funció de la seva situació de vulnerabilitat i, per tant, poder ordenar els barris de major a menor prioritat d'intervenció. L'objectiu és crear un índex que identifiqui les àrees d'intervenció prioritàries del nou Fons de Reequilibri Territorial.

Alhora de treballar en la creació de l'índex es van tenir en compte altres informes i estudis publicats per diverses entitats oficials. A partir d'aquests estudis es va seleccionar un conjunt de dimensions considerades com rellevants des del punt de vista dels desequilibris territorials urbans, com són les característiques sociodemogràfiques de la població, l'estatus socioeconòmic, la salut de la població i l'habitatge. L'índex es crea a partir dels set indicadors següents:

- Taxa d'atur
- Població migrant
- Desocupació juvenil
- Taxa de desocupats que no reben prestació
- Renda bruta per habitatge
- Esperança de vida
- Vulnerabilitat urbana. Aquest indicador es calcula a partir del valor cadastral, el percentatge de gent gran i el de persones sense estudis.

Un cop calculats els diferents indicadors, els barris queden ordenats de major a menor necessitat de reequilibri, sent 5 la posició de major urgència i 1 la de menor. D'aquesta manera, els 7 indicadors situen en 35 punts el màxim índex de reequilibri.

Aspectes destacats

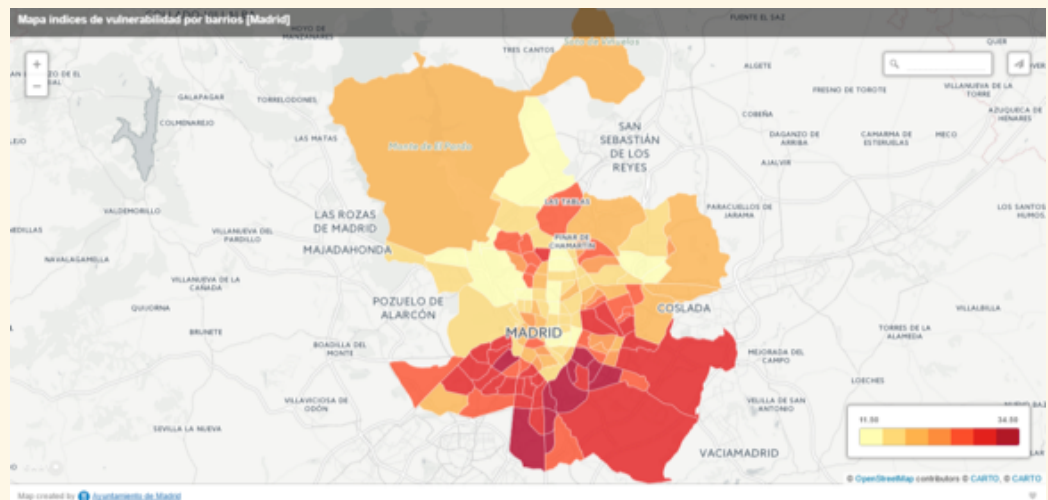
L'aspecte més destacat és la seva finalitat pràctica, identificant i ordenant els diferents barris per prioritzar la intervenció d'un pla de reequilibri territorial. Així doncs, es tracta d'un índex creat com a instrument de decisió per a la intervenció urbana. El pas del temps permetrà observar l'evolució de l'índex als diferents barris i avaluar si s'ha produït o no el reequilibri territorial.

Usos

L'Ajuntament de Madrid mostra els resultats de l'índex i dels diferents indicadors utilitzats en forma de mapa, una forma visual i comprensible. Un primer ús que té és el de mostrar la desigualtat entre els diferents barris de la ciutat de Madrid de forma visual i quantificar el nivell de desigualtat existent. Un segon ús és classificar i prioritzar les àrees d'intervenció (barris) del Pla de Reequilibri Territorial de l'Ajuntament de Madrid. Un tercer ús que pot tenir l'índex serà el de seguiment i avaluació de l'impacte del Pla de Reequilibri Territorial a partir de l'anàlisi de la seva evolució.

Exemple

Índex de vulnerabilitat per barris de Madrid, 2016

Ampliar informació

Presentació Fons de Reequilibri Territorial (<http://www.madrid.es/UnidadesDescentralizadas/UDCMedios/noticias/2016/O4Abril/O4Lunes/Notasprensa/Fondo%20Reequilibrio%20Territorial/ficheros/Dosier%20Fondo%20Reequilibrio%20Territorial.pdf>)

Mapa de l'Índex de vulnerabilitat (https://ayuntamientomadrid.cartodb.com/viz/1b652f46-f721-11e5-9910-Oe3a376473ab/embed_map)

El Confidencial el 3 d'abril de 2017 (http://www.elconfidencial.com/espana/madrid/2017-04-03/mapa-desequilibrio-renta-madrid-distritos-barríos-paro-inmigrantes_1359146/)

Mapa de vulnerabilitat a la ciutat de Terrassa

Organisme responsable

Pla Local d'Inclusió Social de Terrassa – Àrea de Drets Socials i Serveis a les Persones

Objectiu/Finalitat

Identificar el diferent grau de vulnerabilitat existent a la ciutat de Terrassa de cara a poder realitzar una millor planificació dels recursos municipals a l'hora d'intervenir des dels diferents serveis de l'Ajuntament de Terrassa.

Font de les dades

Dades a nivell de secció censal a partir dels registres administratius que gestiona el propi ajuntament o als que té accés. Les dades són per al 2015 degut a que els treballs per a crear aquest mapa van començar l'any 2016 en el marc de l'elaboració del nou Pla Local d'Inclusió Social de Terrassa (PLIS).

Descripció

En el marc del PLIS es va decidir crear un instrument que mesurés i mostrés d'una manera visual el diferent risc de vulnerabilitat a la ciutat de Terrassa. Es va decidir treballar a nivell de secció censal, un fet que va requerir un important treball identificar quines dades estaven disponibles a aquest nivell i eren fàcilment actualitzables. A partir d'aquest treball varen acabar definint un total de 16 indicadors que es relacionen amb un total de 6 àmbits d'exclusió social. Els àmbits que estableixen són: econòmic, sociosanitari, residencial, relacional, laboral i formatiu.

Els indicadors utilitzats en l'àmbit econòmic són: percentatge de llars amb expedients RMI en relació al total de llars, percentatge de llars amb expedients RMI anteriors al 2010 (cronificació de les persones beneficiàries de RMI), percentatge de llars beneficiàries dels ajuts econòmics d'urgència social per alimentació i necessitats bàsiques de subsistència i import dels ajuts d'urgència social per llar.

En l'àmbit sociosanitari, els indicadors que utilitzen són: percentatge de persones beneficiàries del Serveis d'Atenció Domiciliària i Dependència per secció censal i percentatge de persones ateses per Serveis Socials (excepte SAD i Dependència) per secció censal.

En el residencial es treballa amb: percentatge de llars beneficiàries dels ajuts econòmics d'urgència social per raó d'habitatge per secció censal, percentatge de llars amb informe de fragilitat residencial per secció censal, percentatge d'habitatges amb 6 o més persones empadronades i percentatge d'habitatges ocupats per secció censal.

En l'àmbit relacional els indicadors emprats són: percentatge de llars formades únicament per persones majors de 65 anys per secció censal, percentatge de població estrangera per secció censal, nivell d'abstenció en els comicis electorals dels 2015 per secció censal i percentatge de queixes i denúncies, per soroll a l'habitatge i per maltractament, violència física/psíquica habitual a l'àmbit de la llar, recollides per la policia municipal en relació a la població total del barri.

En l'àmbit laboral es considera el percentatge de persones que han fet una o varies accions per a la millora de la seva ocupabilitat a Foment de Terrassa en relació a la població activa de la secció censal.

Per últim en l'àmbit formatiu s'inclou el percentatge de persones amb un nivell educatiu menor a l'educació obligatòria (que no saben llegir ni escriure, sense estudis i amb ensenyament primari incomplets, 5 cursos d'EGB o equivalent, certificat d'escolaritat o equivalent) per secció censal.

Aspectes destacats

Com aspectes destacats cal remarcar que es va crear un grup de treball tècnic transversal amb altres serveis municipals per elaborar l'indicador i que l'objectiu és presentar els indicadors de forma senzilla i visual a través de l'elaboració d'un mapa, amb la finalitat de que sigui d'utilitat pels diferents serveis municipals.

Els resultats dels indicadors els mostren a nivell individual en forma de mapa i en relació a

quatre categories de risc de vulnerabilitat: baix, mig, alt i molt alt. Així doncs, es compta amb 16 mapes de risc de vulnerabilitat (per indicadors), juntament amb mapes de vulnerabilitat en cadascun dels sis àmbits. En els àmbits amb més d'un indicador, els indicadors s'agrupen formant un de sol que és el que es representa al mapa. Per agregar s'han testat dos mètodes, un quantitatiu, on s'aplica una fórmula matemàtica que agrupa els indicadors en un de sol i un qualitatiu, on a cada indicador es dóna una ponderació diferent segons criteris de valor.

En l'actualitat es treballa en l'elaboració de l'indicador final que estarà format pels indicadors agrupats de cadascun dels àmbits, amb l'objectiu d'elaborar una mapa sintètic de la vulnerabilitat a la ciutat de Terrassa.

Usos

El principal ús serà tenir una eina de fàcil lectura i comprensió per als diferents serveis municipals que els sigui útil alhora de planificar els recursos a destinar al territori i orientar la seva intervenció.

Ampliar informació

Oficina Tècnica del Pla Local d'Inclusió Social. Àrea de Drets Socials i Serveis a les Persones. Ajuntament de Terrassa.

2. Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental

2.1. La crisi i el seu impacte a Catalunya

A Catalunya, com a la resta de l'estat i els països del sud d'Europa, la crisi ha tingut un fort impacte, amb el resultat d'una societat més desigual i polaritzada, on s'intensifica la pobresa i altres formes de vulnerabilitat social, especialment en determinats col·lectius.

Si ens atenem a la taxa AROPE, segons dades d'IDESCAT, el 22,5% de la població catalana es trobava en situació de pobresa o exclusió social el 2016. Concretament, el 19,2% de la població vivia en llars per sota del llindar de pobresa monetària; el 7,2% en llars amb molt baixa intensitat de treball i el 5,5% en llars amb privació material severa.

L'evolució de la taxa AROPE posa de manifest, des del 2011, un comportament més favorable a Catalunya que a Espanya, amb una taxa similar a la mitjana europea l'any 2015. No obstant això, aquestes dades també mostren que Catalunya tenia un nivell molt alt de pobresa i exclusió social en els anys de bonança i creixement econòmic anteriors a la crisi econòmica.

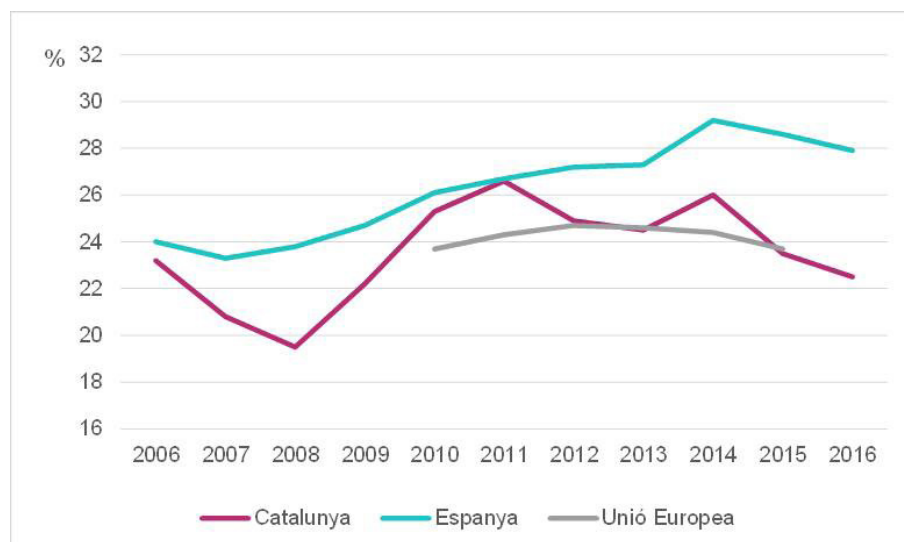

Figura 1. Taxa AROPE: % de població en risc de pobresa o exclusió social, 2006-2016
Font: IDESCAT

De fet, la mesura relativa de la pobresa (com ara la taxa de pobresa monetària AROPE) resulta insuficient per aprofundir en l'anàlisi de la pobresa en un context

marcat per l'impacte de la crisi i el deteriorament generalitzat de les condicions de vida, donat que no indica en quina mesura la pobresa és més aguda que la pobresa abans de la crisi. Amb dades de l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de la Població, Sarasa et al (2013) assenyalen que el llindar de pobresa ha passat de 9.600€ a 8.817€ entre 2006 i 2011. Si s'adopta com a llindar fix de pobresa el llindar de 2006, l'increment de la taxa de pobresa seria molt més acusat (del 19% el 2006 al 25,9% en 2011, en lloc del 21,9%). Un segon aspecte molt destacat d'aquest estudi sobre l'impacte de la crisi és que posa de manifest que la major part de l'increment de pobresa va correspondre a la pobresa extrema (30% en lloc del 60% de la mediana de renda). Entre 2006 i 2011, la pobresa extrema passa del 3,5% al 7,7% (8,3% si s'adopta com a llindar fix el de 2006).

Al llarg del 2016 hi ha indicis de recuperació econòmica i creació d'ocupació, un fet que es trasllada també en la disminució de la taxa AROPE i l'increment del llindar de pobresa respecte a l'any anterior. Tot i així, la taxa AROPE es manté molt elevada, en un context caracteritzat per la persistència del treball precari, l'atur de llarga durada i les dificultats per conciliar el treball amb la vida familiar, així com els dèficits de protecció social (inclosa la protecció social envers la monoparentalitat) i la manca de polítiques adequades en relació a l'habitatge. En una situació marcada per l'increment de les desigualtats socials i els canvis en l'estructura de les llars, aquests són alguns dels nous riscos que tendeixen a concentrar-se en les dones, els joves i els treballadors menys qualificats, juntament amb la discriminació ètnica envers al col·lectiu d'origen immigrant. En la mesura en que afebleixen l'estructura familiar, aquests riscos afecten especialment als infants, alhora que patir pobresa i exclusió social en la infància comporta un risc molt elevat de perpetuar aquesta situació en la vida adulta. L'emergència de nous riscos socials i situacions de vulnerabilitat es superposa a les fragilitats socials, biogràfiques i culturals que tradicionalment han afectat a col·lectius específics amb trajectòries vitals de pobresa i marginalitat.

Alguns indicadors aporten evidències en aquest sentit:

- La taxa AROPE se situa en 22,5% a Catalunya, però no afecta igual a tots el col·lectius: segons IDESCAT, és especialment elevada entre els estrangers (45,3%) i desocupats (56,8%). Considerant només la pobresa monetària (19,2%), s'aprecia un impacte molt desigual segons la composició de les llars: 14,9% per llars sense fills dependents, front a un 23% per les llars amb fills dependents, sent especialment alta entre les llars monoparentals (40,4%).
- L'informe FOESSA sobre pobresa i gènere (2014b) adopta l'enfocament de l'autonomia personal i estima una taxa de pobresa monetària individual, mostrant que segons aquesta definició, a Catalunya hi hauria, l'any 2012, un 39,3% de dones pobres, en clar contrast amb un 21,8% dels homes. Per contra, des de l'enfocament de pobresa a les llars, les taxes per homes i dones són molt similars, al voltant del 15%. Els resultats per a Espanya són similars, tot i que el diferencial de gènere és encara major.

- L'informe del Síndic de Greuges sobre pobresa infantil (2012) mostra l'impacte negatiu de la crisi des d'una perspectiva comparada. Abans de l'inici de la crisi, Catalunya presentava una taxa de pobresa monetària per als menors de 16 anys significativament inferior a la d'Espanya i força similar a la mitjana europea. En canvi, l'any 2010, la situació s'inverteix: la taxa catalana (23,4%) està molt per sobre de la taxa europea (19,9%) i s'apropa a l'espanyola (25,3%). Segons les dades més recents d'IDESCAT, aquesta taxa es manté en el 24% al 2016, un percentatge força superior al de la resta de grups d'edat (19% per la població entre 16 i 64 anys; 15% per la població de 65 anys i més).
- L'informe ACA (2016) sobre pobresa energètica mostra un creixement sostingut entre 2006 i 2014 de les llars que declaren tenir problemes a Espanya. Tot i que Catalunya se situa per sota de la mitjana espanyola, segueix la mateixa tendència, amb un 6,4% de llars que no poden mantenir una temperatura adequada i un 8,7% amb retards en els pagaments dels subministraments al 2014, comparat amb el 3,9% i el 7,5% respectivament, al 2006. L'increment en els preus de subministrament en els darrers anys fa suposar que aquesta situació està lluny de millorar. Segons l'IDESCAT, el percentatge de llars en privació material severa ha disminuït entre 2015 i 2016 (del 8,8% al 7,2%). Tot i així, IDESCAT assenyala que el 6,5% de les llars catalanes van haver de demanar ajuda a familiars, amics o entitats socials per obtenir aliments, roba o altres béns bàsics durant l'any 2016, mentre que un 1,4% de les llars van estar privades, per causes econòmiques i almenys en una ocasió, d'una font d'energia necessària per realitzar les activitats de la vida diària.
- L'informe sobre emergència habitacional a Catalunya de l'observatori DESC i la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (2015), amb dades del Consell General del Poder Judicial, xifra en un total de 54.520 els desnonaments produïts entre 2008 i 2014, amb més del 60% referits a habitatges de lloguer. En un context de manca de polítiques adequades per afavorir el dret a l'habitatge de la població més vulnerable, la davallada d'ingressos com a resultat de la crisi econòmica es tradueix ràpidament en l'increment dels desnonaments. Tot i que es considera que el percentatge d'ingressos per pagar l'habitatge no hauria de superar el 30%, a Catalunya, les llars per sota del llindar de pobresa havien de destinar un 46%, mentre que per al conjunt de la població la xifra era el 24%.

2.2. Indicadors sobre desigualtat i pobresa a la comarca

Aquest apartat presenta les dades disponibles sobre desigualtat i pobresa a la comarca, fruit de la col·laboració amb els municipis de la comarca i altres entitats com l'IDESCAT, el Departament d'Empresa i Coneixement i el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. S'ha treballat sobre diverses fonts de tipus administratiu, com ara dades sobre renda de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària (AEAT), afiliació a la Seguretat Social, atur registrat, escolarització, lloguer de l'INCASÒL i l'Agència d'Habitatge de Catalunya (AHC) o les relatives als desnonaments, del Consell General del Poder Judicial (CGPJ). Es presenten dades desagregades per als municipis de la comarca, amb la mitjana comarcal i de Catalunya com a referència.

2.2.1. Renda

A nivell municipal hi ha diverses dades que poden ajudar a realitzar una aproximació a la desigualtat de renda a nivell territorial: en particular, la Renda Familiar Disponible Bruta (RFDB) per habitant i les rendes mitjanes del treball.

La RFDB mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. L'IDESCAT elabora aquesta informació per a les comarques, les capitals comarcals i els municipis de Catalunya de més de 5.000 habitants, d'acord amb les dades dels comptes de renda de les llars de la Comptabilitat regional d'Espanya de l'INE.

El càlcul de les rendes del treball mitjanes es basa en la informació administrativa que disposa l'AEAT sobre les persones perceptores de renda, hagin o no presentat declaració de l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF). Aquesta dada reflecteix els ingressos que els residents perceben pel seu treball (inclou prestacions per desocupació).

Evolució recent de la RFDB per habitant i rendes del treball mitjanes comarca

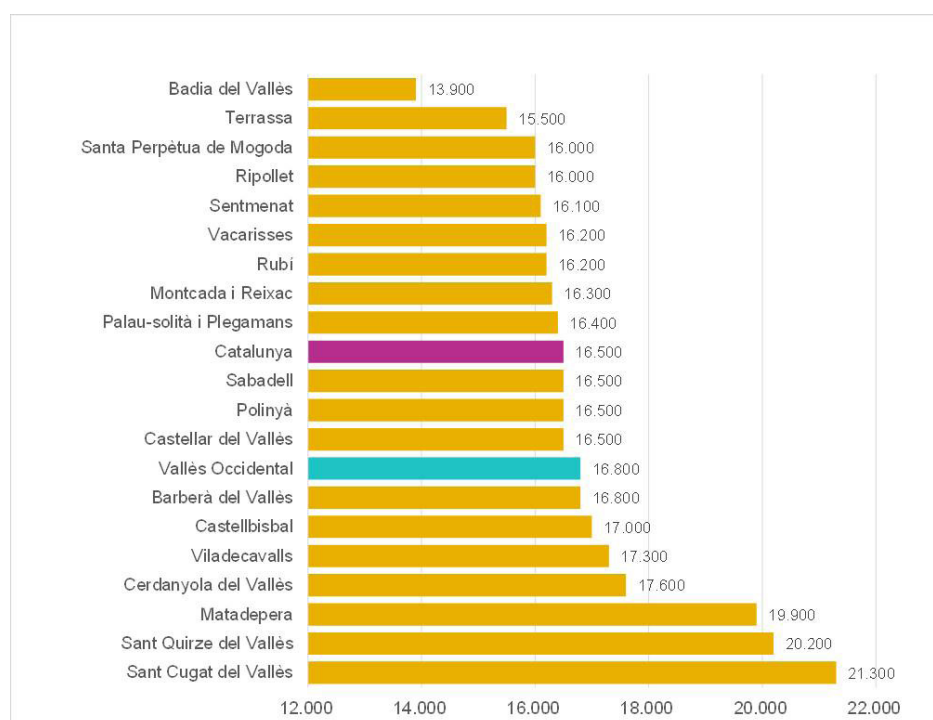
Entre els anys 2011 i 2014 la RFDB per habitant al Vallès Occidental experimenta un descens de l'1,8%, similar al registrat a Catalunya (-1,2%), passant de 17.100€ a 16.800€. Aquesta reducció es produeix a tots els municipis de la comarca, a excepció de Badia del Vallès, on s'incrementa un 5,3%, passant de 13.200€ a 13.900€. Les dades provisionals de 2014 mostren un canvi de tendència, amb un increment de l'1,8% de la RFDB per habitant a la comarca, que se situa en 16.800€. L'increment, inferior al registrat a Catalunya (2,5%), s'estén a tots els municipis de la comarca, amb l'excepció de Viladecavalls, on la RFDB per habitant no varia.

Pel que fa a les rendes del treball mitjanes, la variació anual entre l'any 2013 i 2014 mostra un

lleuger increment del 0,5%, passant de 21.716€ a 21.817€, inferior al registrat a Catalunya (0,7%). El creixement es trasllada a la majoria de municipis, a excepció d'Ullastrell (-1,1%) i sent a Sant Llorenç Savall on s'assoleix un major increment (3,9%).

Al Vallès Occidental, la RFDB per habitant el 2014 se situa en 16.800€, lleugerament per sobre de la catalana (16.500€). Al comparar els municipis, destaquen Sant Cugat del Vallès, Sant Quirze del Vallès i Matadepera com els municipis més "rics" (més de 3.000€ per sobre de la mitjana comarcal), mentre que en el cas contrari es troben Badia del Vallès (13.900€) i Terrassa (15.500€) amb un valor sensiblement més baix. A part d'aquests cinc municipis, la resta tenen una RFDB per habitant semblant (+/- 800€) a la mitjana de la comarca.

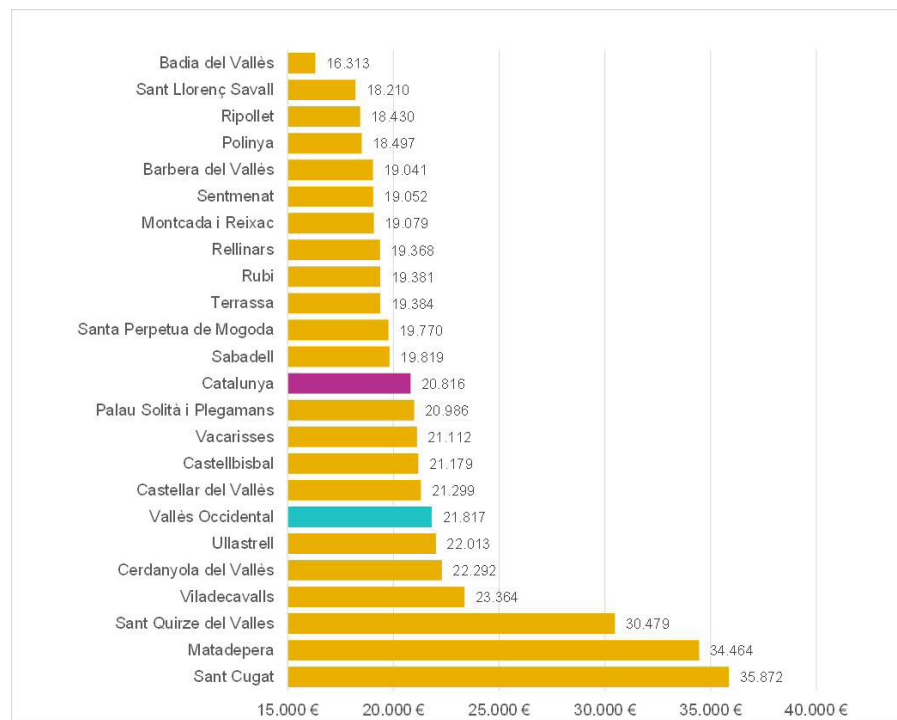
Figura 2. RFDB per habitant, 2014

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa, Rellinars, Sant Llorenç Savall i Ullastrell; dades provisionals
Font: IDESCAT

No obstant això, l'anàlisi de les rendes del treball del 2014 denota diferències municipals més importants. Els residents de la comarca presenten una major retribució mitjana pel seu treball (21.817€) que els del conjunt de Catalunya (20.816€). Per municipis, sobresurten Sant Cugat del Vallès, Matadepera i Sant Quirze del Vallès, amb valors més de 8.000€ superiors a la mitjana comarcal. Si es recalcula la mitjana comarcal sense tenir en compte aquests tres municipis, el resultat és 19.783€, al voltant de 1.000€ per sota de la mitjana catalana. A l'altre extrem es troba Badia del Vallès, quasi 6.000 € per sota de la mitjana catalana, seguit per Sant Llorenç Savall, Ripollet i Polinyà.

Figura 3. Import mitjà de les rendes del treball, 2014

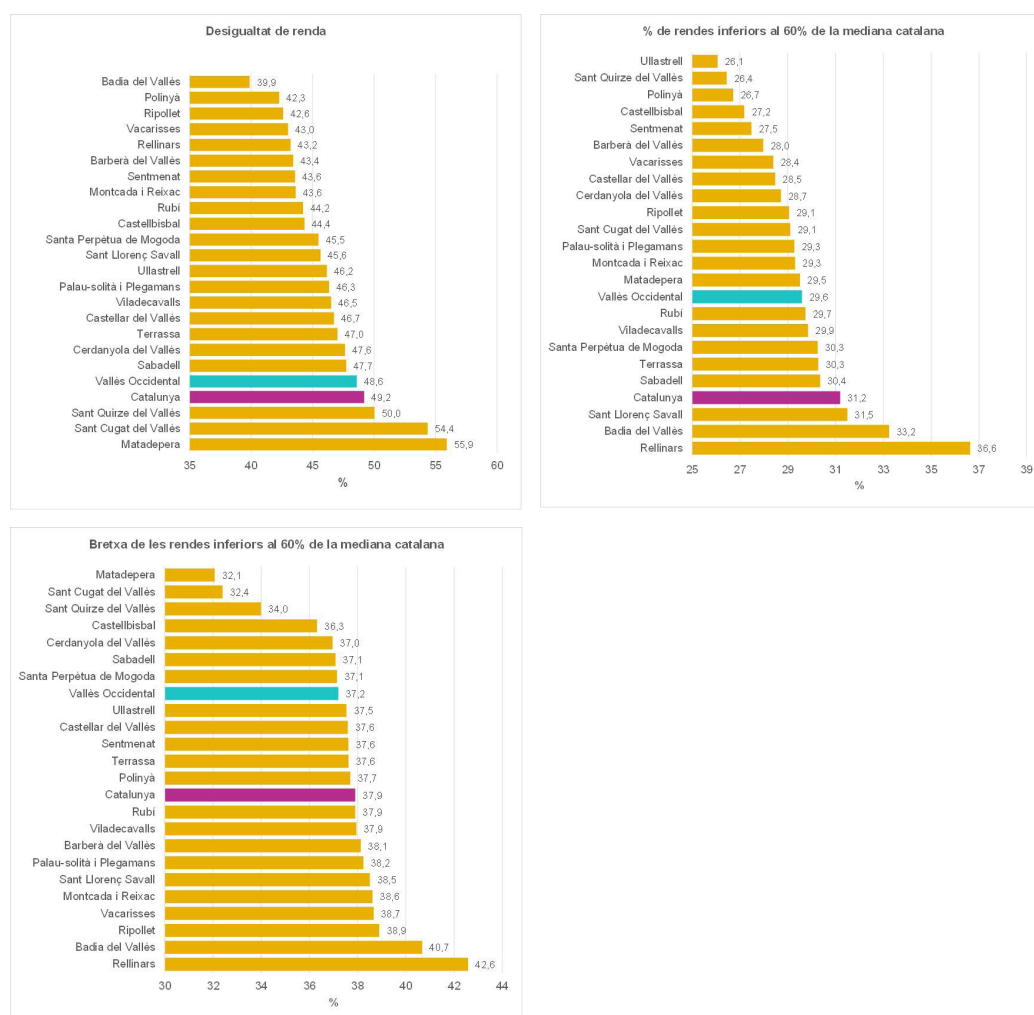
Nota: Dades no disponibles per a Gallifa.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AEAT

Les dades de la RFB i de l'IRPF mostren la desigualtat en el nivell de renda mitjana entre els municipis de la comarca, però no el grau de desigualtat a cada municipi. Els indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social, elaborats per l'IDESCAT i el Departament de Benestar Social i Família permeten realitzar una primera aproximació a aquesta qüestió amb els tres indicadors sobre renda calculats a partir de les dades de l'AEAT: la desigualtat individual de renda (escala 0-100), el percentatge de rendes inferiors al 60% de la mediana catalana i la bretxa de les rendes inferiors al 60% de la mediana catalana. Com ja s'ha assenyalat, les dades inclouen la informació disponible per a totes les persones, independentment que hagin presentat declaració d'IRPF.

Els tres indicadors mostren com la comarca presenta valors lleugerament millors que Catalunya en el seu conjunt. A nivell municipal destaquen Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès, on existeix una major desigualtat de renda, mentre que a Rellinars i Badia del Vallès és on hi ha un major percentatge de rendes inferiors al 60% de la mediana catalana i on la bretxa és més elevada.

Figura 4. Indicadors sobre desigualtat i pobresa en relació amb la renda, 2012

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa.

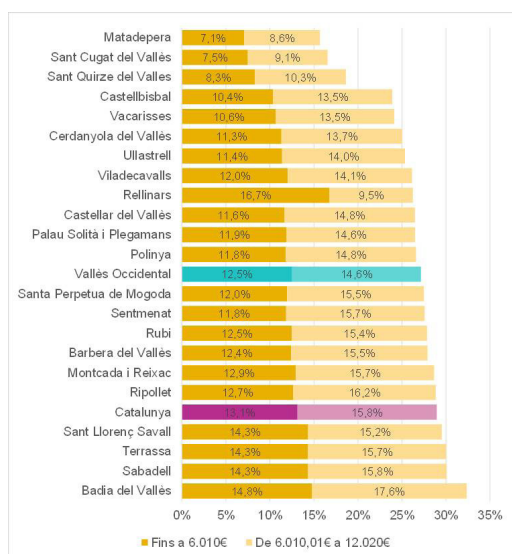
Font: IDESCAT

Una segona aproximació a la situació de pobresa es pot fer a partir de l'explotació de les dades sobre rendes del treball per trams: fins a 6.010€, de 6.010,01 a 12.020€, de 12.020,01 a 18.030€, de 18.030,01 a 21.035€ i més de 21.035€. Resulta pertinent centrar-se en els dos primers trams ja que l'IDESCAT assenyala que el llindar de risc de pobresa d'un adult sense fills dependents a Catalunya per a l'any 2014 era 9.767,4€. Aquest indicador seria doncs una aproximació al baix salari i la pobresa en el treball des d'una perspectiva individual.

Al Vallès Occidental el 12,5% de les persones que perceben ingressos per treball tenen unes retribucions fins a 6.010€ i el 14,6% entre 6.010,01€ i 12.020€. Es constata així que el 27,1% dels treballadors perceben un baix salari, un percentatge força elevat tot i que inferior a la mitjana catalana (29%). Els motius són diversos: baix salari/hora, treball a temps parcial o no treballar continuadament durant tot l'any.

Observant la distribució territorial, destaquen els municipis de Badia del Vallès, Sabadell, Terrassa i Sant Llorenç Savall, al registrar uns valors superiors a la mitjana comarcal i catalana, juntament amb Rellinars per presentar el percentatge més elevat de persones amb retribucions fins a 6.010€. En sentit contrari, els municipis de Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès són els únics on els declarants amb retribucions fins a 12.020€ no arriben al 20%.

Figura 5. % de persones amb rendes del treball fins 12.020€, 2014

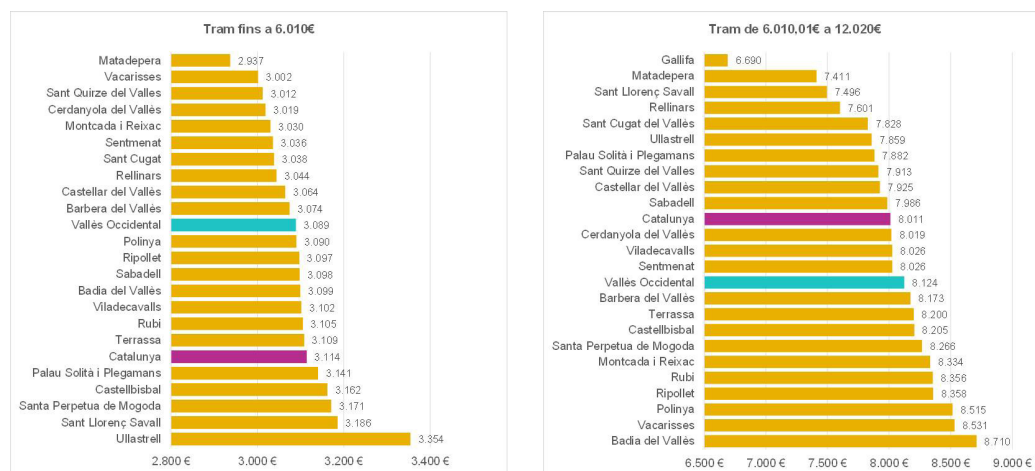

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AEAT

Per finalitzar, una altra informació rellevant és la mitjana de les rendes del treball als dos trams més baixos: fins a 6.010€ i de 6.010,01 a 12.020€. L'anàlisi és d'interès perquè permet apreciar com als municipis amb menor percentatge de persones en el tram de fins a 6.010€, (Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès), tenen també una mitjana d'ingressos relativament baixa. Això vol dir que el baix salari i la pobresa en el treball afecta a una menor proporció de la població, però amb més severitat; hi ha menys treballadors "pobres" però són més "pobres". Un altre aspecte que també destaca és com a tots els municipis la mitjana del tram de 6.010,01 a 12.020€ no supera els 9.000€. Això significaria que una gran part dels treballadors amb rendes fins a 12.020€ estarien per sota del llindar del risc de pobresa individual establert per l'IDESCAT.

Figura 6. Rendes mitjanes del treball en el trams fins a 6.010€ i de 6.010,01 a 12.020€, 2014

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa per al tram de fins 6.010€

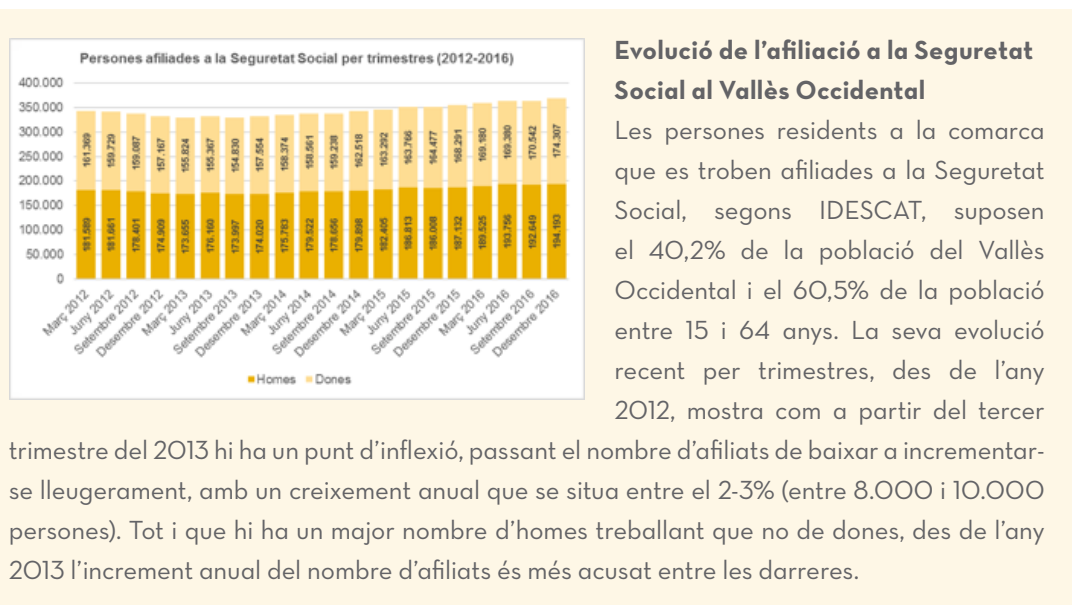
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AEAT

2.2.2. Mercat de treball

Si una cosa ha marcat els darrers anys ha estat la destrucció d'empreses i llocs de treball com a conseqüència de la crisi econòmica. Un fet que té com a conseqüència directa per a moltes persones i famílies la pèrdua d'ingressos i les dificultats per accedir a béns i/o serveis de primera necessitat, com ara els aliments, l'habitatge o els subministraments més bàsics de la llar - aigua, llum i gas. No obstant això, els darrers anys sembla ser que s'ha produït un cert punt d'inflexió amb una disminució de l'atur registrat i la creació de noves empreses.

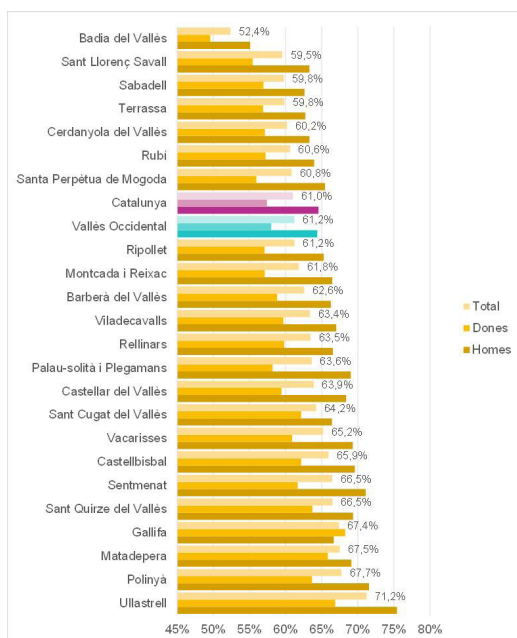
Ocupació

Les dades sobre afiliació a la Seguretat Social segons residència de la persona ofereixen una aproximació al nivell d'ocupació en el territori, amb independència de si es treballa dins o fora de la comarca.

El percentatge de persones afiliades sobre la població en edat de treballar seria l'indicador més rellevant per comparar dades territorials. Els valors per a la comarca i Catalunya són molt similars, al voltant del 61%. Badia del Vallès destaca per ser el municipi amb un menor percentatge (52%), seguit de Sant Llorenç Savall, Sabadell, Terrassa, Cerdanyola del Vallès, Rubí i Santa Perpètua de Mogoda, amb valors inferiors a la mitjana comarcal. Entre els municipis que presenten valors més alts, cal destacar Ullastrell, Polinyà, Matadepera i Gallifa, per sobre del 67%. No s'ha de deixar passar el fet de que es tracta de municipis petits, per sota del 9.000 habitants, on els valors relatius són més volàtils.

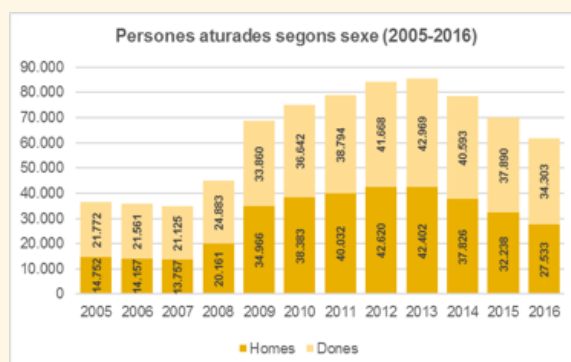
Figura 7. % de persones afiliades a la Seguretat Social sobre població 15-64 anys, Desembre 2016

Font: Elaboració pròpia amb dades d'IDESCAT i de l'Observatori Comarcal del Vallès Occidental

Al conjunt de la comarca, l'afiliació és clarament superior entre els homes (64,4%) que entre les dones (58%). Aquest fet es constata a tots els municipis, a excepció de Gallifa, amb una desigualtat especialment acusada a Palau-solità i Plegamans, Santa Perpètua de Mogoda, Sentmenat i Montcada i Reixac, on hi ha diferències superiors als 9 punts percentuals entre les taxes d'afiliació per sexe. Pel contrari, la diferència és inferior als 5 punts percentuals a Matadepera i Sant Cugat del Vallès.

Atur registrat

Evolució recent de l'atur registrat al Vallès Occidental

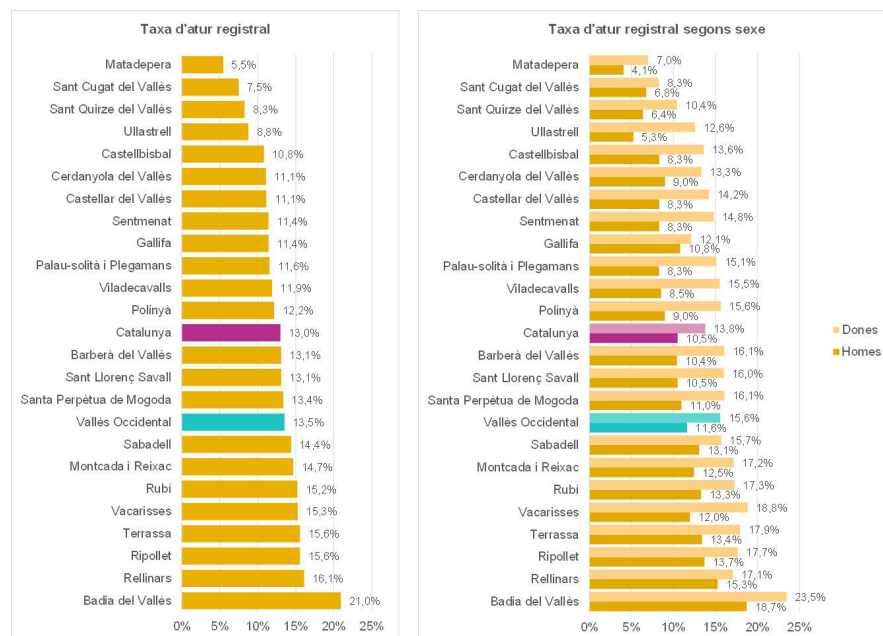
L'atur registrat al Vallès Occidental mostra un important creixement entre els anys 2007 i 2013, especialment l'any 2009. Durant aquest període es passa de 34.881 persones a 85.371 persones aturades. A partir de 2013, el nombre de persones aturades experimenta un ràpid descens (8,1%

al 2014, 10,6% al 2015 i 11,8% al 2016). L'anàlisi segons sexe permet observar que entre les persones aturades hi ha més dones que no pas homes i que el seu pes s'ha incrementat fins a representar el 55,5% de total de persones aturades. Des del 2013, el nombre de persones aturades ha disminuït més intensament en el cas dels homes que en el de les dones.

La taxa d'atur registrat del Vallès Occidental de desembre de 2016 se situava en un 13,5%, lleugerament per sota de la mitjana catalana. Badia del Vallès, amb un 21%, presentava la taxa més elevada, seguida de Rellinars, Ripollet, Terrassa, Vacarisses i Rubí, amb taxes entre el 15-16%. Per contra, a Matadepera, Sant Cugat del Vallès, Sant Quirze del Vallès i Ullastrell la taxa d'atur es troba per sota del 10%. En total hi ha vuit municipis amb una taxa superior a la mitjana comarcal.

Al Vallès Occidental, tal i com passa a Catalunya, la taxa d'atur de les dones (15,5%) és superior a la dels homes (11,6%). Aquest fet es trasllada a tots els municipis de la comarca, amb una desigualtat més acusada a Vacarisses, Polinyà, Viladecavalls, Palau-solità i Plegamans, Sentmenat i Ullastrell, on s'observen diferències superiors a 6 punts percentuals.

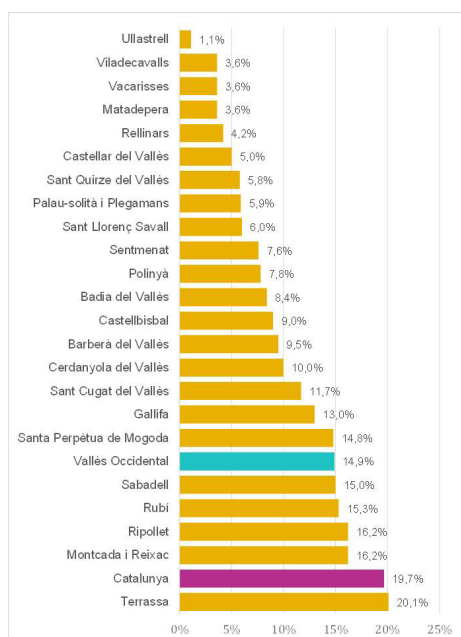
Figura 8. Taxa d'atur registrat, Desembre 2016

Font: Departament d'Empresa i Coneixement

Pel que fa a l'origen, prop del 15% dels aturats al Vallès Occidental són estrangers. Aquesta dada, comparada amb el pes de la població estrangera sobre el total de la població (9,6%), indica una major incidència de l'atur en aquest col·lectiu. A nivell municipal, destaca l'elevada presència d'estrangers entre els aturats a Terrassa (20,1%), mentre que la població estrangera només suposa l'11,6% del total de la població. Això significa que si 1 de cada 10 persones residents al municipi una és d'origen estranger, de cada 5 persones aturades una és estrangera.

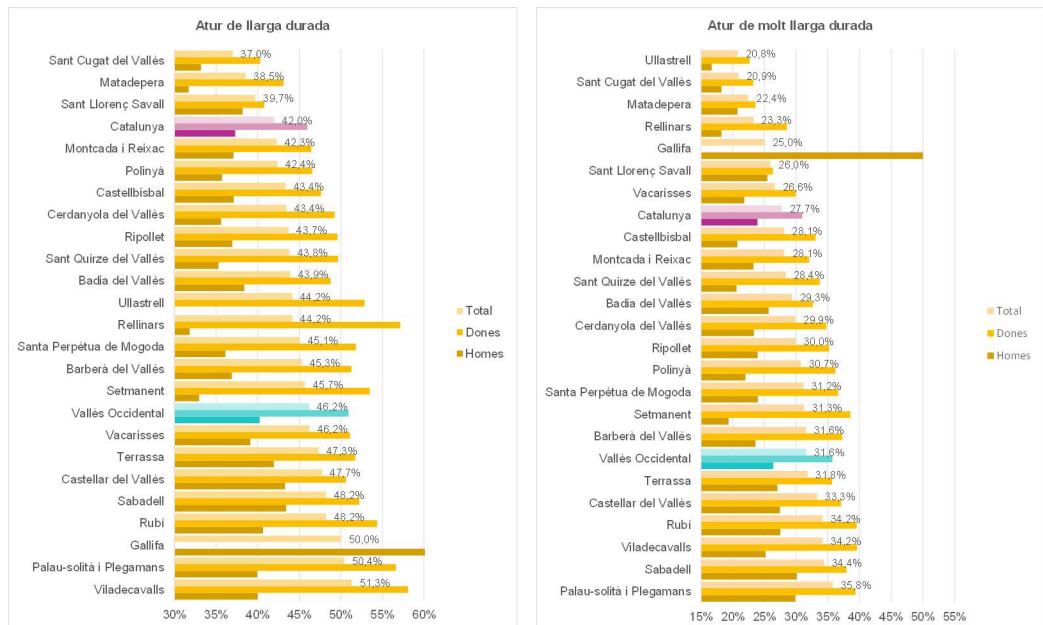
Figura 9. % de persones d'origen estranger sobre persones aturades, Desembre 2016

Font: Departament d'Empresa i Coneixement

La duració de l'atur és una altra dada rellevant, perquè una llarga permanència en situació de desocupació pot comportar un greu deteriorament de les condicions de vida materials i socials, tant individuals com familiars. Les persones en atur de llarga durada (més d'un any) són 26.902 i representen el 46,2% del total de persones aturades a la comarca, mentre que l'atur de molt llarga durada (més de dos anys) afecta a 18.395 persones, el 31,6% dels aturats. Convé ressaltar que l'atur de llarga i molt llarga durada té major incidència entre les dones i es troba sensiblement per sobre de la mitjana catalana. Els municipis amb un major pes de l'atur de molt llarga durada són Palau-solità i Plegamans, Sabadell, Viladecavalls, Rubí, Castellar del Vallès i Terrassa. Pel que fa a l'atur de llarga durada, cal sumar a aquest llistat els municipis de Vacarisses i Gallifa.

Figura 10. % de persones aturades de llarga i molt llarga durada sobre persones aturades, Desembre 2016

Font: Departament d'Empresa i Coneixement

2.2.3. Habitatge

Desnonaments

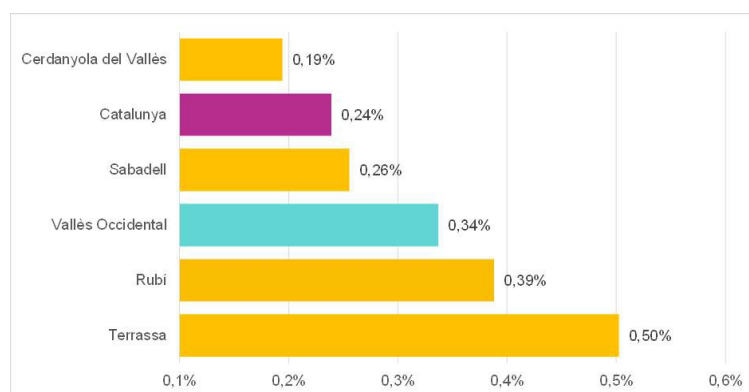
La pèrdua de l'habitatge ha emergit com un greu problema social en els darrers anys. És un fet difícil d'analitzar, i especialment a nivell local, perquè les dades no estan disponibles per municipis, sinó per partits judicials. En el cas del Vallès Occidental, existeixen quatre partits judicials: Sabadell que agrupa a Sant Llorenç Savall, Gallifa, Castellar del Vallès, Sentmenat, Palau-solità i Plegamans, Polinyà, Santa Perpètua de Mogoda i Sant Quirze del Vallès; Terrassa que inclou Matadepera, Rellinars, Ullastrell, Vacarisses i Viladecavalls; Cerdanyola del Vallès, on s'agrupa Ripollet, Montcada i Reixac, Barberà del Vallès i Badia del Vallès; i Rubí on estan inclosos Castellbisbal i Sant Cugat del Vallès.

Terminologia jurídica en relació als desnonaments

A l'hora de parlar de pèrdua de l'habitatge, convé distingir entre pèrdua de la propietat de l'habitatge i expulsió de l'habitatge. En el primer cas, es tracta d'un procediment d'execució hipotecària per impagament de les quotes, que implica perdre la propietat de l'habitatge però no l'expulsió, ja que es pot arribar a un acord amb el nou propietari i quedar-se en lloguer. En el segon cas, es tracta d'un llançament judicial, comunament denominat desnonament, que comporta l'expulsió de l'habitatge. El llançament pot ser degut a l'execució hipotecària o per motius d'arrendament urbà (lloguer).

A l'any 2016 es van produir un total de 1.256 desnonaments a la comarca, un 0,34% del parc d'habitatges. Es tracta d'una xifra superior a la mitjana catalana (0,24%), amb diferències territorials marcades: només el partit judicial de Cerdanyola del Vallès es troba per sota de la mitjana catalana, mentre que la taxa més alta de desnonaments arriba fins al 0,50% al partit judicial de Terrassa. Prop del 50% dels desnonaments de la comarca pertanyen al partit judicial de Terrassa.

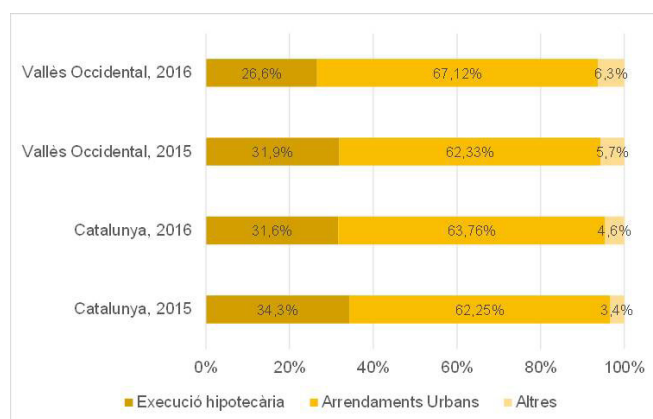
Figura 11. % de llançaments judicials sobre parc d'habitatges, 2016

Font: Elaboració pròpia amb dades del CGPJ

El nombre de desnonaments a la comarca disminueix en un 7,8% respecte l'any 2015. Mentre que el nombre de desnonaments per motius d'arrendament urbà es manté gairebé estable (-0,7%), les execucions hipotecàries disminueixen un 23,2% i els desnonaments motivats per altres causes augmenten un 1,3%. És una tendència que també s'observa en el conjunt de Catalunya.

Figura 12. Llançaments judicials segons tipus, 2015 i 2016

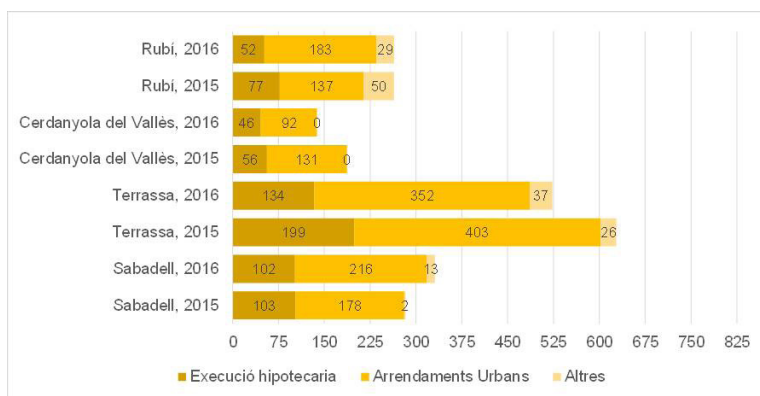

Font: CGPJ

A nivell de partit judicial, s'observen tendències diferenciades. Mentre que a Terrassa i Cerdanyola del Vallès disminueix el nombre de desnonaments respecte 2015 (-105 i -49 respectivament), augmenten a Sabadell (48) i es mantenen a Rubí.

Per tipologia, a Sabadell i Rubí augmenten els deguts a arrendaments urbans, mentre que aquesta tipologia disminueix en la resta de partits judicials. Els desnonaments per execucions hipotecàries disminueixen a tots els partits, mentre que els que pertanyen a altres categories augmenten tant a Sabadell com Terrassa, i disminueixen a Rubí.

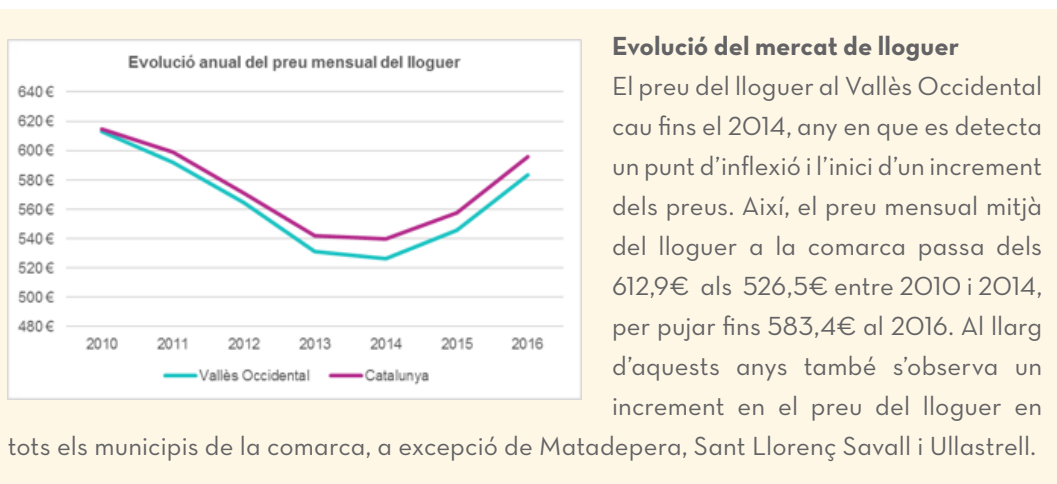
Figura 13. Llançaments judicials segons tipus per partits judicials, 2015 i 2016

Font: CGPJ

Lloguer

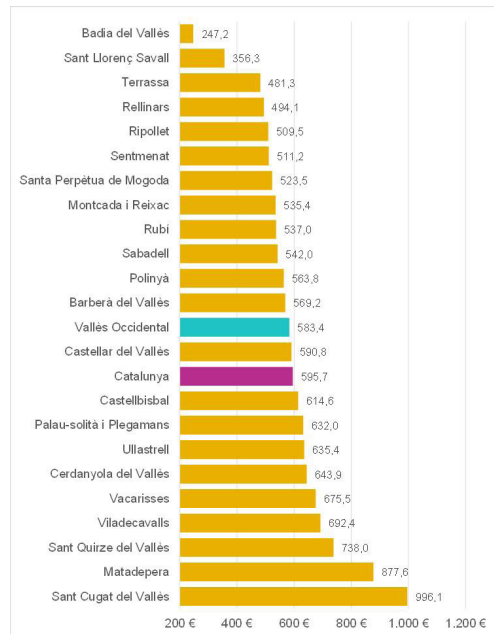
L'Informe sobre el mercat de lloguer a Catalunya que elabora anualment l'Agència de l'Habitatge de Catalunya proporciona informació rellevant per analitzar l'evolució del mercat de lloguer a nivell municipal. Aquest informe s'elabora a partir de l'explotació estadística de les fiances de lloguer de l'INCASÒL.

El preu mitjà de lloguer a la comarca el 2016 (583,4€) se situa per sota del de la província de Barcelona (655,3€) i el de Catalunya (595,7€), oscil·lant entre 500 i 700€ mensuals a la majoria de municipis. No obstant això, hi ha quatre municipis on es constata un desviament importat, ja sigui per dalt o per baix. Sant Cugat del Vallès, amb 996,1€ mensuals, és el municipi amb un preu mitjà més elevat, seguit de Matadepera amb 877,6€ mensuals. Per contra, Badia del Vallès, amb 247,2€

mensuals, i Sant Llorenç Savall, amb 356,3€ mensuals, són els municipis on el preu del lloguer resulta més econòmic.

Figura 14. Preu mitjà mensual del lloguer, 2016

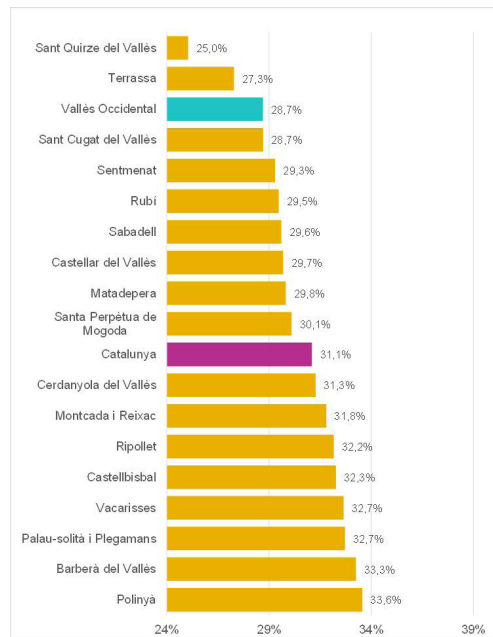

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa

Font: AHC

Un segon element d'interès a analitzar en relació al lloguer, més enllà del preu mitjà, és el preu relatiu, és a dir, la part d'ingressos de les persones o les llars que cal destinar a pagar el lloguer. El preu relatiu s'ha estimat com el percentatge que representa el preu anual mitjà del lloguer sobre les rendes del treball mitjanes anuals. A nivell comarcal, el preu relatiu es trobava l'any 2014 en el 28,7%, per sota de la mitjana catalana (31,1%). A nivell municipal, destaquen per sota de la mitjana comarcal Terrassa i Sant Quirze del Vallès, mentre a l'altre extrem es troben Polinyà i Barberà del Vallès, per sobre del 33%.

Figura 15. % de rendes del treball destinats a pagar el lloguer, 2014

Nota: Dades no disponibles per a Badia del Vallès, Gallifa, Rellinars, Sant Llorenç Savall, Ullastrell i Viladecavalls.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AHC i de l'AEAT

2.2.4. Altres indicadors

Més enllà de les dades sobre renda, mercat de treball i habitatge, hi ha altres indicadors que permeten aprofundir en l'anàlisi de la desigualtat i la pobresa a la comarca. En aquest sentit, a continuació s'analitzen les dades existents sobre infants en situació de pobresa i joves sense escolaritzar.

Infants en situació de pobresa

La pobresa no només està més estesa entre les llars amb infants, sinó que els efectes de la pobresa són especialment greus en aquesta edat, perquè pot tenir conseqüències en termes de desenvolupament personal i manca d'oportunitats vitals al llarg de la vida adulta. La pobresa infantil és un aspecte de la transmissió intergeneracional o cicle viciós de la pobresa.

A nivell local resulta difícil realitzar una estimació de la pobresa infantil. No obstant això, es pot fer una aproximació a partir del nombre de nens de primària que reben beques menjador. Segons el model de concessió de beques, tots els nens per sota d'un determinat llindar de renda familiar tenen garantit aquest ajut si el sol·liciten. Per tant, s'ha estimat la pobresa infantil com el percentatge de nens de primària que reben beques sobre el total de la població escolaritzada en centres de primària públics o concertats. Aquest indicador reflecteix el percentatge mínim de nens en aquesta

situació, doncs no totes les famílies sol·liciten l'ajut. Cal remarcar que es tracta de pobresa severa, doncs el llindar establert per rebre ajuts el curs 2016-2017 es troba sensiblement per sota del llindar de risc de pobresa AROPE (entre un 10% i un 18%).

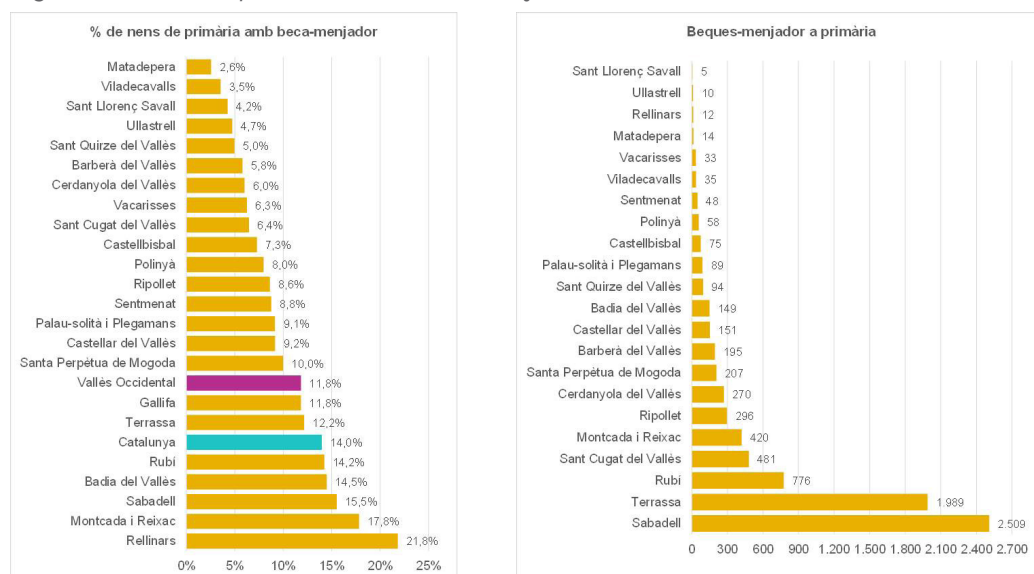
Críteris per concedir beques menjadors, curs 2016-17

El Departament d'Ensenyament, la Federació Catalana de Municipis i els propis consells comarcals van pactar un nou model de concessió de beques menjador per establir un sistema més equitatiu a tot Catalunya pel curs 2016-2017. D'una banda, la concessió del 50% de la beca queda garantida per a tots els infants per sota del llindar de renda familiar establert per aquest ajut. Tot i que també s'eleva aquest llindar en comparació amb el curs anterior, encara es troba sensiblement per sota del llindar de risc de pobresa AROPE (10-18% inferior). D'altra banda, en el cas dels ajuts del 100%, els criteris establerts estan basats en la renda (el 60% de l'establert per a l'obtenció d'un ajut del 50%), juntament amb altres aspectes socials (acreditar una puntuació igual o superior a 15 punts en la valoració feta pels serveis socials).

1r. adult	2n. Adult	Altres Adults	Nen/a	MUF	Ajut del 50%	Ajut 100%
1	0	0	1	2	11.232,40 €	6.739,44 €
1	0	0	2	3	12.697,40 €	7.618,44 €
1	0	0	3	4	14.162,40 €	8.497,44 €
1	1	0	1	3	15.138,40 €	9.083,04 €
1	1	0	2	4	16.603,40 €	9.962,04 €
1	1	0	3	5	18.068,40 €	10.841,04 €

Al Vallès Occidental, els nens de primària en situació de pobresa severa són al menys l'11,8%, un percentatge lleugerament inferior a la mitjana catalana. Les diferències territorials són molt rellevants: Rellinars se situa en un extrem amb el 21,8%, seguit de Montcada i Reixac, Sabadell, Badia del Vallès i Rubí amb taxes superiors al 14%. A l'altre extrem es troben Matadepera i Viladecavalls, amb valor inferiors al 4%. En termes absoluts, Sabadell i Terrassa són els municipis amb un major nombre de beques, concentrant el 64% de les mateixes.

Figura 16. Nens de primària amb beca menjador, 2016-17

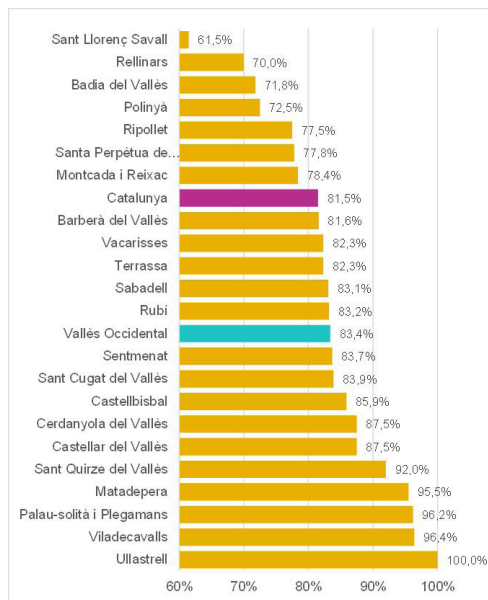
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Vallès Occidental; la mitjana catalana és una estimació

Joves sense escolaritzar

L'abandó escolar prematur és un indicador europeu que té com objectiu monitoritzar els resultats dels sistemes educatius dels estats membres. L'indicador es defineix com el percentatge de joves que no tenen títol d'ESO o que després de finalitzar amb èxit l'ESO no estudien Batxillerat o Formació Professional. L'abandó prematur del sistema educatiu significa reduir el ventall de possibilitats de trobar feina i aspirar a una ocupació digna amb un salari suficient. D'altra banda, existeix una forta relació entre l'abandó escolar prematur i la condició socioeconòmica familiar.

Els joves de famílies que es troben en situació de pobresa o de vulnerabilitat social tenen taxes molt més altes d'abandó escolar prematur. La taxa d'escolarització dels joves de 17 anys permet aproximar-se a l'abast d'aquest fet a la comarca. És un dels indicadors d'àmbit demogràfic del conjunt d'indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social de l'IDESCAT i el Departament de Benestar Social. Al Vallès Occidental, els joves de 17 anys que romanen escolaritzats representen el 83,4%, 2 punts percentuals per sobre de la mitjana de Catalunya. Això significa que gairebé un 17% dels joves abandonen prematurament els seus estudis. Les taxes municipals mostren una variació substancial. Els casos més destacats són Sant Llorenç Savall, Rellinars, Badia del Vallès i Polinyà, amb menys del 75% de joves escolaritzats. A l'altre extrem destaquen Ullastrell, Viladecavalls, Palau-solità i Plegamans i Matadepera, amb taxes superiors al 95%.

Figura 17. % de joves de 17 anys escolaritzats, 2015

Nota: Dades no disponibles per a Gallifa. Font: IDESCAT

3. Polítiques contra la desigualtat i la pobresa al Vallès Occidental

3.1. El marc polític

Aquest apartat aborda el marc legislatiu de les polítiques contra la desigualtat i la pobresa a Catalunya, així com les mesures i programes d'intervenció que es desenvolupen a nivell local al Vallès Occidental, amb especial atenció a l'habitatge, l'alimentació i l'energia.

3.1.1. Legislació

A nivell legislatiu, les principals iniciatives que s'han desenvolupat a Catalunya en els darrers anys i que tenen a veure amb els serveis socials, l'habitatge i la pobresa energètica, es detallen a continuació:

Àmbit	Títol de la llei o decret	Objectiu
Serveis Socials	LLEI 13/2006 , de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic	Regula les prestacions econòmiques d'assistència social. L'article 30 regula les prestacions econòmiques d'urgència social que tenen la finalitat d'atendre situacions de necessitats puntuals, urgents i bàsiques, de subsistència, com l'alimentació, el vestit i l'allotjament.
	LLEI 12/2007 , de l'11 d'octubre, de serveis socials	Regula i ordena el sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-hi l'accés universal. També estableix els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris amb els que s'han de prestar els serveis socials.
	DECRET 142/2010 , de l'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-11	Determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Social i per a cadascuna defineix: la garantia, la descripció, l'objecte, les funcions, la tipologia, la població destinatària, l'establiment o equip professional que l'ha de gestionar, els perfils i les ràtios de professionals de l'equip, els estàndards de qualitat i els criteris d'accés, així com, per les prestacions de servei no gratuïtes, el cost de referència, el mòdul social i el copagament
Habitatge	DECRET LLEI 1/2015 , de 24 de març, de mesures extraordinàries i urgents per a la mobilització dels habitatges provinents de processos d'execució hipotecària	Les principals mesures adoptades són: el dret de tanteig i retracte a favor de la Generalitat en processos d'adquisició de habitatges provinents d'execució hipotecària; tipificar com infracció greu la manca de qualitat (no executar obres necessàries) de l'habitatge provinent d'execucions hipotecàries o fins i tot l'expropiació temporal; registre d'habitatges buits i d'habitatges ocupats sense títol habilitant
	LLEI 24/2015 , del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica	Al maig de 2016 el Tribunal Constitucional suspèn tres punts d'aquesta que afectava l'àmbit de l'habitatge: la mediació, el lloguer social i les expropiacions de l'ús de pisos en cas de necessitat d'habitatge en municipis de demanda acreditada.
	LLEI 4/2016 , del 23 de desembre, de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones en risc d'exclusió residencial	Aprovada per donar resposta als punts de la Llei 24/2015 suspesos pel Tribunal Constitucional. Preveu incrementar els mecanismes de les administracions per ajudar les famílies que estan endeudades, ampliar el parc públic d'habitatges i evitar els desnonaments.
Pobresa energètica	LLEI 22/2010 , del 20 de juliol, del Codi de Consum de Catalunya	Defineix quins són els serveis bàsics als que tenen dret les persones, entre els quals s'inclouen els subministraments (aigua, electricitat, gas). Ha sofert diverses modificacions per mirar de donar més protecció a les persones més vulnerables.
	LLEI 20/2014 , del 29 de desembre, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum	Modificació de l'anterior Llei 22/2010, preveia aturar els talls de subministrament a les famílies vulnerables i crear un Fons d'Atenció Solidària per fer front als impagaments dels rebuts d'aigua, gas i llum. Queda suspesa pel Tribunal Constitucional l'octubre de 2015.
	LLEI 24/2015 , del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica	Estableix un protocol que obliga a les companyies a comunicar als ajuntaments les amenaces de tall del subministres per evitar que persones en situació de vulnerabilitat social es quedin sense llum, aigua o gas a través de la intervenció dels serveis socials i la concessió d'ajuts.

3.1.2. Mesures

Habitatge

Les mesures desenvolupades per les diferents administracions públiques en relació amb l'habitatge han estat bàsicament encaminades a posar fre a la pèrdua d'habitatge (intermediació entre propietaris i entitats financeres, combinada amb mesures d'emergència per al pagament de lloguer, hipoteca i allotjament d'emergència) i facilitar l'accés a l'habitatge (increment del parc d'habitatges socials i altres iniciatives).

Mesures destinades a posar fre a la pèrdua de l'habitatge	Mesures destinades a facilitar l'accés a l'habitatge
Servei d'Intermediació i assessorament hipotecari de l'OFIDEUTE dependent de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, realitza la intermediació de persones amb sobreendeutament.	Registre d'habitatges buits en mans de grans tenidors gestionat per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya. Els grans tenidors i les entitats financeres estan obligades a comunicar a l'Agència el nombre de pisos que tenen buits i la seva direcció. D'aquesta manera els ajuntaments que ho demanin poden conèixer els habitatges buits que tenen al seu municipi de cara a poder realitzar alguna mesura.
Mesa d'emergències econòmiques, socials i altres casos de necessitats especials. Té la funció de valorar i proposar les adjudicacions d'allotjament d'emergència i l'atorgament de l'ajut implícit al lloguer.	Convenis de cessió d'habitatges buits per ser destinats a habitatge social. Alguns municipis de la comarca aconsegueixen signar convenis de cessió d'habitatges amb entitats financeres o grans tenidors.
Línies d'ajudes per al lloguer de l'Agència d'Habitatge de Catalunya com les prestacions d'urgència especial per l'habitatge i l'ajut implícit al lloguer de l'habitatge que significa un descompte en el rebut del lloguer i que està destinat a pisos que gestiona l'Agència.	Xarxa de mediació de lloguer social. Els propietaris que desitgen posar un habitatge en lloguer ho poden fer mitjançant la mediació de les borses de lloguer socials dels òrgans competents de les administracions que integren la Xarxa de Mediació de l'Agència d'Habitatge de Catalunya.
Ajuts econòmics al pagament del lloguer o hipoteques dels Serveis Socials a través de les prestacions d'urgència social.	Borses de lloguer social. Existeixen diverses borses de lloguer social municipals o supramunicipals destinades a l'allotjament de persones en situació de risc d'exclusió social.
Reallotjament social a famílies en risc d'exclusió social sense habitatge. El reallotjament i la borsa d'habitatge associat està gestionat per la Taula d'Emergència Habitacional. La seva finalitat és evitar que famílies en risc d'exclusió social es quedin sense llar abans de que siguin expulsades del seu actual habitatge.	Alguns municipis també realitzen accions destinades a posar en el mercat (lloguer o venda) els habitatges buits. Aquestes accions van des de la identificació i inspecció dels habitatges buits, assegurar drets de tempteig de l'ajuntament davant la venda, campanyes de comunicació, programes de mediació al lloguer o la redacció d'un reglament sancionador per als habitatges buits.
	Expropiació temporal de l'ús dels habitatges buits d'entitats financeres. Consisteix en que l'Administració pública pot expropiar temporalment els habitatges buits per destinar a habitatge social a canvi d'una compensació econòmica per l'ús que en faci.

Alimentació

Les mesures relacionades amb l'alimentació es concentren en les prestacions d'urgència social i les beques menjadors, juntament amb els bancs d'aliments i els xecs o targetes moneder. Tradicionalment, les entitats del Tercer Sector han tingut un paper destacat en el desenvolupament d'iniciatives per pal·liar la pobresa alimentària.

Mesures destinades a la pobresa alimentària

Les **prestacions d'urgència socials destinades a la manutenció** que gestionen les Àrees Bàsiques dels Serveis Socials

El **bancs d'aliments i punts de distribució d'aliments** gestionats per entitats privades en col·laboració amb els ajuntaments.

Les **beques menjadors** destinada a escolars que estan gestionades per les Àrees Bàsiques dels Serveis Socials.

Els **xecs o targetes moneder** amb els quals acudir als supermercats a comprar aliments gestionats per ajuntaments o la Diputació de Barcelona

Energia

Les mesures que pretenen intervenir sobre la problemàtica associada a la pobresa energètica són bàsicament de dos tipus: accions directes com els ajuts econòmics per pagar deutes i evitar el tall de subministraments, i accions indirectes, com l'assessorament o els ajuts per millorar l'eficiència energètica als habitatges i així poder reduir costos.

Mesures directes	Mesures indirectes
Les prestacions d'urgència social per pagar subministraments a persones en risc d'exclusió social que es gestionen a través de les Àrees Bàsiques de Serveis Socials.	El servei d'auditories energètiques que ofereix la Diputació de Barcelona
Ajuts al pagament de deutes de subministraments , complementaris a les prestacions d'urgència social i finançats amb fonts propis dels ajuntaments o fonts extres de la Generalitat, com el Fons d'Atenció Solidària o el de mesures per pal·liar els efectes de l'hivern en les persones en risc de pobresa i emergència social.	Les ajudes a la rehabilitació d'habitatges de persones grans en risc d'exclusió on s'incorporen els criteris d'eficiència energètica. Aquestes són gestionades per la Diputació de Barcelona o la Generalitat de Catalunya.
Convenis amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona o la Diputació de Barcelona per a gestionar ajudes complementaries que atorguen aquestes institucions.	Programes d'auditories energètiques als habitatges en situació de pobresa energètica. Algun municipi que té el seu propi programa o té algun conveni signat amb una entitat per a oferir aquest servei.
El bo social que han d'oferir les comercialitzadores elèctriques que és una tarifa especial que implica un descompte d'aproximadament el 25% en la factura de l'electricitat.	Alguns municipis presenten convenis signats per assessorar als afectats per la pobresa energètica .

3.2. Indicadors sobre polítiques contra la desigualtat i la pobresa a la comarca

En aquest apartat es presenten les dades disponibles sobre les diferents intervencions de l'administració pública destinades a fer front a les situacions de desigualtat i la pobresa. En la seva majoria, són dades directament recollides i treballades en col·laboració amb el Consell Comarcal del Vallès Occidental i els municipis, i per aquest motiu no hi han dades comparables per al conjunt de Catalunya. S'ha treballat amb dades del Registre Unificat de Dades dels Ens Locals (RUDEL) i l'Agència Catalana de l'Habitatge (AHC), juntament amb dades directament procedents dels municipis.

3.2.1. Serveis socials

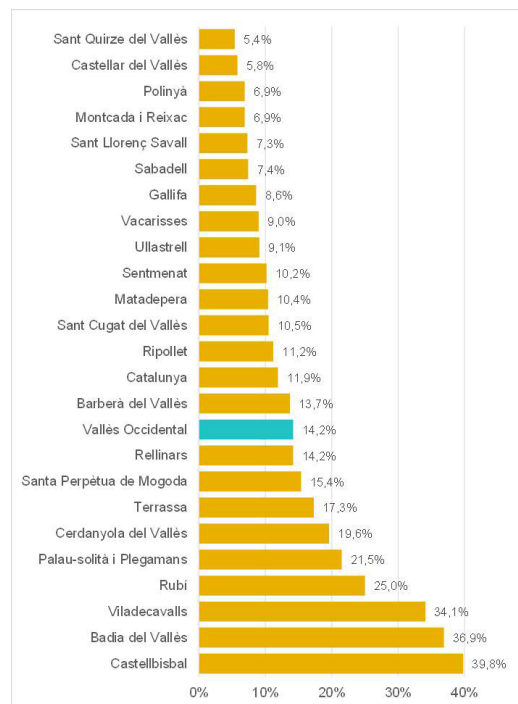
Població usuària dels serveis socials i problemàtiques socials

Per part de les administracions públiques, les Àrees Bàsiques d'atenció social són les que atenen a la major part de la població en situació o en risc de pobresa, conjuntament amb d'altres problemàtiques socials. El treball que desenvolupen els serveis socials es combina amb el que aborden altres organitzacions, en particular entitats del Tercer Sector Social, que també donen suport a la població vulnerable, especialment a aquelles persones que no tenen accés al circuit de serveis socials.

Pel que fa als serveis socials, a la comarca conviuen dues realitats, els onze ajuntaments que tenen les seves Àrees Bàsiques (Badia del Vallès, Barberà del Vallès, Castellar del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Montcada i Reixac, Ripollet, Rubí, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Santa Perpètua de Mogoda i Terrassa), i els dotze que estan dins de l'Àrea Bàsica que gestiona el Consell Comarcal (Castellbisbal, Gallifa, Matadepera, Palau-solità i Plegamans, Rellinars, Sant Llorenç Savall, Sant Quirze del Vallès, Sentmenat, Ullastrell, Vacarisses, Viladecavalls i Polinyà).

Un primer aspecte a analitzar és el nombre de persones usuàries de les Àrees Bàsiques. Segons el RUDEL, a l'any 2015, un 14,2% de la població del Vallès Occidental va ser atesa per algun dels punts d'atenció social distribuïts pel territori. A nivell municipal, destaquen tres municipis on més d'un terç de la població va ser atesa: Castellbisbal, Badia del Vallès i Viladecavalls. En l'altre extrem es troben Sant Quirze del Vallès, Castellar del Vallès, Montcada i Reixac, Polinyà i Sabadell, per sota del 8%. No sembla que hi hagi una relació clara entre el percentatge de població atesa i la situació dels municipis, pel que fa al nivell de desigualtat i pobresa.

Figura 18. % persones usuàries dels serveis socials sobre població, 2015

Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

Les Àrees Bàsiques proporcionen també informació sobre la diversitat de problemàtiques socials ateses. A nivell comarcal, la problemàtica econòmica destaca sobre la resta, concentrant el 43% de les atencions. Sota aquesta denominació s'engloben tots els problemes relacionats amb els recursos econòmics, com la manca d'ingressos suficients, deutes o problemes en la gestió econòmica. Les problemàtiques laborals, amb un 13,9%, es troben el segon lloc, incloent problemes relacionats amb el subsidi d'atur o el treball esporàdic, el treball submergit o les activitats marginals. En tercer lloc se situa el conjunt de problemàtiques vinculades a mancances socials, relacionades amb la mendicitat, indigència, dificultats d'integració, problemes legals de residència, conductes delictives... La baixa presència de la problemàtica associada a l'habitatge (desnonaments, manca de subministraments, habitatge deficient, manca d'habitatge...) pot resultar en principi sorprenent. En aquest sentit, és probable que una part de la població amb problemes vinculats a l'habitatge s'englobin en la problemàtica econòmica. D'altra banda, cal mencionar l'existència d'altres canals als que acudir per fer front a problemes específics d'habitatge, tal i com es desenvolupa al llarg d'aquest apartat.

Figura 19. Problemàtiques ateses pels serveis socials, 2015

Font: RUDEL

A la gran majoria de municipis, les problemàtiques econòmiques són les més ateses pels serveis socials. Tot i així, hi ha alguns trets que resulten d'interès:

- A Sabadell, les problemàtiques econòmiques tenen una gran importància, representant prop del 75%.
- A un total de sis municipis, les problemàtiques econòmiques no són les que reben un major grau d'atenció. Les problemàtiques relacionades amb mancances socials són les més rellevants a Matadepera, Palau-solità i Plegamans i Viladecavalls; en els casos de Sant Llorenç Savall i Sant Quirze del Vallès, són les problemàtiques relacionades amb la salut i drogues; a Rubí, les problemàtiques laborals i a Ullastrell, les relacionades amb la discapacitat.
- Hi ha una gran diversitat pel que fa a la problemàtica situada en segona posició per nivell d'atenció. En vuit municipis són les problemàtiques relacionades amb mancances socials, en set municipis les problemàtiques laborals i en sis municipis les problemàtiques econòmiques. Destaca el cas de Terrassa, l'únic municipi on són les problemàtiques relacionades amb la salut i les drogues.

Problemàtiques ateses pels serveis socials, %, 2015

	Econòmiques	Laborals	Mancances socials	Salut i drogues	Habitatge	Discapacitat	Altres	Aprenentatge	Maltractaments
Badia del Vallès	43,4	21,6	9,2	5,5	2,4	1,2	9,9	5,2	1,6
Barberà del Vallès	34,4	10,4	28,3	8,3	7,3	0,6	6,5	1,8	2,5
Castellar del Vallès	32,2	12,1	22,3	4,3	11,8	5,9	5,0	5,0	1,5
Castellbisbal	38,4	28,6	8,9	9,0	4,3	3,8	0,9	3,9	2,4
Cerdanyola del Vallès	43,2	29,7	3,3	10,4	9,0	1,6	1,0	1,8	0,1
Gallifa	28,6	21,4	3,6	17,9	10,7	17,9	0,0	0,0	0,0
Matadepera	16,6	27,3	31,7	5,8	6,3	2,6	0,4	7,6	1,7
Montcada i Reixac	31,1	11,3	19,7	12,4	7,2	1,3	7,3	6,6	3,2
Palau-solità i Plegamans	24,3	14,6	31,6	8,2	4,2	12,9	0,4	3,0	0,9
Polinyà	26,8	15,4	24,4	8,2	14,4	4,4	1,0	4,7	0,7
Rellinars	26,1	17,7	17,7	15,7	7,2	13,1	0,0	0,0	2,6
Ripollet	35,7	20,9	10,3	12,2	15,0	3,3	1,2	0,4	1,0
Rubi	28,3	38,9	8,4	4,0	9,5	1,5	3,9	3,9	1,7
Sabadell	73,7	2,4	11,1	2,1	2,3	3,2	3,6	1,0	0,6
Sant Cugat del Vallès	49,5	4,5	22,4	2,3	12,9	0,8	4,4	1,1	2,1
Sant Llorenç Savall	21,3	19,6	14,6	22,1	6,6	6,8	0,9	5,5	2,5
Sant Quirze del Vallès	20,8	8,0	16,3	26,7	7,6	9,8	0,0	7,1	3,7
Santa Perpètua de Mogoda	28,4	13,1	26,5	3,6	4,7	4,9	12,2	2,5	4,2
Sentmenat	45,7	4,6	31,5	4,8	3,2	3,1	1,3	4,8	0,9
Terrassa	47,3	2,2	10,9	16,9	6,3	15,1	0,5	0,8	0,0
Ullastrell	22,6	6,3	17,4	15,3	2,6	30,0	0,5	3,2	2,1
Vacarisses	27,4	22,6	8,2	15,9	7,7	6,9	0,3	6,4	4,7
Viladecavalls	15,4	11,7	27,4	14,1	6,8	13,2	1,2	7,5	2,9
Vallès Occidental	43,5	13,9	13,6	9,3	7,8	5,7	2,9	2,2	1,2

Font: RUDEL

Prestacions d'urgència social

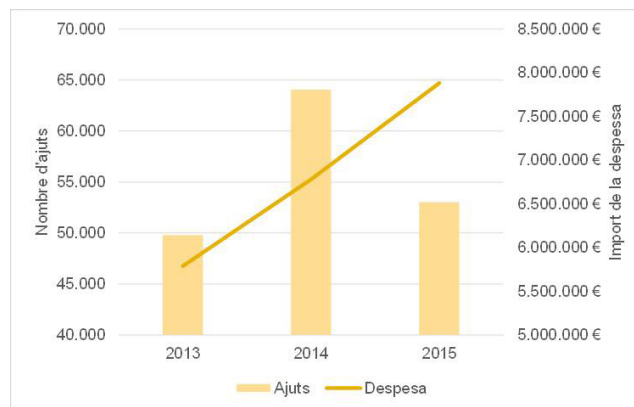
La Cartera de Serveis Socials del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies determina el conjunt de prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i és l'instrument que assegura l'accés a les prestacions garantides de la població que les necessiti. A més, també defineix cada tipus de prestació existent, a qui es dirigeix, en quines condicions s'ha de prestar (establiments/equipaments), com s'ha de fer (perfils i ràtios professionals) i els estàndards de qualitat. Les prestacions d'urgència social són un programa important, dins de les prestacions econòmiques d'aquesta xarxa.

Prestacions d'urgència social

Són ajuts econòmics directes destinats a la manutenció (alimentació i vestit), habitatge (lloguer, hipoteca i allotjament alternatiu), subministraments (gas, llum i aigua), despesa sanitària (bolquers, farmàcia i alimentació nadons) i altres (activitats extraescolars, pagament IBI o cursos de formació, entre d'altres). El finançament prové principalment del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, però hi pot haver cofinançament per part dels municipis, ja sigui amb fons propis o d'altres administracions (Diputació de Barcelona, Àrea Metropolitana, fons europeus...). Anualment, el Departament demana la justificació de les prestacions a través del Registre Unificat de Dades dels Ens Locals (RUDEL). Així doncs, aquest registre proporciona informació sobre el nombre de prestacions i la despesa realitzada.

L'evolució recent de les prestacions d'urgència social gestionades per les diferents Àrees Bàsiques del Vallès Occidental mostra trets divergents pel que fa al nombre d'ajuts gestionat i la despesa destinada. Mentre que la despesa total en prestacions creix un 16,2% del 2014 al 2015, el nombre d'ajuts disminueix un 17,2%.

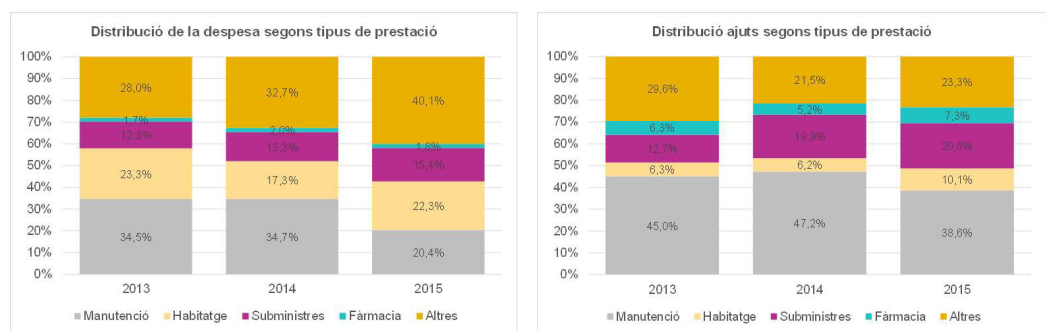
Figura 20. Nombre d'ajuts i despesa en prestacions d'urgència social, 2013-15

Font: RUDEL

El descens en el nombre d'ajuts es trasllada als ajuts de manutenció i subministraments, mentre que els ajuts d'habitatge i farmàcia presenten un petit increment. La despesa total creix per tots els tipus d'ajuts, a excepció dels de manutenció. En la distribució del nombre d'ajuts i la despesa segons el tipus de prestació, s'aprecia que les prestacions de manutenció experimenten una pèrdua, tant en el nombre d'ajuts com en la despesa destinada. El pes relatiu de les prestacions de farmàcia es manté relativament estable, mentre que les prestacions per subministraments i habitatge guanyen importància.

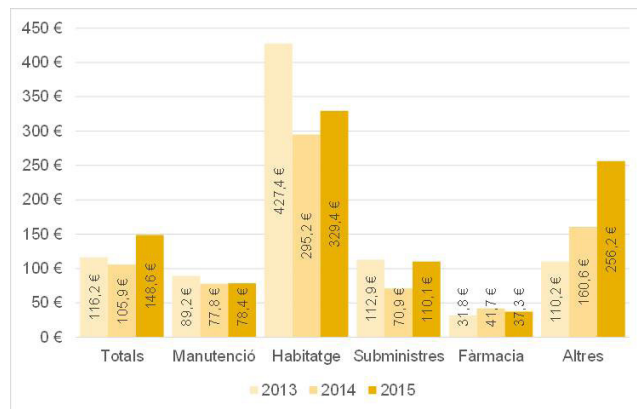
Figura 21. Distribució dels ajuts i la despesa segons tipus de prestació d'urgència social, 2013-15

Font: RUDEL

L'import mitjà de les prestacions d'urgència social s'ha calculat com la despesa dividida pel nombre d'ajuts total, segons tipus. Les prestacions per habitatge destaquen amb l'import mitjà més elevat, tot i que registren un descens respecte 2013.

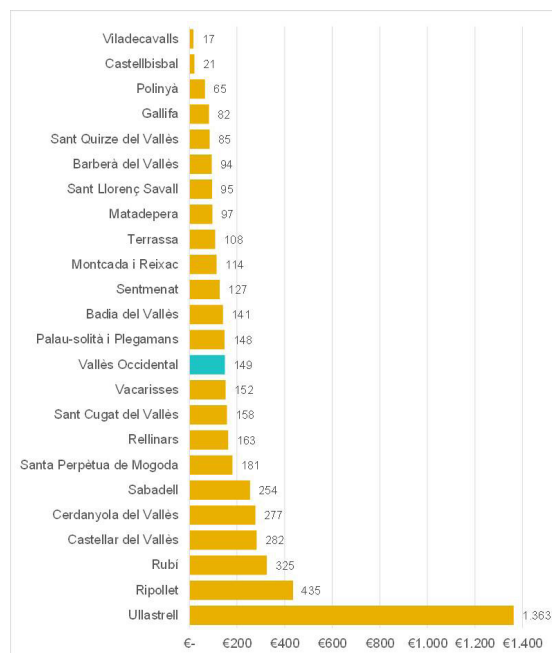
Figura 22. Import mitjà de les prestacions d'urgència social segons tipus, 2013-15

Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

Pel que fa a l'import mitjà de les prestacions d'urgència a nivell municipal, Ullastrell és el que presenta una valor més elevat degut al fet d'haver gestionat pocs ajuts. A continuació es troben Ripolllet i Rubí, que doblen l'import mitjà de la comarca. Els imports més baixos es registren a Viladecavalls i Castellbisbal, per sota dels 25€.

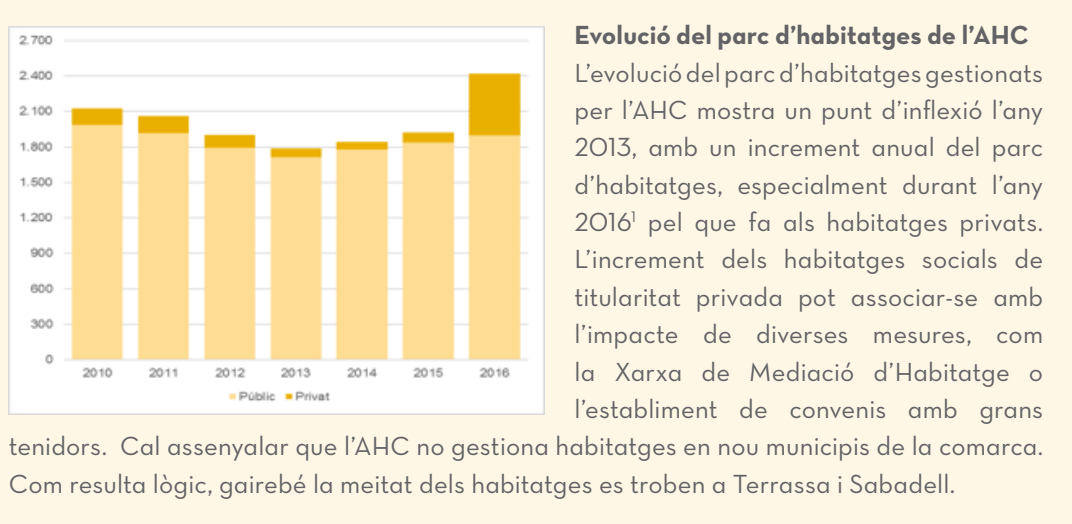
Figura 23. Import mitjà de les prestacions d'urgència social, 2015

Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

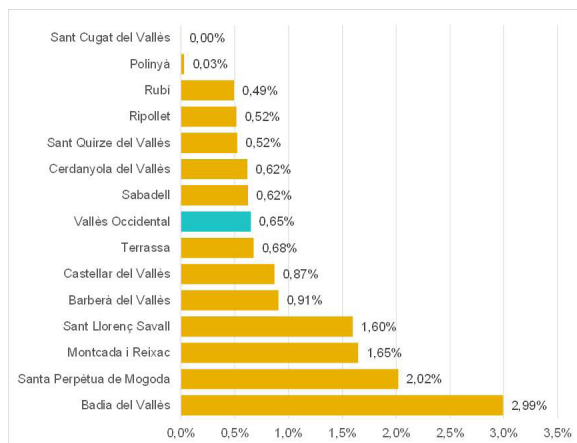
3.2.2. Habitatge

Parc d'habitatges socials (AHC i municipis)

El parc d'habitatges de l'AHC consta de 2.422 habitatges, amb més del 78% de propietat pública i només el 21% de propietat privada. Badia del Vallès és el municipi on el parc d'habitatges de l'AHC té major pes, un 3% del parc d'habitatges total. A l'altre extrem es troben Sant Cugat del Vallès i Polinyà (amb un habitatge cadascun), seguits de Rubí, Ripollet i Sant Quirze del Vallès, al voltant del 0,5%.

Figura 24. % habitatges socials de l'AHC sobre parc d'habitatges, 2016

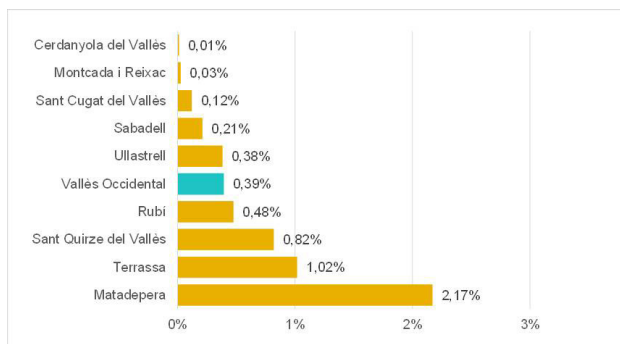
Nota: A Castellbisbal, Gallifa, Matadepera, Palau-solità, Rellinars, Sentmenat, Ullastrell, Vacarisses i Viladecavalls l'AHC no gestiona habitatge social.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AHC i del Cadastre

¹ Les dades de l'Agència d'Habitatge de Catalunya corresponen a novembre de 2016.

A la comarca hi ha nou municipis que gestionen directament un total de 1.469 habitatges socials de propietat dels ajuntaments². Els municipis amb un nombre més elevat d'habitatges de titularitat municipal són Terrassa, amb el 65% dels habitatges socials de la comarca, seguit per Matadepera i Sabadell. En termes relatius destaca Matadepera, on aquests habitatges representen el 2,2% del parc total.

Figura 25. % habitatges socials de gestió municipal sobre parc d'habitatges, 2016

Font: Elaboració pròpia amb dades municipals

Considerant el total d'habitatges socials comptabilitzats, és a dir, aquells gestionats per l'AHC i els que són propietat de l'ajuntament, al Vallès Occidental hi ha un total de 3.891 habitatges (1% del parc d'habitatges). El 62,2% estan gestionats per l'AHC i el 37,8% restant pels ajuntaments. Badia del Vallès, Matadepera i Santa Perpètua de Mogoda són els municipis on l'habitatge social representa un major percentatge respecte al parc total d'habitatges, més del 2%.

Ajuts implícits al lloguer (AHC)

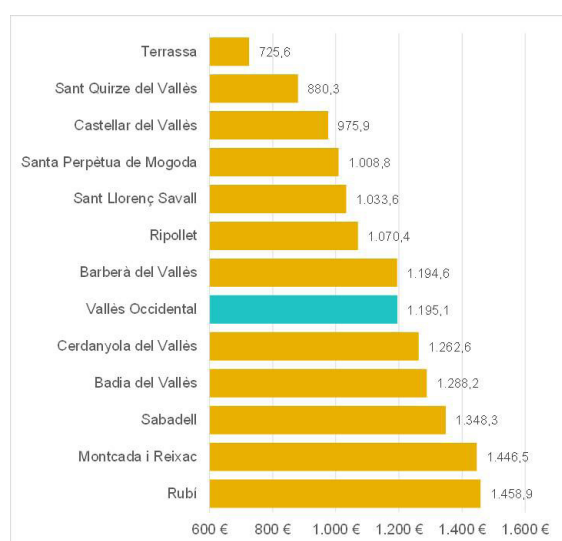
Evolució dels ajuts implícits al lloguer

En els darrers anys al Vallès Occidental es constata un important increment del nombre d'ajuts implícits al lloguer concedits i del pressupost total destinat. Així, s'ha passat de concedir 115 ajuts amb un pressupost total de 56.860€ al 2010 a concedir 735 ajuts i invertir 878.365€ al 2016.

² Habitatge social propietat dels ajuntaments. La informació recollida no contempla els habitatges socials de gestió municipal privats

Al llarg del 2016 s'han concedit 735 ajuts a la comarca, amb un import mitjà de 1.195€. L'import mitjà mostra una variació important a nivell municipal. El valor més baix es registra a Terrassa (726€), mentre que en sentit contrari cal destacar Rubí i Montcada i Reixac, amb valors per sobre dels 1.400€. Les causes que poden explicar aquestes diferències entre municipis són diverses, des del preu relatiu del lloguer al nivell de pobresa de les famílies ateses. El 41% dels ajuts dels municipis amb pisos propietat de l'AHC van concentrar-se a Sabadell i Terrassa.

Figura 26. Import mitjà dels ajuts implícits al lloguer, 2016

Nota: AAls municipis de Castellbisbal, Gallifa, Matadepera, Palau-solità i Plegamans, Polinyà, Rellinars, Sant Cugat del Vallès, Sentmenat, Ullastrell, Vacarisses i Viladecavalls no va gestionar-se cap ajut perquè no hi ha cap habitatge propietat de l'AHC.

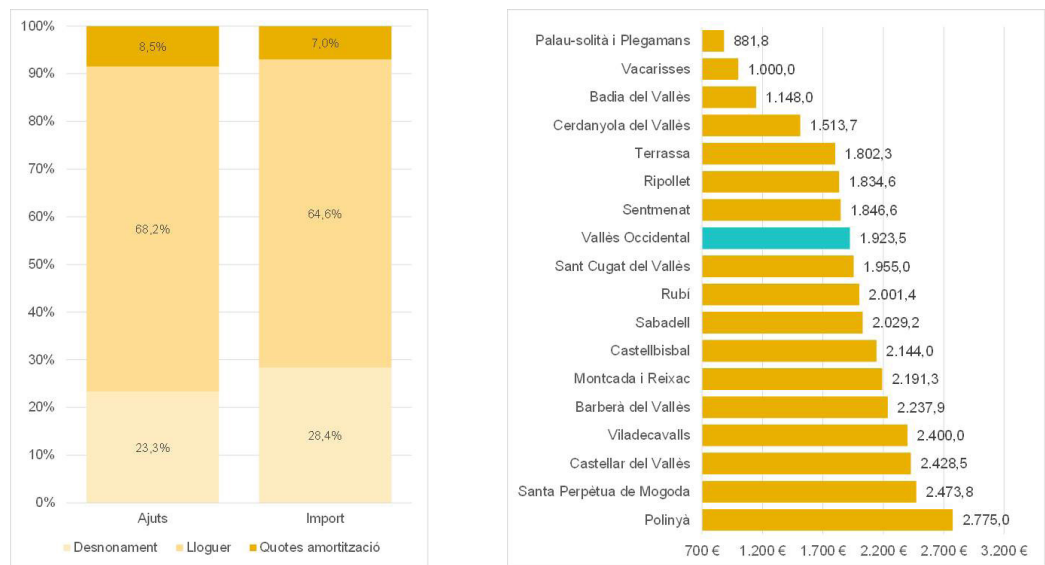
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AHC.

Prestacions d'especial urgència (AHC)

L'any 2015, l'AHC va atorgar un total de 236 ajuts a la comarca, amb un cost total de 453.951€. Entre les prestacions d'especial urgència cal distingir entre les destinades a evitar els desnonaments, les que es destinen a les quotes d'amortització i les que es destinen al lloguer. El gruix dels ajuts i de la despesa es destina al lloguer. A nivell territorial, s'observa que Terrassa i Sabadell reben quasi el 60% dels ajuts.

L'import mitjà de l'ajut al Vallès Occidental se situa en 1.923€. La màxima quantia es percep a Polinyà, Santa Perpètua de Mogoda i Castellar del Vallès amb imports superiors als 2.400€. En el cas dels dos primers municipis, l'elevat import es deu a que en ambdós casos s'han atorgat pocs ajuts i s'han destinat a evitar desnonaments, que solen tenir una major cost. Els imports mitjans més baixos es troben a Palau-solità i Plegamans i Vacarisses.

Figura 27. Prestacions d'especial urgència de l'AHC i import mitjà, 2015

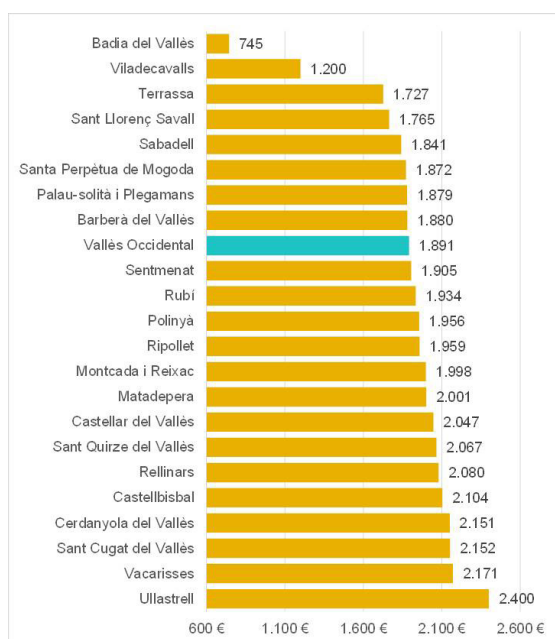
Nota: A Gallifa, Matadepera, Rellinars, Sant Llorenç Savall, Sant Quirze del Vallès i Ullastrell no s'ha gestionat cap ajut.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AHC

Prestacions al lloguer (AHC)

L'any 2015 l'AHC va concedir un total de 3.834 ajuts al lloguer al Vallès Occidental que van suposar una inversió total de 7.250.762,6€. Una vegada més, la major part dels ajuts s'han concentrat als municipis amb més població, Sabadell i Terrassa, que perceben el 53% dels ajuts, tot i que el seu import mitjà es troba per sota de la mitjana comarcal. Els municipis d'Ullastrell i Vacarisses, on van gestionar-se un i set ajuts respectivament, són els que presenten els imports mitjans més alts. Si només es tenen en compte els municipis amb més de 50 ajuts, Sant Cugat del Vallès i Cerdanyola del Vallès serien els municipis amb un import mitjà més elevat.

Figura 28. Import mitjà de les prestacions al lloguer, 2015

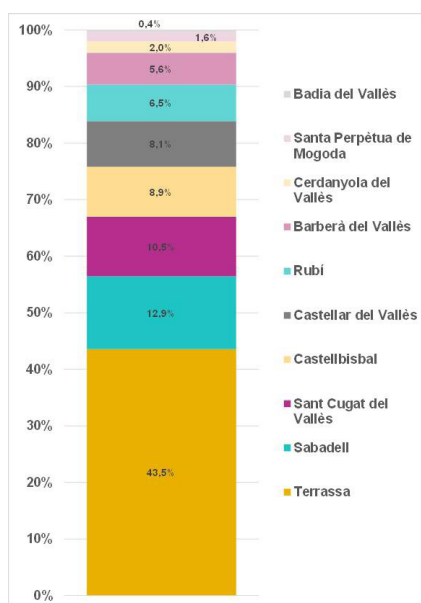
Nota: A Gallifa no es va gestionar cap ajut.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'AHC

Xarxa de Mediació per al lloguer social i Servei OFIDEUTE (AHC)

L'any 2015 la Xarxa ha signat un total de 248 contractes, la major part a Terrassa (43,5%). També destaquen Sabadell (12,9%) i Sant Cugat del Vallès (10,5%).

Figura 29. Contractes de lloguer social signats per municipi, 2015

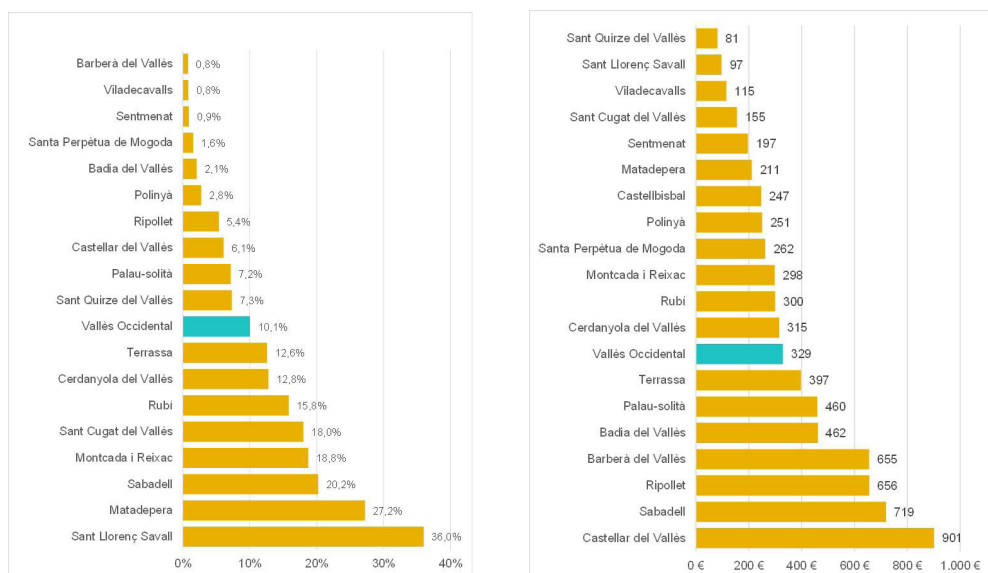

Font: AHC

Prestacions d'urgència social destinades a l'habitatge (Serveis socials)

L'any 2015 van distribuir-se un total de 5.334 ajuts a l'habitatge, amb una despesa total de 1.756.794€, el que significa una quantia mitjana de 329,4€ per ajut. Els ajuts a l'habitatge representen el 10,1% de les prestacions d'urgència social a la comarca. Aquest percentatge varia molt a nivell municipal, amb valors per sobre del 20% a Sant Llorenç Savall, Matadepera i Sabadell. En el cas dels dos primers, convé indicar que es tracta de dos municipis petits on intervé l'Àrea Bàsica del Consell Comarcal. Pel que fa a l'import mitjà de la prestació, destaquen Castellar del Vallès, Sabadell, Ripollet i Barberà del Vallès, amb un import mitjà que supera els 600€ i dobla l'import mitjà de la comarca. A Gallifa, Rellinars, Ullastrell i Vacarisses no va gestionar-se cap ajut.

Figura 30. % d'ajuts a l'habitatge sobre prestacions d'urgència social i import mitjà, 2015

Nota: A Gallifa, Rellinars, Ullastrell i Vacarisses no es va gestionar cap ajut

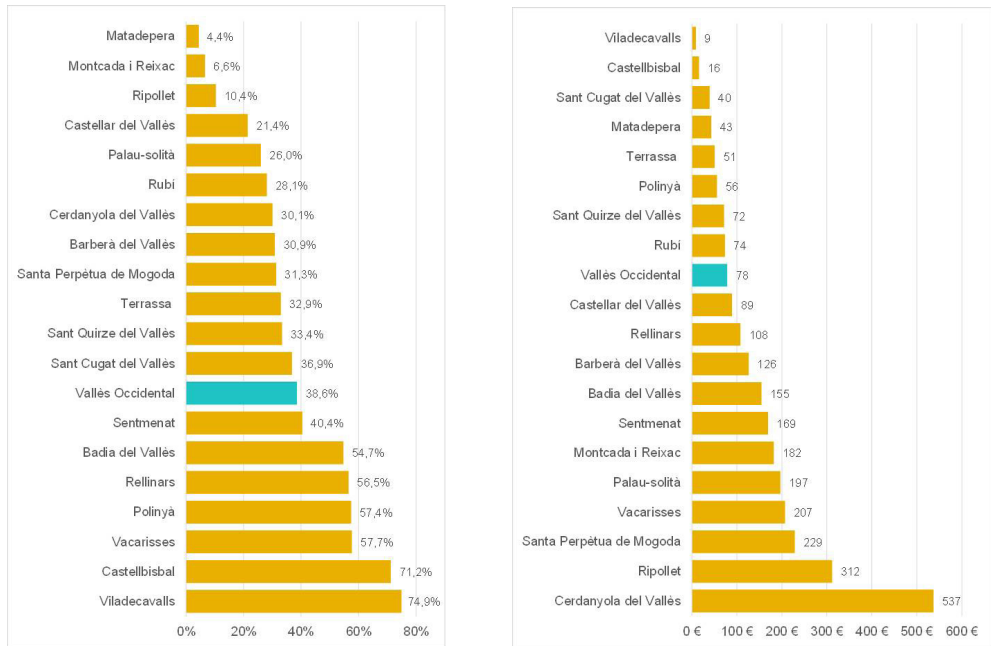
Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

3.2.3. Alimentació

Prestacions d'urgència social destinades a la manutenció (Serveis Socials)

Al 2015, els ajuts a la manutenció van representar el 38,6% del nombre total de prestacions d'urgència social i el 20,4% de la despesa total al Vallès Occidental. Per municipis, s'observa que aquests ajuts tenen un major pes a Viladecavalls i Castellbisbal (més del 70%), mentre que a Ullastrell, Sant Llorenç Savall, Gallifa i Sabadell no va gestionar-se cap ajut d'aquest tipus. En el cas de Sabadell, cal aclarir que tots els ajuts destinats a l'alimentació es gestionen a través dels punts de distribució d'aliments. L'import mitjà se situa en els 78,4€ a la comarca. Sobresurten Cerdanyola del Vallès i Ripollet amb imports per sobre dels 300€, mentre que a Viladecavalls i Castellbisbal els ajuts es troben per sota dels 20€, ja que la gran majoria són complements a les beques menjador.

Figura 31. % d'ajuts a la mantenció sobre prestacions d'urgència social i import mitjà, 2015

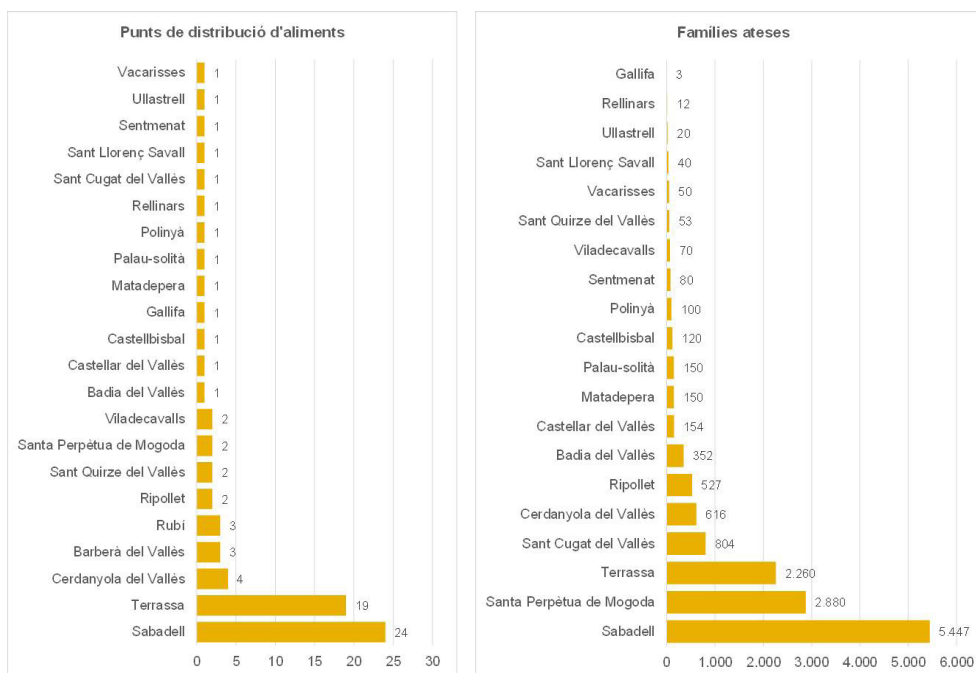
Nota: A Ullastrell, Sant Llorenç Savall, Gallifa i Sabadell no es va gestionar cap ajut

Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

Punts de distribució d'aliments (entitats socials)

Al Vallès Occidental, es tenen dades sobre 75 punts de distribució d'aliments gestionats per 52 entitats. A través d'aquests punts, durant l'any 2015, van rebre aliments un total de 13.888 famílies. Sabadell, amb 22 punts de distribució, i Terrassa, amb 19 punts, són els municipis que van atendre a un major nombre de famílies. Pel que fa al funcionament dels punts de distribució, el 45,2% dels punts de la comarca realitzen una distribució d'aliments mensual, mentre que el 32,3% distribueixen els aliments dos cops al mes i un 9,7% un cop a la setmana.

Figura 32. Punts de distribució d'aliments i nombre de famílies ateses, 2015

Nota: No es disposen de dades per: Montcada i Reixac sobre punts de distribució dels aliments; Montcada i Reixac, Barberà del Vallès i Rubí sobre nombre de famílies ateses.

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Vallès Occidental

Beques-menjador (Serveis Socials)

1r. adult	2n. Adult	Altres Adults	Nen/a	MUF	Llindar de renda segons ajuts		
					Garantit 50%	Tram flexible 50%	Garantit 100%
1	0	0	1	2	8.967,73 €	13.451,59 €	5.780,64 €
1	0	0	2	3	9.967,73 €	14.951,59 €	6.780,64 €
1	0	0	3	4	10.967,73 €	16.451,59 €	7.780,64 €
1	1	0	1	3	9.967,73 €	14.951,59 €	6.780,64 €
1	1	0	2	4	10.967,73 €	16.451,59 €	7.780,64 €
1	1	0	3	5	11.967,73 €	17.951,59 €	8.780,64 €

Críteris per concedir beques menjadors, curs 2015-16

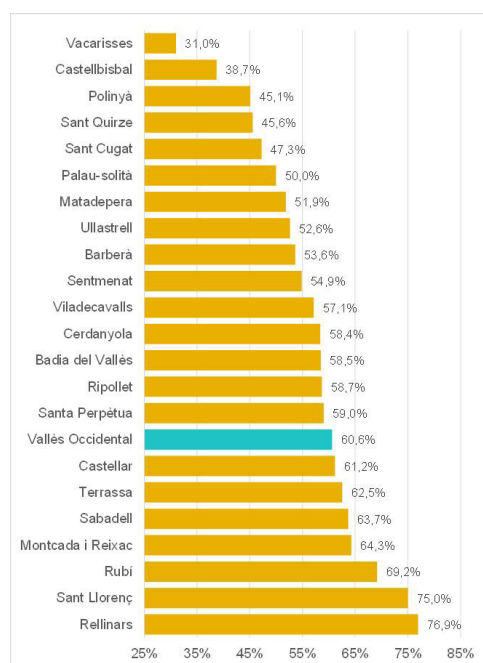
En el curs 2015-16 hi havia tres tipus d'ajuts, amb llindars de renda i requisits diferents. La quantia de l'ajut podia ser del 50% o el 100%

de la beca. L'ajut garantit del 50% s'atorgava a tots els sol·licitants per sota del llindar de renda establert per aquest ajut; l'ajut garantit del 100% establí un llindar un 60% més baix, i a més acreditar una puntuació igual o superior a 15 punts en valoració social; finalment, l'ajut variable del 50% tenia el llindar més alt, però la seva concessió quedava supeditada a la dotació pressupostària.

En el darrer curs escolar 2015-16 van concedir-se un total de 10.034 beques menjador de les 16.555 que van ser sol·licitades a la comarca, el que suposa que van atorgar-se el 60,6% de les beques demandades. Pel que fa al tipus de beques atorgades, el 71,1% van ser ajuts del 50% de tram garantit, el 26,1% van ser ajuts del 50% de

tram variable, i el 2,8% van ser ajuts del 100%. El 63,6% de les beques van atorgar-se a educació primària, el 30,7% a infantil i el 5,7% a secundària (on la manca de menjadors fa que aquesta beca sigui molt menys sol·licitada). A nivell municipal, Rellinars i Sant Llorenç Savall, dos municipis petits, són els que mostren un major percentatge de beques concedides en relació a les sol·licitades, per sobre del 75%. Per contra, Vacarisses i Castellbisbal són els municipis amb una ràtio més baixa, per sota del 40%.

Figura 33. % de beques-menjador concedides sobre sol·licitades, 2015-16

Nota: A Gallifa no es va gestionar cap beca menjador

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Vallès Occidental, curs 2015-16;

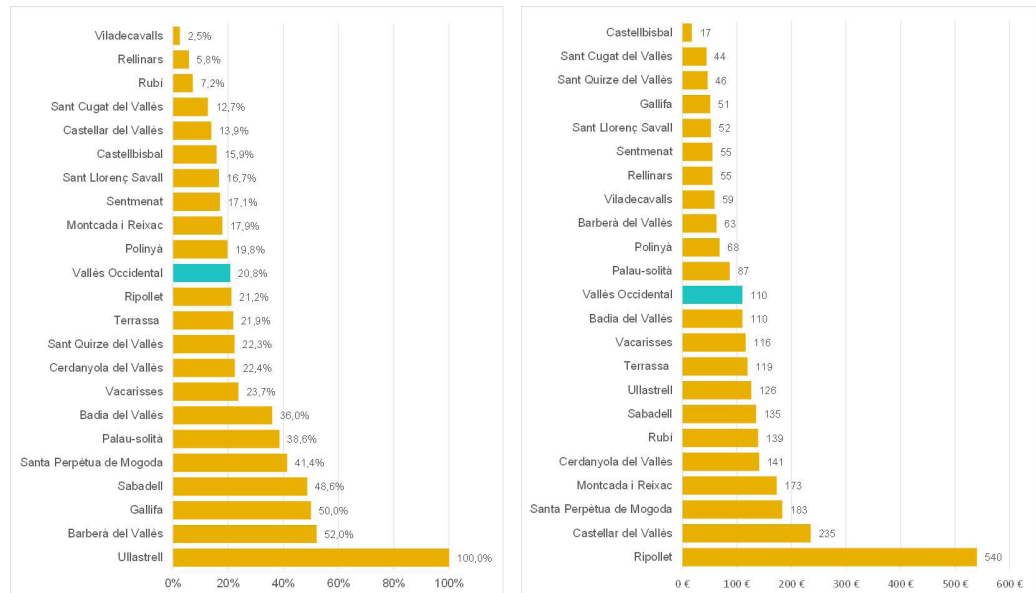
3.2.4. Energia

Prestacions d'urgència social destinades als subministraments (Serveis Socials)

Al 2015, els ajuts destinats als subministraments representen el 20,8% del nombre total de prestacions d'urgència social a la comarca i el 15,4% de la despesa total. L'import mitjà de l'ajut als subministraments al Vallès Occidental és de 110,1€. Aquests ajuts tenen un pes més elevat a Ullastrell (on sembla que només es gestiona aquest tipus de prestació) i Gallifa, dos dels municipis de l'Àrea Bàsica gestionada pel Consell Comarcal, juntament amb Barberà del Vallès i Sabadell. A l'extrem contrari es troba Matadepera, on no va gestionar-se cap ajut, Viladecavalls i Rellinars. En relació amb l'import mitjà, destaquen els municipis de Ripollet i Castellar del Vallès, amb imports

superiors als 200€, mentre que l'import se situa per sota dels 50€ a Matadepera, Castellbisbal, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès.

Figura 34. % d'ajuts al subministrament sobre prestacions d'urgència social i import mitjà, 2015

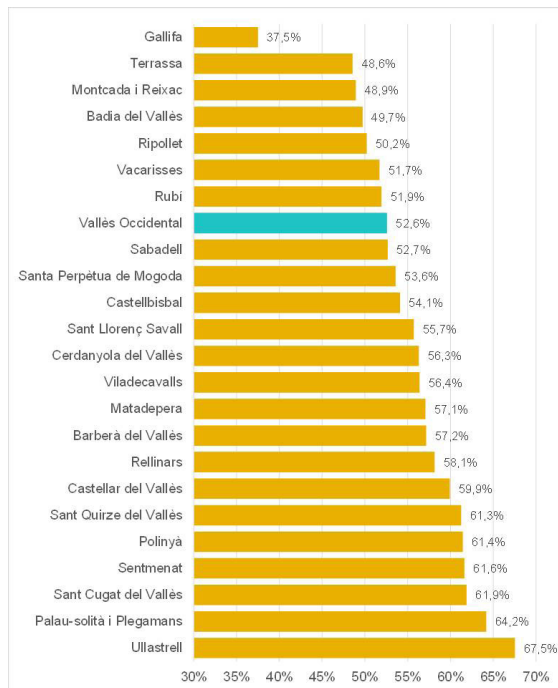
Nota: A Matadepera no es va gestionar cap ajut.

Font: Elaboració pròpia amb dades del RUDEL

3.2.5. Prestacions per desocupació

La taxa de cobertura de les prestacions per desocupació es calcula com el percentatge de persones que reben algun tipus de prestació sobre el total de persones registrades a l'atur. La prestació pot ser contributiva o no contributiva (assistencial o relacionada amb els programes d'activació: renda activa d'inserció i programa activació ocupació). La taxa de cobertura se situa al 52,6% a nivell comarcal, amb set municipis per sota de la mitjana comarcal, on destaca Gallifa amb una taxa de cobertura del 37,5%. En sentit contrari, Ullastrell i Palau-solità i Plegamans són els municipis que presenten taxes més elevades, més d'11 punts percentuals per sobre de la mitjana comarcal.

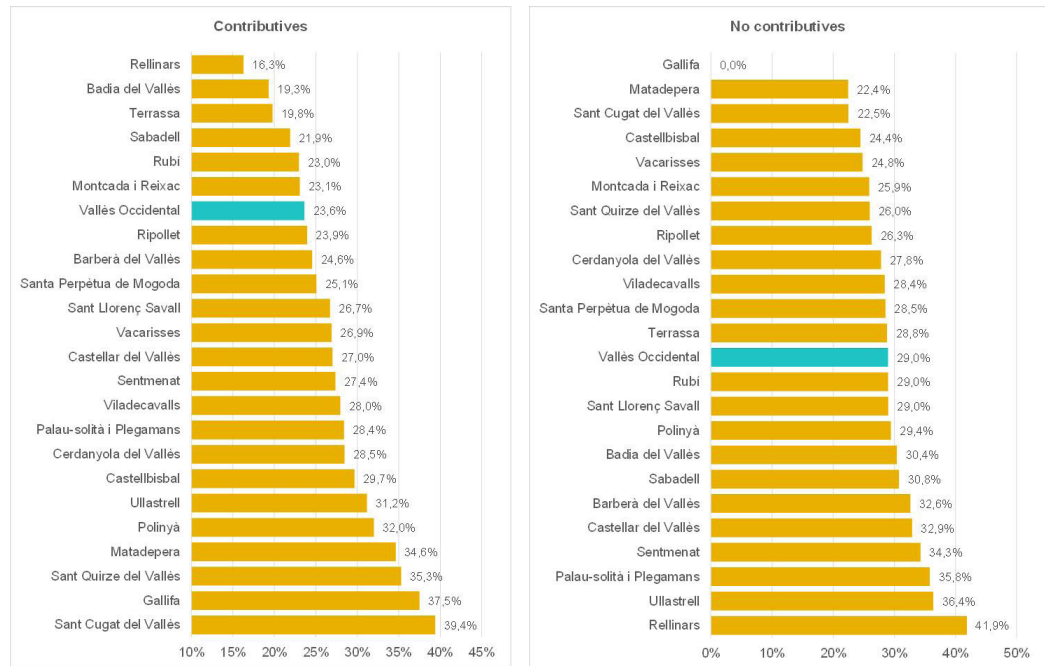
Figura 35. Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació, 2016

Font: Observatori Comarcal del Vallès Occidental

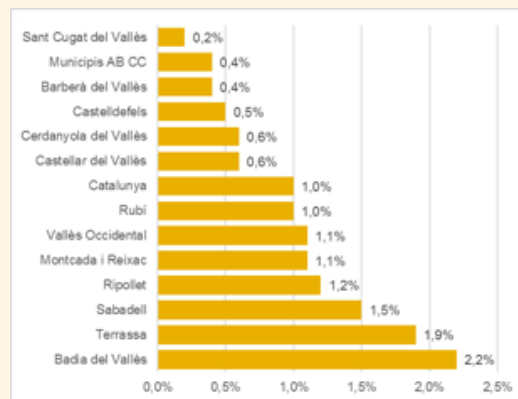
Per tipus de prestació, es constata que el 23,6% de les persones registrades a l'atur reben una prestació contributiva al Vallès Occidental i un 29% prestacions no contributives. Es situen per sota de la mitjana comarcal els municipis de Rellinars, Badia del Vallès, Terrassa, Sabadell, Rubí i Montcada i Reixac, mentre que destaquen per sobre Sant Quirze del Vallès, Gallifa i Sant Cugat del Vallès, superant el 35%. Pel que fa les prestacions no contributives, Rellinars, Ullastrell i Palau-solità i Plegamans i Sentmenat són els municipis amb taxes més elevades.

Figura 36. Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació per tipus, 2016

Font: Observatori Comarcal del Vallès Occidental

A partir de les dades disponibles a nivell estatal de la despesa efectuada per les prestacions per desocupació, s'ha estimat que a la comarca, a l'any 2016, van destinar-se un total de 313.271M€. D'aquests, el 67% van ser per prestacions contributives i el 33% per no contributives.

Renda Mínima d'Inserció

Al Vallès Occidental, el percentatge de persones que reben la Renda Mínima d'Inserció sobre la població total ha passat del 0,8% el 2012 a l'1,1% al 2015, una evolució molt similar a la del conjunt de Catalunya. Només es disposa de dades per Àrea Bàsica, el que suposa que no hi ha dades desagregades per als dotze municipis del Àrea Bàsica gestionada pel Consell Comarcal. La diversitat territorial és notable, amb percentatges que varien entre el 2,2% de Badía del Vallès i el 0,2% de Sant Cugat del Vallès.

Recull de mesures de l'administració per tipus: habitatge, alimentació, subministraments, genèriques, treball i total de prestacions. Nombre de beneficiaris i import. Municipis del Vallès Occidental

	HABITATGE						ALIMENTACIÓ					
	Prestacions d'urgència social. Habitatge		Prestacions AHC ¹		Total Habitatge		Prestacions d'urgència social. Manutenció		Beques menjador		Total alimentació	
	Benef.	Despesa	Benef.	Despesa	Benef.	Despesa	Benef.	Import	Benef.	Import	Benef.	Import
Badia del Vallès	53	24.464 €	93	156.688 €	145	180.802 €	1.400	216.870 €	297	167.966 €	1.697	384.836 €
Barberà del Vallès	18	11.795 €	204	344.229 €	208	349.978 €	696	87.775 €	214	117.168 €	910	204.943 €
Castellar del Vallès	43	38.761 €	194	358.610 €	217	387.745 €	151	13.465 €	189	103.118 €	340	116.583 €
Castellbisbal	18	4.450 €	88	150.108 €	84	143.575 €	5.868	93.405 €	89	54.873 €	5.957	148.278 €
Cerdanyola del Vallès	370	116.547 €	197	395.149 €	562	508.846 €	870	467.053 €	366	206.558 €	1.236	673.611 €
Gallifa	0	0 €	0	0 €	0	0 €	0	0 €	0	0 €	0	0 €
Matadepera	37	7.809 €	10	20.005 €	47	27.814 €	6	258 €	14	7.956 €	20	8.214 €
Montcada i Reixac	301	89.785 €	231	430.097 €	532	519.882 €	106	19.316 €	529	289.960 €	635	309.276 €
Palau-solità i Plegamans	79	36.315 €	15	26.193 €	94	62.509 €	287	56.412 €	96	52.997 €	383	109.409 €
Polinyà	11	2.757 €	24	47.759 €	35	50.516 €	229	12.744 €	51	28.230 €	280	40.975 €
Reinlars	0	0 €	2	4.160 €	2	4.160 €	39	4.205 €	10	5.456 €	49	9.661 €
Ripollet	92	60.370 €	153	282.983 €	245	343.353 €	177	55.205 €	399	227.513 €	576	282.718 €
Rubí	684	205.378 €	515	955.376 €	1.183	1.153.250 €	1.213	89.350 €	1.059	602.998 €	2.272	692.348 €
Sabadell	490	352.341 €	1.155	2.071.146 €	1.613	2.410.149 €	0	0 €	3.116	1.745.855 €	3.116	1.745.855 €
Sant Cugat del Vallès	1.610	249.492 €	419	857.637 €	2.003	1.093.806 €	3.292	130.428 €	588	332.504 €	3.880	462.933 €
Sant Llorenç Savall	95	9.219 €	13	18.568 €	108	27.787 €	0	0 €	9	4.910 €	9	4.910 €
Sant Quirze del Vallès	45	3.663 €	64	127.886 €	109	131.549 €	205	14.658 €	77	48.558 €	282	63.217 €
Santa Perpètua de Mogoda	10	2.621 €	109	166.612 €	115	167.416 €	202	46.157 €	255	155.858 €	457	202.015 €
Sentmenat	8	1.574 €	24	45.539 €	32	47.113 €	360	60.916 €	62	34.373 €	422	95.288 €
Terrasça	1.352	537.382 €	1.385	2.173.724 €	2.629	2.669.400 €	3.539	179.887 €	2.533	1.366.388 €	6.072	1.546.276 €
Ullastrell	0	0 €	1	2.400 €	1	2.400 €	0	0 €	10	5.456 €	10	5.456 €
Vacarisses	0	0 €	8	16.200 €	8	16.200 €	214	44.360 €	31	17.435 €	245	61.795 €
Viladecavalls	18	2.070 €	2	3.600 €	20	5.670 €	1.629	14.216 €	40	22.370 €	1.669	36.585 €
Vallès Occidental	5.334	1.756.794 €	4.906	8.654.670 €	9.992	10.303.920 €	20.483	1.606.681 €	10.034	5.598.500 €	30.517	7.205.182 €

¹ Els contractes de Xarxa de Mediació per al Lloguer Social no es contemplen.

	SUBMINISTRAMENTS		GENÈRIQUES		TREBALL				TOTAL PRESTACIONS	
	Prestacions d'urgència social. S subministraments		Prestacions d'urgència social. Altres ¹		Prestacions per desocupació		Renda Mínima d'Inserció		Total Treball	
	Benef.	Import	Benef.	Import	Benef.	Estimació de la Despesa	Benef. (2014)	Despesa (estimació 2015)	Benef.	Despesa
Badia del Vallès	920	101.478 €	185	17.803 €	685	6.349.478			685	6.349.478 €
Barberà del Vallès	1.173	73.525 €	368	38.295 €	1.271	11.780.299			1.271	11.780.299 €
Castellar del Vallès	98	23.061 €	412	123.321 €	773	7.170.785			773	7.170.785 €
Castellbisbal	1.307	22.559 €	1.047	53.492 €	389	3.602.777			389	3.602.777 €
Cerdanyola del Vallès	648	91.322 €	1.003	125.919 €	1.915	17.750.416			1.915	17.750.416 €
Gallifa	2	102 €	2	227 €	2	19.316			2	19.316 €
Matadepera	0	0 €	93	5.102 €	132	1.219.984			132	1.219.984 €
Montcada i R. eixac	288	49.881 €	910	23.420 €	1.295	12.003.589			1.295	12.003.589 €
P. alau-solità i P. legamans	426	37.018 €	311	33.153 €	511	4.739.316			511	4.739.316 €
P. olinyà	79	5.406 €	80	5.157 €	298	2.762.927			298	2.762.927 €
Rellinars	4	221 €	26	6.818 €	25	234.107			25	234.107 €
Ripollet	362	195.463 €	1.076	432.167 €	1.529	14.171.591			1.529	14.171.591 €
Rubí	312	43.357 €	2.108	1.065.828 €	3.026	28.051.900			3.026	28.051.900 €
Sabadell	1.178	159.299 €	754	104.734 €	7.973	73.920.662			7.973	73.920.662 €
Sant Cugat del Vallès	1.130	50.232 €	2.897	976.171 €	1.910	17.704.058			1.910	17.704.058 €
Sant Llorenç Savall	44	2.305 €	125	13.568 €	73	677.597			73	677.597 €
Sant Quirze del Vallès	137	6.369 €	227	27.296 €	504	4.673.643			504	4.673.643 €
Santa Perpètua de Mogoda	267	48.970 €	166	18.789 €	912	8.453.352			912	8.453.352 €
Sentmenat	152	8.408 €	370	42.022 €	308	2.857.961			308	2.857.961 €
Terrassa	2.348	280.455 €	3.506	166.696 €	8.733	80.967.826			8.733	80.967.826 €
Ullastrell	5	631 €	0	0 €	67	616.559			67	616.559 €
Vacarisses	88	10.229 €	69	1.825 €	237	2.200.452			237	2.200.452 €
Viladecavalls	55	3.242 €	472	17.336 €	266	2.468.555			266	2.468.555 €
Vallès Occidental	11.023	1.213.533 €	16.207	3.305.321 €	32.831	304.397.151	3.529	23.261.393	36.360	327.658.544 €

¹ Es contemplen: "Farmàcia"; "Altres".

4. Indicadors per orientar i monitoritzar les polítiques en matèria de pobresa a la comarca

4.1. Indicadors sobre pobresa

4.1.1. Objectius i metodologia

Per tal de facilitar l'anàlisi de la pobresa als diferents municipis de la comarca, s'ha seleccionat un conjunt d'indicadors locals que fan referència a diferents vessants d'aquest fenomen. L'objectiu és contribuir a orientar les polítiques en matèria de pobresa, amb un conjunt consistent d'indicadors que permeti abordar d'una manera sintètica una realitat tant complexa. Cal remarcar que aquesta opció té l'avantatge de permetre copsar amb un cop d'ull la pobresa i comparar diferents indicadors i territoris, però no és l'eina adient per a una anàlisi exhaustiva de totes les vessants d'aquest fenomen.

La selecció d'indicadors ha estat guiada per l'esforç d'incloure només els més rellevants considerant, a més, que han de complir criteris de qualitat conceptuals i tècnics per tal de garantir resultats robustos.

El criteri conceptual clau és la claredat en la interpretació. Això vol dir que cada indicador pot interpretar-se sense ambigüïtat en relació al nivell de pobresa, en un sentit "positiu" (menys pobresa) o "negatiu" (major pobresa). Aquest criteri conceptual és el que permet comparar i agregar indicadors. Cal remarcar que hi ha indicadors, com ara els sociodemogràfics (llars monoparentals o població immigrant, entre d'altres) que resulten de gran rellevància per a una anàlisi contextual, però no poden incloure's perquè no poden interpretar-se directament en un sentit o altre.

Els criteris tècnics fan referència a la disponibilitat de dades fiables per al conjunt de municipis. Alguns indicadors rellevants, com ara el percentatge de desnonaments sobre el parc d'habitatges, no s'han pogut incloure perquè no estan disponibles a nivell desagregat (en aquest cas, només per partits judicials). D'altra banda, cal remarcar que el gruix d'indicadors disponibles tenen a veure amb la renda i l'ocupació, deixant de banda altres aspectes de la pobresa que no poden analitzar-se amb les dades disponibles actualment.

La selecció final d'indicadors s'ha refinat per tal de tenir resultats consistents, eliminant els indicadors redundants o amb correlacions negatives amb la resta.

Les dades originals s'han treballat per tal d'expressar totes les variables en una mateixa escala, que pren valors entre el 0 i el 100, on un valor 100 indica el valor més alt de la sèrie i el valor 0 el més baix.

Conversió de les variables originals

Per tal de disposar de dades directament comparables, les variables originals s'han orientat en el mateix sentit (en aquest cas, valors alts indiquen major pobresa). Això ha comportat revertir algunes de les variables originals (per exemple, s'inclou el percentatge de joves de 17 anys no escolaritzats, en lloc dels joves escolaritzats). La reversió no presenta major problema, donat que totes les variables originals es mesuren com a percentatge. En segon lloc, les variables s'han normalitzat amb el procediment min-max. Aquesta tècnica lineal aplica la transformació següent:

$$\tilde{X}_{ij} = \frac{X_{ij} - X_{\infty j}}{X_j^{\infty} - X_{\infty j}} \cdot 100$$

on $X_{\infty j}$ és el valor més alt de la sèrie que correspon a l'indicador j i X_j^{∞} el més baix. Amb aquest procediment, tots els indicadors es mesuren en una mateixa escala, que pren valors en l'interval $[0, 100]$, on un valor proper al 100 indica proximitat al valor més alt de la sèrie i un valor proper a 0 el contrari.

Per tal de facilitar la comparació entre els indicadors a nivell territorial, els resultats es presenten en un gràfic radial que permet comparar directament els indicadors a cada municipi amb la mitjana comarcal i catalana.

Finalment, per obtenir una visió de conjunt, els indicadors s'han agregat per tal d'establir el grau de pobresa relativa. L'objectiu no és crear un indicador sintètic, sinó utilitzar l'agregació com un instrument addicional per detectar problemes i tendències que sigui d'utilitat per orientar l'actuació política.

4.1.2 Descripció dels indicadors

S'han seleccionat 10 indicadors que aborden àmbits diversos: renda, renda del treball, ocupació, atur de llarga durada, pobresa infantil severa i abandó escolar prematur. S'ha fet un esforç, amb les dades disponibles, de presentar un conjunt equilibrat d'indicadors, tenint en compte no només la situació general de la població en relació a la renda i l'ocupació, sinó també d'altres aspectes, com ara el baix salari, la persistència de l'atur, la pobresa entre els infants o el problema de l'abandó escolar dels joves. Donat que la perspectiva de gènere és rellevant, s'ha tingut en compte la desagregació per sexe quan aquesta informació ha estat disponible. Tot i així, cal remarcar que amb les dades disponibles són molts els aspectes de la pobresa que no es poden abordar.

Els indicadors sobre renda (A1 i A2) formen part del conjunt d'indicadors territorials sobre pobresa i exclusió social de l'IDESCAT. Per al seu càlcul, s'utilitza la informació administrativa de la que disposa l'AEAT sobre les persones perceptores de renda, hagin o no presentat declaració de l'IRPF. Aquests indicadors aborden la pobresa des de la perspectiva de la renda individual. Cal remarcar que només estan disponibles les dades per a l'any 2012.

Els indicadors sobre renda del treball (A3 i A4) provenen de la mateixa font (AEAT). Amb aquests indicadors s'aborda la pobresa des de la perspectiva del baix i molt baix salari, posant l'accent en la pobresa en el treball des d'una perspectiva individual.

Els indicadors sobre ocupació (A5 i A6) procedeixen de l'IDESCAT, sobre dades del registre administratiu d'afiliats a la Seguretat Social. S'utilitzen aquests indicadors per fer una aproximació al percentatge de població no ocupada en edat de treballar, amb desagregació per sexe.

Els indicadors sobre atur de llarga durada (A7 i A8) procedeixen del Departament d'Empresa i Coneixement, sobre dades administratives d'atur registrat. Aquests indicadors aborden el problema de la persistència en situació de desocupació, amb desagregació per sexe.

L'indicador sobre pobresa infantil severa (A9) s'ha calculat amb dades sobre beques menjador del curs 2016-17 procedents de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Vallès Occidental. El llindar per rebre l'ajut se situa entre el 10% i el 18% per sota del llindar de pobresa AROPE. D'aquesta manera, l'indicador reflecteix el percentatge conegut d'infants de primària que es troben en situació de pobresa severa. Es fa referència al percentatge "conegut", degut a que el nombre d'infants pot ser més alt, donat que no totes les famílies en aquesta situació sol·liciten una beca. Cal remarcar que aquest és l'únic indicador d'elaboració pròpia en base a dades municipals.

L'indicador sobre abandó escolar prematur (A10) procedeix de l'IDESCAT i forma part del conjunt d'indicadors territorials sobre pobresa i exclusió social. Aquest indicador recull el percentatge de joves no escolaritzats als 17 anys i s'utilitza com la millor aproximació disponible per incloure aquesta vessant de la pobresa en el conjunt d'indicadors.

Indicadors de pobresa

Àmbit	Codi	Indicador	Definició	Unitat	Font	Any
Renda	A1	% població amb rendes inferiors al 60% de la mediana catalana	Persones que declaren una renda inferior al 60% de la mediana catalana, com a percentatge sobre el total de la població	%	IDESCAT	2012
	A2	Bretxa de les rendes inferiors al 60% de la mediana catalana	Distància, en percentatge, entre el llindar (60% de la mediana catalana) i la mediana de les rendes inferiors a aquest llindar	%	IDESCAT	2012
Renda del treball	A3	% població amb rendes del treball fins a 6.010€	Persones amb renda del treball fins a 6.010€, com a percentatge sobre el total de persones amb rendes del treball	%	AEAT, elaboració pròpia	2014
	A4	% població amb rendes del treball entre 6.010,01€ i 12.020€	Persones amb renda del treball entre 6.010,01€ i 12.020€, com a percentatge sobre el total de persones amb rendes del treball	%	AEAT, elaboració pròpia	2014
Ocupació	A5	% no afiliats sobre població entre 15 i 64 anys: homes	Persones no afiliades a la Seguretat Social (homes), com a percentatge de la població entre 15 i 64 anys del mateix sexe	%	IDESCAT	2016
	A6	% no afiliades sobre població entre 15 i 64 anys: dones	Persones no afiliades a la Seguretat Social (dones), com a percentatge de la població entre 15 i 64 anys del mateix sexe	%	IDESCAT	2016
Atur de llarga durada	A7	% aturats de llarga durada sobre població activa: homes	Persones registrades com aturades durant un any o més (homes), com a percentatge de la població activa del mateix sexe	%	Departament d'Empresa i Coneixement, elaboració pròpia	2016
	A8	% aturades de llarga durada sobre població activa: dones	Persones registrades com aturades durant un any o més (dones), com a percentatge de la població activa del mateix sexe	%	Departament d'Empresa i Coneixement, elaboració pròpia	2016
Pobresa infantil severa	A9	% infants de primària que reben beques menjador	Infants de primària que reben beca menjador el curs 2016-17, com a percentatge de la població escolaritzada en primària en escoles públiques i concertades	%	Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2016 2017
Abandó escolar prematur	A10	% joves de 17 anys no escolaritzats	Joves de 17 anys que no estan escolaritzats, com a percentatge sobre el total de joves d'aquesta edat	%	IDESCAT	2015

4.1.3 Resultats

Indicadors

Els resultats obtinguts pels 10 indicadors seleccionats es presenten a la taula següent.

	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10
	% població rendes inferiors < 60% mediana catalana	Bretxa rendes inferiors 60% mediana catalana	% població rendes del treball fins a 6.010€	% població rendes treball 6.010,01 a 12.020€	% no afiliats sobre població 15 a 64 anys	% no afiliades sobre població 15 a 64 anys	% aturats llarga durada sobre població activa: homes	% aturades llarga durada sobre població activa: dones	% infants primària reben beca menjador	% joves 17 anys no escolaritzats
Badia del Vallès	33,2	40,7	14,8	17,6	44,9	50,4	7,2	11,4	14,5	28,2
Barberà del Vallès	28,0	38,1	12,4	15,5	33,7	41,2	3,8	8,2	5,8	18,4
Castellar del Vallès	28,5	37,6	11,6	14,8	31,6	40,6	3,6	7,2	9,2	12,5
Castellbisbal	27,2	36,3	10,4	13,5	30,4	37,8	3,1	6,5	7,3	14,1
Cerdanyola del Vallès	28,7	37,0	11,3	13,7	36,7	42,9	3,2	6,6	6,0	12,5
Gallifa					33,3	31,7	8,1	3,0	11,8	
Matadepera	29,5	32,1	7,1	8,6	30,9	34,1	1,3	3,0	2,6	4,5
Montcada i Reixac	29,3	38,6	12,9	15,7	33,5	42,9	4,6	8,0	17,8	21,6
Palau-solità i Plegamans	29,3	38,2	11,9	14,6	31,0	41,8	3,3	8,6	9,1	3,8
Polinyà	26,7	37,7	11,8	14,8	28,5	36,3	3,2	7,3	8,0	27,5
Rellinars	36,6	42,6	16,7	9,5	33,5	40,2	4,9	9,8	21,8	30,0
Ripollet	29,1	38,9	12,7	16,2	34,7	42,9	5,1	8,8	8,6	22,5
Rubí	29,7	37,9	12,5	15,4	36,0	42,8	5,4	9,4	14,2	16,8
Sabadell	30,4	37,1	14,3	15,8	37,4	43,1	5,7	8,2	15,5	16,9
Sant Cugat del Vallès	29,1	32,4	7,5	9,1	33,6	37,8	2,3	3,4	6,4	16,1
Sant Llorenç Savall	31,5	38,5	14,3	15,2	36,7	44,5	4,0	6,5	4,2	38,5
Sant Quirze del Vallès	26,4	34,0	8,3	10,3	30,7	36,3	2,3	5,2	5,0	8,0
Santa Perpètua de Mogoda	30,3	37,1	12,0	15,5	34,5	44,0	4,0	8,3	10,0	22,2
Sentmenat	27,5	37,6	11,8	15,7	28,9	38,3	2,7	7,9	8,8	16,3
Terrassa	30,3	37,6	14,3	15,7	37,2	43,1	5,6	9,3	12,2	17,7
Ullastrell	26,1	37,5	11,4	14,0	24,6	33,1	1,3	6,7	4,7	0,0
Vicariesses	28,4	38,7	10,6	13,5	30,7	39,1	4,7	9,6	6,3	17,7
Viladecavalls	29,9	37,9	12,0	14,1	33,0	40,3	3,4	9,0	3,5	3,6
Vallès Occidental	29,6	37,2	12,5	14,6	35,6	42,0	4,7	7,9	11,8	16,6
Catalunya	31,2	37,9	13,1	15,8	35,4	42,6	3,9	6,3	14,0	17,3

L'anàlisi detallada de cadascun d'aquests indicadors s'ha desenvolupat al llarg del capítol 2. A tall de síntesi, val la pena ressaltar algunes de les característiques més rellevants:

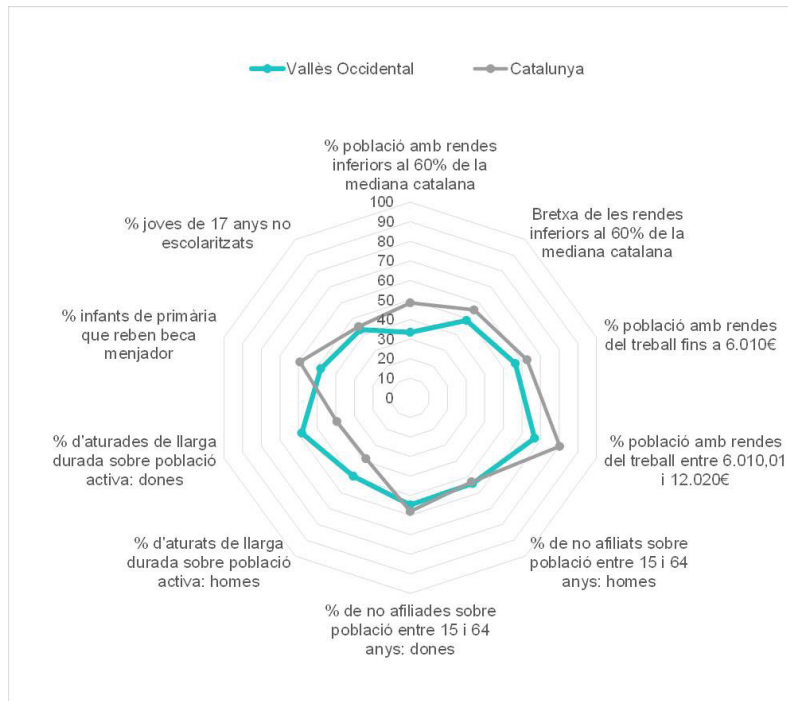
- Els indicadors sobre desigualtat de renda mostren que la situació al Vallès Occidental és millor que al conjunt de Catalunya, tot i que la diferència no és gaire significativa. El 29,6% de la població té una renda per sota del 60% de la mediana catalana (31,2% a Catalunya) i la bretxa és del 37,2% (37,9% a Catalunya). Hi ha diferències rellevants entre els municipis, al voltant dels 10 punts percentuals. Rellinars i Badia del Vallès sobresurten com els municipis amb major desigualtat de renda i on la bretxa és més elevada.
- En relació al baix salari, la situació al Vallès Occidental és de nou lleugerament millor que al conjunt de Catalunya, amb un 12,5% de treballadors amb rendes del treball fins a 6.010€ (13,1% a Catalunya) i 14,6% amb rendes entre 6.010,01€ i 12.020€ (15,8% a Catalunya). En tots dos trams de renda, les diferències municipals són molt acusades, amb diferències que es troben al voltant dels 10 punts percentuals. Si ens centrem en el tram més baix de renda (fins a 6.010€), s'observa que només un 7-8% dels treballadors a Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès perceben rendes incloses en aquest tram, en contraposició al 14-17% a Rellinars, Badia del Vallès, Sant Llorenç Savall, Sabadell i Terrassa.
- En relació amb l'ocupació, la situació per homes i dones a la comarca és força similar a la del conjunt de Catalunya, amb diferències que no arriben a un punt percentual. El percentatge de no ocupats al Vallès Occidental se situa en el 35,6% per als homes i el 42% per a les dones, tot i que amb diferències molt rellevants entre els municipis (al voltant dels 13 punts percentuals per cada sexe). En conjunt, la taxa d'ocupació varia entre el 52% de Badia del Vallès i el 71% d'Ullastrell. Gallifa és l'únic municipi on la taxa d'ocupació femenina és superior a la masculina.
- L'atur de llarga durada al Vallès Occidental (4,7% per als homes i 7,9% per a les dones) es troba per sobre de la mitjana catalana (0,8 i 1,6 punts percentuals, respectivament). De nou, les diferències entre municipis resulten rellevants: l'atur de llarga durada entre els homes es troba per sota de l'1,5% a Matadepera i Ullastrell, mentre que és superior al 7% a Badia del Vallès i Gallifa. En el cas de les dones, varia entre el 3% de Matadepera i Montcada i Reixac i el 11,4% de Badia del Vallès.
- La pobresa infantil severa al Vallès Occidental és lleugerament inferior a la de Catalunya, amb al menys un 11,8% de nens en aquesta situació. Les diferències municipals es fan evidents, amb valors per sota del 4% a Matadepera i Viladecavalls i per sobre del 14% a Rellinars, Montcada i Reixac, Sabadell, Badia del Vallès i Rubí.
- L'abandó escolar prematur a la comarca és lleugerament inferior a la mitjana catalana, amb un 16,6% de joves de 17 anys que no es troben escolaritzats. La diversitat territorial és de nou molt acusada, amb taxes inferiors al 5% a Ullastrell, Viladecavalls, Palau-solità i Plegamans i Matadepera i superiors al 25% a Sant Llorenç Savall, Rellinars, Badia del Vallès i Polinyà.

Més enllà d'aquests elements, resulta d'interès abordar l'anàlisi del conjunt dels indicadors des d'una perspectiva territorial comparada: en primer lloc, entre la comarca i Catalunya i, a continuació, entre els diferents municipis de la comarca. Per facilitar aquest enfocament, s'ha elaborat un conjunt de gràfics radials juntament amb un mapa de la pobresa relativa a la comarca, tal i com s'explica a continuació.

La pobresa a la comarca

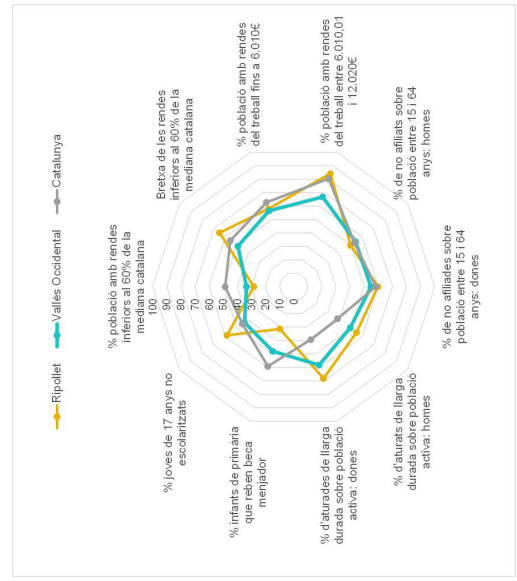
El gràfic radial permet comparar els valors dels 10 indicadors entre el Vallès Occidental i Catalunya. Com s'ha explicat prèviament, tots els indicadors s'interpreten en la mateixa direcció (valor més alt = més pobresa) i utilitzen la mateixa mesura (0=valor més baix de la sèrie; 100=valor més alt de la sèrie). D'aquesta manera, la lectura del gràfic esdevé relativament senzilla: la comarca es troba en una situació pitjor respecte Catalunya en relació a l'atur de llarga durada, molt similar pel que fa a l'ocupació i l'abandó escolar prematur, i lleugerament millor a la resta dels indicadors.

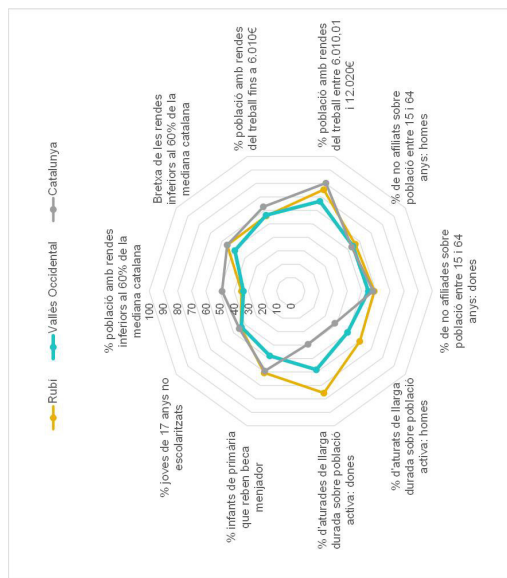
Figura 37. Indicadors de pobresa al Vallès Occidental i Catalunya

La pobresa als municipis de la comarca

Seguint la mateixa metodologia, s'ha elaborat un gràfic radial per a cada municipi de la comarca, per tal de facilitar la comparació entre la situació del municipi, la mitjana comarcal i la mitjana catalana.

Nivell relatiu de pobresa

Per tal d'obtenir una aproximació al nivell relatiu de pobresa dels diferents municipis de la comarca, s'han agregat els 10 indicadors seleccionats. Considerant que el conjunt d'indicadors ja és prou equilibrat, no s'ha efectuat cap ponderació sobre els indicadors i s'ha obtingut un valor mitjà amb la mateixa mesura que per als indicadors a nivell individual (entre 0 y 100). En el cas de Gallifa, l'únic municipi on no es disposen de dades complertes, s'han imputat el valors comarcals per aquells indicadors no disponibles (A1, A2, A3, A4 i A10).

Com s'ha explicat prèviament, el conjunt d'indicadors s'ha testat amb anterioritat per comprovar que no hi ha indicadors redundants o amb correlacions negatives significatives amb la resta d'indicadors. Tot i així, es tracta d'una aproximació que s'ha de prendre amb precaució. L'objectiu final no ha estat crear un indicador sintètic, una tasca que requereix un major volum de dades al llarg del temps així com proves estadístiques addicionals per testar la seva robustesa i fiabilitat. En el cas que ens ocupa, l'objectiu és menys ambiciós: utilitzar l'agregació per il·lustrar els resultats obtinguts des d'una perspectiva general, com una eina addicional per detectar tendències i problemes significatius a la comarca. De cara al futur, valdria la pena considerar la possibilitat d'incloure mitjanes mòbils, en lloc del valors anuals, per tal de compensar el fet que alguns indicadors dels municipis més petits tenen un comportament força volàtil.

Com era d'esperar, a la vista dels resultats obtinguts per al conjunt dels indicadors, el nivell de pobresa relatiu de la comarca se situa lleugerament per sota de la mitjana catalana. Si es volgueren extrapolar els resultats obtinguts amb la taxa AROPE, ens trobaríem que aquesta taxa seria del 21,4%, mentre que a Catalunya se situa en un 22,5%.

Per al conjunt dels municipis, i tal i com mostra el mapa, les diferències són marcades. En un extrem, es troben els municipis de Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze, amb un nivell de pobresa relativament baix. En l'altre extrem es situen Badia del Vallès i Rellinars, municipis que compten amb menor nivell de renda mitjana i nivells més alts de pobresa.

Figura 39. Mapa de la pobresa al Vallès Occidental

4.2. Indicadors sobre mesures en matèria de pobresa

4.2.1 Objectius i metodologia

Al llarg de l'informe s'han presentat el conjunt de dades recollides sobre les diferents mesures en matèria de pobresa que les administracions públiques estan desenvolupant a la comarca. Per tal de facilitar la monitorització de les polítiques contra la pobresa, s'han seleccionat els indicadors que es consideren més rellevants. Cal remarcar que els indicadors no fan referència a les mesures gestionades per les entitats socials, ja que només es disposa d'informació incompleta sobre punts de distribució d'aliments.

Creiem que la informació que s'ha recollit és de gran utilitat per fer el seguiment de les polítiques a cada municipi i al conjunt de la comarca. No obstant això, cal remarcar que, a diferència dels indicadors de pobresa, els indicadors sobre mesures no permeten una comparació directa en termes d'allò que pot considerar-se “millor” o “pitjor” i, per tant, no són directament comparables ni poden agregar-se.

A tall d'exemple, té utilitat conèixer quin és el percentatge de persones usuàries dels serveis socials, però no podem establir a priori que el fet de tenir un major o menor percentatge sigui necessàriament millor o pitjor en relació a l'efectivitat dels serveis i el seu impacte sobre la pobresa. Un percentatge més alt d'usuaris pot explicar-se per motius ben diferents: pot ser que els serveis socials siguin més efectius, prestant atenció a un percentatge més alt de persones en situació de pobresa, o pot ser que la taxa de pobresa al municipi sigui més alta. Amb la informació disponible, no pot calcular-se un indicador més refinat que permeti esbrinar l'efectivitat i l'impacte.

Tot i així, constitueix una informació rellevant i que pot ser d'utilitat per als municipis i el Consell Comarcal per tal de monitoritzar al llarg del temps les mesures que s'estan desenvolupant, així com contribuir al debat polític sobre els objectius, l'efectivitat i l'impacte del conjunt d'actuacions al territori. Per seguir avançant en aquesta línia i poder refinar els indicadors, es considera necessari precisar amb més rigor els criteris de recollida de dades i compilar més dades municipals.

4.2.2 Descripció dels indicadors

S'han seleccionat 12 indicadors, que aborden àmbits diversos: atenció social, prestacions d'urgència social, mesures sobre els tres àmbits prioritaris de l'estudi (emergència habitacional, pobresa energètica i pobresa alimentària) i prestacions per desocupació. Amb aquesta selecció s'ha volgut oferir, de forma sintètica, les dades més rellevants que s'han compilat, en termes de cobertura dels ajuts i import mitjà. Així, pel que fa a l'habitatge, els indicadors recullen el conjunt de mesures, amb in-

dependència de si són de l'AHC o dels propis municipis. En el cas de l'alimentació, es presenten el conjunt de prestacions econòmiques, és a dir, les beques menjador i les prestacions d'urgència social.

Els tres primers indicadors donen informació general sobre atenció social i prestacions d'urgència social. L'indicador sobre serveis socials (B1) aporta informació sobre la proporció de població atesa, mentre que els indicadors sobre prestacions d'urgència social (B2 i B3) indiquen la cobertura d'aquests ajuts sobre la població i el seu import mitjà.

Els segueixen un conjunt d'indicadors que aprofundeixen en els tres àmbits prioritaris: els indicadors sobre mesures en relació a l'emergència habitacional (B4, B5 i B6) aporten informació sobre el percentatge d'habitatges socials sobre el parc total, la cobertura de les prestacions econòmiques sobre la població i, finalment, l'import mitjà de les prestacions. Aquesta mateixa lògica, cobertura i import mitjà, s'aplica als indicadors sobre mesures en relació a la pobresa energètica (B7 i B8) i sobre mesures en relació a la pobresa alimentària (B9 i B10).

Finalment, els indicadors sobre prestacions per desocupació (B11 i B12) donen informació sobre la cobertura de les prestacions contributives i no contributives.

Pel que fa a les fonts, la major part dels indicadors s'han elaborat en base a dades del RUDEL i en col·laboració amb el Consell Comarcal del Vallès Occidental. Per construir els indicadors sobre habitatge, s'ha comptat a més amb dades de l'AHC i dels municipis. Finalment, els indicadors sobre cobertura de les prestacions per desocupació procedeixen de l'Observatori Comarcal del Vallès Occidental.

Indicadors sobre mesures en matèria de pobresa

Àmbit	Codi	Indicador	Definició	Unitat	Font	Any
Atenció social	B1	% usuaris de serveis socials sobre població	Persones ateses per serveis socials, com a percentatge sobre el total de la població	%	RUDEL i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
Prestacions d'urgència social	B2	% prestacions d'urgència social sobre població	Prestacions d'urgència social, com a percentatge sobre el total de la població	%	RUDEL i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
	B3	Import mitjà de les prestacions d'urgència social	Import destinat a prestacions d'urgència social, dividit pel nombre total de prestacions	%	RUDEL i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
Mesures sobre emergència habitacional	B4	% habitatges socials sobre el parc d'habitatges	Habitatges socials (AHC i municipals), com a percentatge sobre el parc total d'habitatges	%	AHC i municipis, elaboració pròpia	2016
	B5	% ajuts destinats a l'habitatge sobre llars	Ajuts destinats a l'habitatge (prestacions d'urgència social i AHC) com a percentatge sobre el nombre total de llars	%	RUDEL, AHC i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
	B6	Import mitjà de les prestacions d'habitatge	Import destinat a prestacions d'habitatge (prestacions d'urgència social i AHC), dividit pel nombre total de prestacions	%	RUDEL, AHC i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
Mesures sobre pobresa energètica	B7	% ajuts destinats als subministraments sobre llars	Ajuts destinats als subministraments de la llar (prestacions d'urgència social) com a percentatge sobre el nombre total de llars	%	RUDEL i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
	B8	Import mitjà de les prestacions de subministraments de llar	Import destinat a prestacions de subministraments (prestacions d'urgència social), dividit pel nombre total de prestacions	%	RUDEL, AHC i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
Mesures sobre pobresa alimentària	B9	% ajuts destinats a l'alimentació sobre població	Ajuts destinats a l'alimentació (beques menjador i prestacions d'urgència social), com a percentatge sobre el total de la població	%	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015
	B10	Import mitjà de les prestacions per alimentació	Import destinat a prestacions a l'alimentació (beques menjador i prestacions d'urgència social), dividit pel nombre total de prestacions	%	RUDEL, AHC i Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2015

Àmbit	Codi	Indicador	Definició	Unitat	Font	Any
Prestacions de desocupació	B11	Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació contributives	Persones que perceben prestacions de desocupació contributives, com a percentatge sobre el total de la població registrada com aturada		Observatori del Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2016
	B12	Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació assistencials i programes d'activació	Persones que perceben prestacions de desocupació assistencials, renda activa d'inserció i programa activació ocupació, com a percentatge sobre el total de la població registrada com aturada		Observatori del Consell Comarcal del Vallès Occidental, elaboració pròpia	2016

4.2.3 Resultats

Els resultats obtinguts pels 12 indicadors seleccionats es presenten a la taula següent.

	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11	B12
	% usuaris de serveis socials sobre població	% prestacions d'urgència social sobre població	Import mitjà de les prestacions d'urgència social	% habitatges socials sobre parc d'habitatges	% ajuts a l'habitatge sobre llars	Import mitjà dels ajuts a l'habitatge	% ajuts als subministraments sobre llars	Import mitjà dels ajuts als subministraments	% ajuts a l'alimentació sobre població	Import mitjà dels ajuts a l'alimentació	Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació contributives	Taxa de cobertura de les prestacions de desocupació assistencials i no contributives
Badla del Vallès	36,9	18,9	141,0	3,0	2,7	1.246,9	17,0	110,3	12,6	226,8	19,3	30,4
Barberà del Vallès	13,7	6,9	93,7	0,9	1,5	1.662,6	8,6	62,7	2,8	225,2	24,6	32,6
Castellar del Vallès	5,8	3,0	282,1	0,9	2,3	1.786,8	1,0	235,3	1,5	342,9	27,0	32,9
Castellbisbal	39,8	66,6	21,1	0,0	1,8	1.709,2	27,3	17,3	48,2	24,9	29,7	24,4
Cerdanyola del Vallès	19,6	5,0	277,0	0,6	2,5	905,4	2,9	140,9	2,2	545,0	28,5	27,8
Gallifa	8,6	2,0	82,3	0,0	0,0	0,0	2,2	51,1	0,0	0,0	37,5	0,0
Maladepera	10,4	1,5	96,8	2,2	1,5	591,8	0,0	0,0	0,2	410,7	34,6	22,4
Montcada i Reixac	6,9	4,7	113,6	1,7	3,8	977,2	2,1	173,2	1,8	487,0	23,1	25,9
Palau-solità i Plegamans	21,5	7,6	147,7	0,0	1,7	665,0	7,8	86,9	2,6	285,7	28,4	35,8
Polinyà	6,9	4,9	65,3	0,0	1,1	1.443,3	2,5	66,4	3,4	146,3	32,0	29,4
Rellinars	14,2	9,2	163,0	0,0	0,4	2.080,0	0,8	55,4	6,6	197,2	16,3	41,9
Ripollet	11,2	4,6	435,4	0,5	1,7	1.401,4	2,5	540,0	1,5	490,8	23,9	26,3
Rubi	25,0	5,8	325,2	1,0	3,9	974,9	1,0	139,0	3,0	304,7	23,0	29,0
Sabadell	7,4	1,2	254,5	0,8	1,9	1.494,2	1,4	135,2	1,5	560,3	21,9	30,8
Sant Cugat del Vallès	10,5	10,2	157,5	0,1	6,3	546,1	3,5	44,5	4,4	119,3	39,4	22,5
Sant Llorenç Savall	7,3	11,1	95,0	1,6	8,4	257,3	3,4	52,4	0,4	545,6	26,7	29,0
Sant Quirze del Vallès	5,4	3,1	84,7	1,3	1,5	1.206,9	1,9	46,5	1,4	224,2	35,3	26,0
Santa Perpètua de Mogoda	15,4	2,5	180,7	2,0	1,2	1.455,8	2,8	183,4	1,8	442,0	25,1	28,5
Sentmenat	10,2	10,3	126,9	0,0	0,9	1.472,3	4,3	55,3	4,9	225,8	27,4	34,3
Terrassa	17,3	5,0	108,4	1,7	2,9	1.015,4	2,6	119,4	2,8	254,7	19,8	28,8
Ullastrell	9,1	0,2	1.362,9	0,4	0,1	2.400,0	0,7	126,3	0,5	545,6	31,2	36,4
Vacarisses	9,0	6,0	152,1	0,0	0,2	2.025,0	2,7	116,2	4,0	252,2	26,9	24,8
Viladecavalls	34,1	29,5	17,0	0,0	0,7	283,5	2,0	58,9	22,7	21,9	28,0	28,4
Vallès Occidental	14,2	5,9	148,6	1,0	2,7	1.031,2	3,0	110,1	3,4	236,1	23,6	29,0

L'anàlisi detallada d'aquestes dades s'ha fet al capítol 3. A tall de síntesi, val la pena ressaltar alguns dels trets més rellevants:

- El percentatge de persones usuàries dels serveis socials se situa en un 14,2% de la població de la comarca, amb variacions importants: més del 33% a Castellbisbal, Badia del Vallès i Viladecavalls, i per sota del 8% a Sant Quirze del Vallès, Castellar del Vallès, Montcada i Reixac, Polinyà i Sabadell.
- El nombre de prestacions d'urgència social representa el 5,9% de la població de la comarca. Aquest percentatge varia molt entre els municipis. Es troba per sota del 2% a Matadepera, Sabadell i Ullastrell i per sobre del 20% a Badia del Vallès, Viladecavalls i Castellbisbal, on arriba gairebé al 67%.
- La despesa destinada a prestacions d'urgència social s'ha incrementat els darrers anys, passant de 5.788.915€ (2013) a 7.882.330€ (2015). L'import mitjà a la comarca se situa en 148,6€. Destaquen els casos d'Ullastrell (1.362,9€) i Ripollet (435,4€) en comparació amb Viladecavalls (17€) i Castellbisbal (21,1€).
- L'habitatge social al Vallès Occidental representa només un 1% del parc d'habitatges. El 62,3% de l'habitatge social està gestionat per l'AHC (no té cap habitatge a 9 municipis) i el 37,7% pels municipis (només 9 municipis gestionen habitatges). Badia del Vallès, Matadepera i Santa Perpètua de Mogoda són els municipis amb un major percentatge d'habitatges socials sobre el parc d'habitatges (més del 2%). Per contra, no hi ha cap habitatge social a Castellbisbal, Gallifa, Palau-solità i Plegamans, Rellinars, Sentmenat, Vacarisses i Viladecavalls.
- L'any 2015, els ajuts individuals a l'alimentació van ser un total de 30.517 (67% prestacions d'urgència social i 33% beques menjadors), amb una despesa total de 7.205.181,7€ (78% beques menjador i 22% prestacions d'urgència social). Els ajuts representen el 3,4% de la població a la comarca, un percentatge que fluctua entre Gallifa (cap ajut) i Castellbisbal (48,2%). L'import mitjà anual dels ajuts va ser de 236,1€. A nivell municipal sobresurten Sabadell (560,3€), Sant Llorenç Savall (545,6€), Ullastrell (545,6€) i Cerdanyola del Vallès (545€) en un extrem, amb Viladecavalls (21,9€) i Castellbisbal (24,9€) a l'altre.
- Durant el 2015 van donar-se a la comarca un total de 10.139 ajuts a l'habitatge (el 47% gestionats per l'AHC i el 53% pels serveis socials), amb una despesa total de 10.339.872,7€ (83% realitzat per l'AHC i 17% pels serveis socials). Aquests ajuts representen el 2,7% de les llars a la comarca, un percentatge que fluctua entre Gallifa (cap ajut) i Sant Llorenç Savall (8,4%). L'import mitjà dels ajuts va ser de 1.019,8€. Destaquen el municipis de Ullastrell (2.400€), Santa Perpètua de Mogoda (2.191,1€), Rellinars (2.080€) i Vacarisses (2.025€) per tenir uns imports més elevats, així com els municipis de Matadepera (213,9€), Sant Llorenç Savall (280,1€) i Viladecavalls (283,5€) per tenir el valors més baixos.

-
- Durant el 2015 van gestionar-se a la comarca un total de 11.023 prestacions d'urgència social per fer front als subministraments amb una despesa de 1.213.533,1€. Aquests ajuts representen el 3% de la població de la comarca, un percentatge que varia entre Matadepera (cap ajut) i Castellbisbal (27,3%). L'import mitjà dels ajuts va ser de 110,1€, destacant Ripollet (540€) i Castellar del Vallès (235,3€) en comparació amb Castellbisbal (17,3€), Sant Cugat del Vallès (44,6€) i Sant Quirze del Vallès (46,5€).
 - Les persones aturades que no reben cap prestació per desocupació representen un 43,4% a la comarca. Sobresurten Gallifa (63,5%), Terrassa (51,4%), Montcada i Reixac (51,1%) i Badia del Vallès (50,3%) amb una important proporció de desocupats sense prestació, mentre que els municipis amb major nivell de protecció són Palau-solità i Plegamans (35,8%) i Ullastrell (32,5%).

5. Conclusions i recomanacions

Conclusions en relació a les dades analitzades

La pobresa és una realitat persistent a la comarca, amb indicis clars de pobresa severa; l'abast i el perfil de la pobresa presenta una diversitat territorial molt marcada, amb un grau de pobresa relativament baix entre els municipis més rics i viceversa; més enllà de l'accés a l'ocupació, factors com el baix salari, l'abandó escolar prematur i la pobresa severa entre els infants són aspectes destacats, juntament amb el risc de pèrdua de l'habitatge; la cobertura i l'import mitjà de les diverses mesures que es desenvolupen als municipis mostren diferències territorials molt acusades, sense presentar una pauta clara; en conjunt, sembla que no són suficients ni estan prou coordinades per donar resposta eficaç a les situacions d'emergència ni fer front a les causes de fons de la pobresa.

La crisi ha tingut un fort impacte a Catalunya, amb el resultat d'una societat més desigual i polaritzada, on s'intensifica la pobresa i altres formes de vulnerabilitat social, especialment entre determinats col·lectius. Tot i els indicis de recuperació econòmica i creació d'ocupació, la pobresa persisteix en un context de creixement de les desigualtats socials i canvis en l'estructura de les llars, molt vinculada al treball precari, l'atur de llarga durada, les dificultats per conciliar treball i vida familiar, els dèficits de protecció social (incloent el suport a la monoparentalitat) i la manca de polítiques adequades en relació a l'habitatge. La pobresa extrema ha augmentat amb la crisi i es manifesta de forma diversa, com ara el que es denomina pobresa alimentària, emergència habitacional i pobresa energètica.

La informació disponible mostra una situació similar a la comarca. El nivell de pobresa al Vallès Occidental se situa lleugerament per sota de la mitjana catalana: si extrapolem a la taxa AROPE els resultats obtinguts, la comarca tindria un 21,4% de població en risc de pobresa i exclusió social, en comparació amb un 22,5% a Catalunya. Com aspectes negatius de la comarca en comparació amb Catalunya cal destacar l'atur de llarga durada (4,7% entre els homes i 7,9% entre les dones, 0,8 i 1,6 punts percentuals per sobre de la mitjana catalana) i el risc de pèrdua de l'habitatge (0,41% de llançaments judicials sobre el total d'habitatges, front al 0,27% català).

D'altra banda, convé remarcar que les dades mostren que al Vallès Occidental, com a Catalunya, es dona una problemàtica vinculada al baix salari (el 27,1% dels treballadors perceben rendes anuals del treball fins a 12.020€, amb un 12,5% en el tram del molt baix salari, fins a 6.010€), la pobresa infantil severa (almenys l'11,8% dels nens de primària viuen en llars amb una renda molt baixa, al voltant del 10-18% per sota del llindar de pobresa AROPE) i l'abandó escolar prematur (prop del 17% de joves de 17 anys no estan escolaritzats).

És important assenyalar que la pobresa presenta una diversitat territorial molt marcada a la comarca. En un extrem, es troben els municipis més rics (Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès) amb un nivell de pobresa relativament baix; en l'altre, Badia del Vallès i Rellinars, municipis amb menor nivell de renda mitjana i un nivell alt de pobresa.

Aquesta diversitat es fa molt palesa quan es comparen els indicadors. A tall d'exemple, el percentatge de treballadors amb rendes anuals del treball fins a 6.010€ oscil·la entre 7-8% (Matadepera, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès) i 14-17% (Rellinars, Badia del Vallès, Sant Llorenç Savall, Sabadell i Terrassa). De la mateixa manera, el percentatge conegut de nens en situació de pobresa severa es troba per sota del 4% a Matadepera i Viladecavalls, mentre que és superior al 14% a Rellinars, Montcada i Reixac, Sabadell, Badia del Vallès i Rubí. Finalment, el percentatge de joves de 17 anys no escolaritzats és superior al 25% a Sant Llorenç Savall, Rellinars, Badia del Vallès, i Polinyà i inferior al 10% a Ullastrell, Viladecavalls, Palau-solità i Plegamans, Matadepera i Sant Quirze del Vallès.

En relació amb les mesures per donar protecció social i fer front a la pobresa, les dades més recents mostren que els serveis socials han prestat atenció a un 14,2% de la població de la comarca, el nombre de prestacions d'urgència social gestionades representa el 5,9% de la població, els ajuts a l'habitatge el 2,7% de les llars, i els habitatges socials l'1% del parc total d'habitatges. Tot i que es registra un cert increment de la despesa als darrers anys, aquestes xifres semblen insuficients si es comparen amb la taxa AROPE estimada (21,4%) o la taxa coneguda de pobresa infantil severa (11,8%). Cal afegir que a la comarca hi ha un 43,4% d'aturats registrats que no reben cap prestació de desocupació.

La comarca presenta també diferències molt marcades en relació a la cobertura i l'import mitjà de les mesures. A tall d'exemple, el percentatge de persones ateses pels serveis socials és superior al 33% a Castellbisbal, Badia del Vallès i Viladecavalls, mentre que se situa per sota del 8% a Sant Quirze del Vallès, Castellar del Vallès, Montcada i Reixac, Polinyà i Sabadell. La situació és semblant quan es comparen altres mesures, sense que hi hagi una pauta clara que expliqui aquesta variació. Probablement les dades reflecteixen disparitat de criteris pel que fa a la definició de les variables, així com requisits i orientacions polítiques diverses als municipis. D'altra banda, cal assenyalar que les dades no contemplen en tots els casos el cofinançament i la despesa pròpia municipal. En qualsevol cas, sembla que en el seu conjunt, les mesures no són suficients ni estan prou coordinades per donar resposta eficaç al problema de la pobresa, considerant tant la necessitat de pal·liar situacions d'emergència com de fer front a les causes de fons.

Conclusions en relació al procés de recollida i sistematització de dades

Cal donar continuïtat al procés iniciat: estímul per al debat, la coordinació i la cooperació, eines per orientar i monitoritzar les actuacions; implica treballar conjuntament per tal de precisar i homogeneïtzar criteris en la definició de les variables i anar ampliant la informació recollida en relació amb les mesures implementades amb fons propis dels ajuntaments i entitats socials.

El procés de recollida de dades sobre pobresa ha posat de manifest l'existència de dades rellevants sobre aquesta qüestió a nivell local que són d'utilitat per orientar i monitoritzar l'actuació política. La col·laboració de l'Observatori Comarcal del Vallès Occidental amb els municipis de la comarca i altres institucions (com ara IDESCAT, el Departament de Treball, Afers socials i Famílies, el Departament d'Empresa i Coneixement, el Consell General del Poder Judicial i l'Agència Catalana de l'Habitatge) ha estat en aquest sentit profitosa, per tal de conèixer el tipus d'informació disponible a nivell local procedent de registres administratius i fer palesa la seva utilitat per a l'anàlisi local.

Aquest procés ha de tenir continuïtat per tal d'estimular el debat, la coordinació i la cooperació entre els diferents municipis, les entitats socials, la comarca i altres administracions. El Vallès Occidental ha mostrat que és una comarca que vol començar a utilitzar de forma proactiva els registres administratius per tal de disposar d'indicadors comarcals i municipals per orientar i monitoritzar les polítiques contra la pobresa.

Considerem que la preparació de l'informe anual sobre pobresa a la comarca ofereix un bon marc de cooperació i anàlisi. Això implica reforçar el treball conjunt per tal de refinar i ampliar el recull de dades, especialment entre els diferents municipis de la comarca i les entitats socials.

És necessari precisar i homogeneïtzar els criteris adoptats per sistematitzar les dades sobre mesures que es desenvolupen als municipis, per tal d'assegurar que els indicadors són estrictament comparables. Les dades sobre mesures polítiques que provenen de registres administratius municipals no sempre utilitzen els mateixos criteris (per exemple, la definició de persona usuària que aplica cada servei social municipal, el concepte de persona atesa o la classificació de les prestacions d'urgència social). D'altra banda, seria pertinent sistematitzar els diversos barems que es fan servir als municipis per gestionar determinats ajuts, així com incloure en el recull de dades el cofinançament municipal i els programes propis. De la mateixa manera, als registres administratius hi ha una informació molt rica sobre les persones usuàries que no està actualment disponible per a la seva anàlisi.

Finalment, el recull de dades hauria d'incloure les actuacions que desenvolupen les entitats socials per tal de tenir una visió completa del conjunt de mesures a la comarca. Això permetria encetar un procés més ampli de cooperació entre administracions i entitats socials, on no només es comparteixin dades, sinó també l'anàlisi i el debat.

Recomanacions en relació al procés de recollida i sistematització de dades

Donar continuïtat a la *Comissió Mixta d'observació permanent de les desigualtats i l'exclusió social al Vallès Occidental*, on participen municipis, entitats socials i el Consell Comarcal, per tal d'orientar i monitoritzar les mesures en matèria de pobresa a la comarca.

A curt termini, aquesta comissió hauria de redoblar els esforços per refinar i ampliar la informació disponible sobre les mesures que es desenvolupen a la comarca, començant per aquelles que són directament gestionades pels municipis. La recollida de dades sobre actuacions de les entitats socials s'abordaria en segon lloc.

Les prioritats de treball més immediates serien:

- Establir un acord per compartir les dades dels serveis socials i d'habitatge de cara a poder elaborar l'informe anual, amb revisió dels criteris utilitzats i l'ampliació de la informació directament procedent dels municipis.
- Adoptar un mateix programa de gestió de dades (compra conjunta) i un mateix protocol d'utilització.
- Treballar conjuntament per aconseguir dades de talls de les companyies de subministraments; compilar informació més exhaustiva sobre les condicions d'habitatge i les actuacions en matèria de pobresa alimentària.
- Establir acords entre el Consell Comarcal i altres entitats supralocals per formalitzar la recollida de dades.

Recomanacions polítiques

La lluita contra la pobresa ha de ser una prioritat malgrat els indicis de millora econòmica, per poder pal·liar de manera més efectiva les situacions d'emergència, però també actuar de forma més consistent i a mig termini per tal de fer front a les seves causes de fons.

Cal impulsar el debat programàtic i estratègic i la cooperació entre els diversos agents polítics i socials (entre àrees i departaments, entre administracions i amb les entitats) en un moment com l'actual, caracteritzat per un debat de fons molt rellevant sobre la pobresa (debat sobre la renda bàsica i proposta de renda garantida de ciutadania a Catalunya; aparició de nous conceptes i actors socials al voltant del dret a l'habitatge digne, la sobirania alimentària i el treball decent).

Seria oportú crear una taula amb els municipis, les entitats socials i el Consell Comarcal com espai permanent de cooperació en la recollida de dades i l'anàlisi, el debat polític i el treball conjunt en les diferents vessants de la pobresa.

● Bibliografia

Recull de bibliografia especialitzada sobre pobresa, pobresa alimentària, emergència ocupacional i pobresa energètica a Catalunya i el Vallès Occidental

Abay Analistas Económicos y Sociales para Greenpeace. (2014). El impacto de las energías renovables en los hogares. [PDF file]. Greenpeace España: Madrid. Recuperat de <<http://www.greenpeace.org/espana/Global/espana/2014/Report/cambio-climatico/Informe%2OER%2OHogares.pdf>>

Abay Analistas Económicos y Sociales para Greenpeace. (2014). El impacto de las energías renovables en la economía con el horizonte de 2030. [PDF file]. Greenpeace España: Madrid. Recuperat de <<http://www.greenpeace.org/espana/Global/espana/2014/Report/cambio-climatico/Informe%2OER%2OEconomi%CC%81a.pdf>>

ABD Fundación. (2015). Cruixir de dents. La vivència de la pobresa energètica. [PDF file]. Fundació ABD: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/cruixir_de_dents._informe_pobresa_energetica_abd_2015.pdf>

Agència de l'Habitatge de Catalunya. (2012). Reglament de la mesa de valoració per l'agudicació d'habitatges per a situacions d'emergències econòmiques, socials i altres casos amb necessitats especials de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://comunitatxslh.diba.cat/sites/comunitatxslh.diba.cat/files/ach_reglament_O.pdf>

Agència de l'Habitatge de Catalunya. (2015). Quantificació i distribució territorial de la població mal allotjada a Catalunya. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona.

Aguilar, M., Llobet, M., Pérez, B. (2012). Los servicios sociales frente a la exclusión. [PDF file]. Zerbitzuan: Bilbao. Recuperat de <<https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4068212.pdf>>

Ajuntament de Barcelona. (2013). L'ajuntament aposta per una distribució d'aliments basada en l'agrupació dels punts de distribució y presenta una nova tarjeta solidària d'aliments. [PDF file]. Ajuntament de Barcelona: Barcelona.

Ajuntament de Barcelona. (2016). Estratègia contra la feminització de la pobresa i la precarietat a Barcelona, 2016 - 2024. [PDF file]. Ajuntament de Barcelona: Barcelona. Recuperat de <<http://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2016/06/Estrat%C3%A8gia-contra-la-feminitzaci%C3%B3-de-la-pobresa-DEF.pdf>>

Antentas, J.M., Vivas, E. (2014). Impacto de la crisis en el derecho a una alimentación sana y saludable. [PDF file]. Gaceta Sanitaria: Madrid. Recuperat de <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0213911114001010>>

Àrea d'Hisenda i Recursos Interns. (2010). Anàlisi de serveis municipals mitjançant indicadors de gestió. Recull de conclusions dels serveis analitzats en els cercles de comparació municipal. [PDF file]. DIBA: Barcelona. Recuperat de <https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=1a6e8731-8b33-46b0-aa50-2f9bfc1fa0e3&groupId=446869>

Àrea d'Hisenda i Recursos Interns. (2012). Indicadores de gestión de servicios municipales. [PDF file]. DIBA: Barcelona. Recuperat de <https://www.diba.cat/es/c/document_library/get_file?uuid=175d1612-e210-473e-bfe0-609fc4d36eb5&groupId=446869>

Àrea de Benestar Social. (2010). Experiències de coordinació entre el tercer sector i els serveis socials per a la cobertura de necessitats bàsiques. [PDF file]. DIBA: Barcelona. Recuperat de <http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2011/01/Inf_Exper_Taules_3sector.pdf>

Arranz, J. (2009). Pobreza y Mercado de trabajo en España. [PDF file]. Revista Estadística Española: Madrid. Recuperat de <http://dspace.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/11501/Arranz_Estadistica_Espa%C3%B1ola.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Asociació Entrepobles. (2010). Arran de terra. Indicadors participatius de Sobirania Alimentària a Catalunya. [PDF file] Asociación Entrepobles: Barcelona.

Asociación de Ciencias Ambientales. (2013). Conceptos generales sobre certificación de Eficiencia Energética. [PDF file]. ACA: Madrid.

Asociación de Ciencias Ambientales. (2014). Estado de la Información sobre la Certificación Energética de Edificios. [PDF file]. ACA: Madrid. Recuperat de <https://issuu.com/lauramedia Villaruz/docs/informe_global_cee_aca>

Asociación de Ciencias Ambientales. (2016). Pobreza, vulnerabilidad y desigualdad energética. Nuevos enfoques de análisis. [PDF file]. ACA: Madrid. Recuoerado de <http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/estudio%20pobreza%20energetica_aca_2016.pdf>

Ayala, L., Cantó, O. (2009). Análisis y propuestas sobre pobreza infantil en España. [PDF file]. Unicef España: Madrid. Recuperat de <https://old.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/Pobreza_Infantil_espana_unicef.pdf>

Ayala, L., Martínez R., Sastre M. (2007). Pobreza y condiciones de vida de la infancia en España. [PDF file]. Documentación Social: Madrid. Recuperat de <<http://www.caritas.es/imagesrepository/CapitulosPublicaciones/907/11%20TRIBUNA%20ABIERTA.%20POBREZA%20Y%20CONDICIONES%20DE%20VIDA%20DE%20LA%20INFANCIA%20EN%20ESPA%C3%91A.pdf>>

Ayllón, S., Ramos, X. (2005). La pobresa a Catalunya. Pobresa monetària i privació a Catalunya a principis del segle XXI. En Fundació Jaume Bofill, Estructura social i desigualtats a Catalunya. Volum II [PDF file]. Mediterrània: Barcelona. Recuperat de <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/Politiques_46_volum_1.pdf>

Ayllón, S., Ramos, X. (2011). Dinàmica de la pobresa a Catalunya. Qui entra, qui surt i qui es queda a la pobresa? En Fundació Jaume Bofill, Condicions de vida i desigualtats a Catalunya. Volum I. [PDF file]. Mediterrània: Barcelona. Recuperat de <<http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/Cap%201%20Dinamica%20de%20la%20pobresa%20a%20Catalunya.pdf>>

Ayuntamiento de Sabadell. (2011). Plan de inclusión de Sabadell. [PDF file]. Ayuntamiento de Sabadell: Sabadell. Recuperat de <<http://ca.sabadell.cat/Inclusio/d/Cuadernoinclu.pdf>>

Boardman, B. (2014). Definitions and dimensions of fuel Poverty in Europe. Routledge: Londres.

Càritas Diocesana de Barcelona. (2010). Amb sostre i sense llar. Informe sobre la precarietat de l'habitatge. [PDF file]. Càritas Diocesana de Barcelona: Barcelona. Recuperat de <https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=e3aac1ae-3f3e-4fab-b931-ea7519e00cb2&groupId=7294824>

Càritas Diocesana de Terrassa. (2014). Memòria 2014 de Càritas Diocesana de Terrassa. [PDF file]. Càritas Diocesana de Terrassa: Terrassa. Recuperat de <http://caritasdtr.org/download/informes/Caritas_memoria_2014.pdf>

Càritas Diocesana de Terrassa. (2015). Practica la justícia. Deixa la teva empremta. [PDF file]. Càritas Diocesana de Terrassa: Terrassa. Recuperat de <http://caritasdtr.org/wp-content/uploads/2016/05/2016_05_17_CDTR_AC_Mem%C3%B2ria_2015_Definitiva_baixa.pdf>

Càritas Diocesana de Terrassa. (2016). Observatori de la Realitat Social. [PDF file]. Càritas Diocesana de Terrassa: Terrassa.

Centre d'Informació i Recursos per a les Dones. (2013). Informe de condicions de vida de les dones al 2013. Auditoria de les desigualtats de gènere a la ciutat. [PDF file]. Ajuntament de Barcelona: Barcelona. Recuperat de <<http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/icvbambactualitzacio.pdf>>

Comisión Europea. (2004). La situación social en la Unión Europea. [PDF file]. Comisión Europea: Bruselas. Recuperat de <http://ec.europa.eu/employment_social/social_situation/docs/ssr2004_brief_es.pdf>

Consell Comarcal del Vallès Occidental. (2011). Els serveis socials del Vallès Occidental: reptes i perspectives. [PDF file]. Consell Comarcal del Vallès Occidental: Terrassa.

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya. (2012). Risc de pobresa relacionat amb el mercat laboral. [PDF file]. Generalitat de Barcelona: Barcelona. Recuperat de <http://ctesc.gencat.cat/doc/doc_71910165_1.pdf>

Departament d'Acció Social i Ciutadania. (2010). Proposta de protocol d'atenció a les urgències socials des dels serveis socials bàsics: projecte de final de curs "Jo dirigeixo serveis socials". [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/O1departament/O8publicacions/coleccions/papers_accio_social/num_12/papers12.pdf>

Departament d'Acció Social i Ciutadania. (2010). Proposta de servei d'acolliment residencial d'urgència del consell comarcal del Vallès Occidental. Projecte de final de curs: "Jo dirigeixo serveis socials". [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/O1departament/O8publicacions/coleccions/papers_accio_social/num_13/papers13.pdf>

Departament de Benestar Social i Família. (2012). Document de base. Pacte per a la lluita contra la pobresa a Catalunya. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Catalunya. Recuperat de <http://xarxasolidaria.cat/wp-content/uploads/2014/01/bases_pacte_pobresa.pdf>

Departament de Benestar Social i Família. (2015). Informe sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/O3ambits_tematicos/15serveis-socials/sistema_catala_serveis_socials/documents/informe_estat_serveis_socials/informe_ssc_2015.pdf>

Departament de Territori i Sostenibilitat. (2011). Propostes per a prevenir i evitar el malbaratament alimentari. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <[http://www20.gencat.cat/docs/arc/Home/LAgencia/Publicacions/Centre%20catala%20del%20reciclatge%20\(CCR\)/guia_consum_responsable-br.20.11.12.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/arc/Home/LAgencia/Publicacions/Centre%20catala%20del%20reciclatge%20(CCR)/guia_consum_responsable-br.20.11.12.pdf)>

Departamento de Planificación y Estudios. (2011). Análisis del consumo energético del sector residencial de España. [PDF file]. Gobierno de España: Madrid. Recuperat de <http://www.idae.es/index.php/mod.documentos/mem.descarga?file=/documentos_Informe_SPAHOUSESEC_ACC_f68291a3.pdf>

Diéguez, R. (2012). Dret a l'habitatge, noves solucions, noves polítiques. [PDF file]. Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/tercersector.cat/files/dossier_dret_a_lhabitatge_noves_solucions_noves_politiques.pdf>

Diputació de Barcelona. (2014). Anàlisi dels serveis d'allotjament i alimentació d'urgència. [PDF file]. DIBA: Barcelona. Recuperat de <<https://www1.diba.cat/uliep/pdf/53681.pdf>>

Economics for Energy. (2014). Pobreza Energética en España. Análisis económico y propuestas de actuación. [PDF file]. Economics for Energy: Madrid. Recuperat de <http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/informe_2014_web.pdf>

Ecoserveis. (2014). Com actuar davant la pobresa energètica. Detecció, avaluació i seguiment. [PDF file]. Ecoserveis: Barcelona. Recuperat de <http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/20141031_guia_pobresa_energetica_3a_edicio.pdf>

Entitats Catalanes Acció Social. (2014). Informe INSOCAT per a la millora de l'acció social. [PDF file]. ECAS: Barcelona. Recuperat de <http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2015/12/INSOCAT_num4_juliol2014_informeECAS_complet.pdf>

Entitats Catalanes d'Acció Social. (2015). Informe INSOCAT per a la millora de l'acció social. [PDF file]. ECAS: Barcelona. Recuperat de <http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2015/12/INSOCAT-5_CrisiGenerePobresa_ECAS.pdf>

Espeitx, E., Cáceres, J. (2011). Los comportamientos alimentarios de mujeres en precariedad económica: entre la privación y el riesgo de malnutrición. [PDF file]. Zainak: Bilbao. Recuperat de <<http://hedatuz.euskomedia.org/8446/1/34127146.pdf>>

European Antipoverty Network. (2012). Nuevas propuestas para nuevos tiempos. [PDF file]. EAPN España: Madrid. Recuperat de <http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/recursos/1/DOCFINAL_NuevasPropuestas_197_2013.pdf>

FAO. (2003). Programa de lucha contra el hambre. [PDF file]. FAO: Roma. Recuperat de <<http://www.fao.org/3/a-j0563s.pdf>>

Fundació ADSIS. (2015). Desigualdad invisible. Análisis comparativo entre adolescentes en riesgo de exclusión social y el resto de estudiantes de la ESO. [PDF file]. Fundación ADSIS: Barcelona. Recuperat en <https://www.fundacionadsis.org/desigualdadinvisible/estudio-completo-es-2015_5828.pdf>

Fundació Pere Tarrés. (2014). Anàlisi dels serveis d'allotjament i alimentació d'urgència. [PDF file]. Diputació de Barcelona: Barcelona. Recuperat de <<https://www1.diba.cat/uliep/pdf/53681.pdf>>

Fundación Bofill. (2005). Estructura social i desigualtats a Catalunya. Volum II. [PDF file]. Mediterrània: Barcelona. Recuperat en <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/Politiques_46_volum_1.pdf>

Fundación Foessa y Cáritas. (2013). Desigualdad y derechos. Análisis y Perspectivas, 2013. [PDF file]. Fundación Foessa y Cáritas: Madrid. Recuperat de <<http://www.caritas.es/imagesrepository/capitulospublicaciones/4551/desigualdad%20y%20derechos%20sociales.%20versi%C3%B3n%20digital.pdf>>

Fundación Foessa. (2014a). VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. [PDF file]. Fundación Foessa: Madrid. Recuperat de <http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/descargas/VII_INFORME.pdf>

Fundación Foessa. (2014b). VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. La pobreza en España desde una perspectiva de género. Documento de trabajo 2.3 [PDF file]. Recuperat de http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/documentos_trabajo/15102014141447_8007.pdf

García, I., Toharia L. (2014). Paro, pobreza y desigualdad en España: análisis transversal y longitudinal. [PDF file]. Ekonomiaz: Bilbao. Recuperat de <<https://dialnet.uni-rioja.es/servlet/articulo?codigo=274346>>

Garcia, M., Mundó, J. (2014). L'energia com a dret. Com afrontar la pobresa energètica. [PDF file]. Taula d'entitats del Tercer Sector Social a Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/dossier_lenergia_com_a_dret_com_afrontar_la_pobresa_energetica_2.pdf>

Generalitat de Catalunya. (2015). Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per la inclusió a Catalunya, 2015 - 2016. [PDF file]. Generalitat de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/O3ambits_tematic/O6pobresa_i_inclusio_social/lluita_contra_pobresa/pla_pobresa.pdf>

González, E. (2011). La Unió Europea i la crisi alimentària. [PDF File]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <http://observatoridesc.org/sites/default/files/Crisi_Alimentaria_Cat_2.pdf>

Institut de Drets Humans de Catalunya. (2011). El dret a la ciutat. [PDF file]. Institut de Drets Humans de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://observatoridesc.org/sites/default/files/publicacio_2.pdf>

Instituto Nacional de Estadística. (2006). La pobreza y su medición. [PDF file]. INE: Madrid. Recuperat de <<http://www.ine.es/daco/daco42/sociales/pobresa.pdf>>

Instituto Nacional de Estadística. (2008). Encuesta de Condiciones de Vida. Metodología. [PDF file]. INE: Madrid. Recuperat de <<http://www.ine.es/prensa/np526.pdf>>

Instituto Nacional de Estadística. (2016). Encuesta de Condiciones de Vida ECV. Cuestionario de Hogar. [PDF file] INE: Madrid. Recuperat de <<http://www.ine.es/prensa/np969.pdf>>

Intermón Oxfam. (2016). Bajan los salarios, crece la desigualdad. El impacto de las diferencias salariales en los hogares. [PDF file]. Intermón Oxfam: Madrid. Recuperat de <<https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/bajan-salarios-crece-desigualdad.pdf>>

Jiménez, L., López, J.L. (2014). La pobreza energética en España, análisis de tendencias. [PDF file]. ACA: Madrid. Recuperat de <http://www.foessa2014.es/congreso/uploaded/pdf/O7112014054447_3901.pdf>

Lafuente, M. (2009). Pobreza y privación en España. [PDF file]. Rect@: Valencia. Recuperat de <https://www.researchgate.net/publication/40625016_Pobreza_y_privacion_en_Espana>

López, J.L., Perero, E. (2013). Guía práctica sobre la Certificación de la Eficiencia Energética de Edificios. [PDF file] ACA: Madrid. Recuperat de <http://www.energias-renovables.com/ficheroenergias/Guia_Practica_Certificacion_Energetica_ACA_2013_2_Edicion.pdf>

Llano, J.C. (2015). El Estado de la pobreza. Seguimiento del indicador de riesgo de pobreza y exclusión social en España, 2009 - 2013. [PDF file]. EAPN España: Madrid. Recuperat de <http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/recursos/1/1423562245_20150208_el_estado_de_la_pobreza_seguimiento_del_aro-pe_2013_listo.pdf>

Malgesini, G., Candalija, J. (2014). Dossier de EAPN España. [PDF file]. EAPN España: Madrid. Recuperat de <http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/dossier_pobreza.pdf>

Martínez R., Navarro C. (2014). Pobreza y privación: tendencias y determinantes. [PDF file]. Fundación Foessa: Madrid. Recuperat de <http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/documentos_trabajo/15102014141427_415.pdf>

Mas Consulting Trends. (2014). La pobreza energética. Análisis y soluciones. [PDF file]. MCT: Madrid. Recuperat de <http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/pobrezaenergetica_mct2.pdf>

Montagut, X., Gascón, J. (2014). Alimentos desperdiciados. Un análisis del derroche alimentario desde la soberanía alimentaria. [PDF file]. Icaria Editorial: Barcelona. Recuperat de <https://www.academia.edu/8769890/Alimentos_desperdiciados_Un_an%C3%A1lisis_del_derroche_alimentario_desde_la_soberan%C3%ADa_alimentaria_Montagut_X_Gasc%C3%B3n_J._Barcelona_Quito_Icaria_IAEN._2014?auto=download>

Observatori DESC. (2013). Emergencia habitacional en el Estado Español. La crisis de las ejecuciones hipotecarias y los desalojos desde una perspectiva de los derechos humanos. [PDF file]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <<http://>>

afectadosporlahipoteca.com/wp-content/uploads/2013/12/2013-Informe_habitatge-17Dic.pdf>

Observatori DESC. (2014). Informe sobre el dret a l'alimentació a Catalunya. Impactes de la pobresa alimentària a Ciutat Vella i Nou Barris. [PDF file]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <http://www.entrepueblos.org/files/cat_informe-alimentacio_O.pdf>

Observatori DESC. (2015). Emergència habitacional a Catalunya. Impacte de la crisi hipotecària en el dret a la salut i els drets dels infants. [PDF file]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/informe_emergencia_habitacional_2015_desc.pdf>

Observatori DESC. (2016). Informe sobre emergència habitacional i pobresa energètica. Una radiografia de 12 municipis. [PDF file]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <http://pobresaenergetica.es/wp-content/uploads/2016/07/informe_12municipis.pdf>

Observatorio DESC. (2016). Exclusió residencial al món local. Informe de la crisi hipotecària a Barcelona, 2013 - 2016. [PDF file]. Observatori DESC: Barcelona. Recuperat de <http://observatoridesc.org/sites/default/files/informeodesc_web_cast.pdf>

Otero, S. (2015). Alimentación y pobreza. Estrategias de aprovisionamiento y gestión de la inseguridad alimentaria. [PDF file]. Universidad de Oviedo: Oviedo. Recuperat de <http://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/10651/33017/6/TFM_OteroEstevez-Sonia.pdf>

Parés, N., Enciso, J., Cantero, J. (2015). Perfil de consum energètic de la població atesa per Serveis Socials a Sabadell. [PDF file]. Ajuntament de Sabadell: Sabadell. Recuperat de <<http://ca.sabadell.cat/Energia/d/articleprestacionsE2015.pdf>>

Peiró, I. (2013). L'ajuda alimentària a Catalunya. [PDF file]. Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/dossier_lajuda_alimentaria_a_catalunya_1.pdf>

Peiró, I. (2015). Dignificar i defensar el dret a l'alimentació. Promovent l'atenció integral i l'autonomia de les persones. [PDF file]. Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/dossier_dignificar_i_defensar_el_dret_a_lalimentacio_promovent_2015_5.pdf>

Permanyer, I., Köksel, P. (2017). Perspectives demogràfiques: mirades alternatives sobre la pobresa a Espanya: una qüestió de definició i mesura. [PDF file]. Centre d'Estudis Demogràfics: Barcelona. Recuperat de <http://ced.uab.cat/PD/PerspectivesDemografiquesOO5_CAT.pdf>

Pomar, A., Tendero, G. (2015). Ja volem el pa sencer. Respostes a la pobresa alimentària en clau de Sobirania Alimentària. [PDF file]. ASAC: Barcelona. Recuperat de <<http://xarxaconsum.net/mm/file/Ja%20volem%20el%20pa%20sencer.pdf>>

Proyecto REPEX. (2012). Pobreza energética En España. Potencial de generación de empleo directo de la pobreza derivado de la rehabilitación energética de viviendas. [PDF file]. ACA: Madrid. Recuperat de <<http://www.niunhogarsinenergia.org/panel/uploads/documentos/estudio%20de%20pobreza%20energetica%20en%20espana%202012.pdf>>

Rovira, E. (2016). La feminització de la pobresa. Reivindicant una mirada de gènere. [PDF file]. Taula d'Entitats del Tercer Sector: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/dossier_feminitzacio_pobresa_web_O.pdf>

Sabes-Figuera, R., Todeschini, F. (2016). Estimació de la pobresa energètica a Catalunya. [PDF file]. Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques: Barcelona. Recuperat de <http://ivalua.cat/documentos/1/23_12_2016_13_O2_37_Intermedi_wb2.pdf>

Sales, A. (2012). Les persones sense llar a la ciutat de Barcelona i l'evolució dels recursos de la Xarxa D'Atenció a les Persones Sense Llar. [PDF file]. XAPSELL: Barcelona. Recuperat de <http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva/ca/2013/7/xarxa2_diagnosi2013.pdf>

Sarasa, S.; Porcel, S.; Navarro-Varas, L. (2013). "L'impacte social de la crisi a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i a Catalunya". Papers, Regió Metropolitana de Barcelona, 56, p. 9-87.

Secretaría de Estado de Energía. (2014). La energía en España, 2013. [PDF file]. Ministerio de Industria, Energía y Turismo: Madrid. Recuperat de <http://www.minetad.gob.es/energia/balances/Balances/LibrosEnergia/Energia_en_espana_2013.pdf>

Secretaria Tècnica d'Acció Social (2016). Prediagnòstic social de Sabadell. [PDF file]. Ajuntament de Sabadell: Sabadell. Recuperat de <http://www.consensus.cat/sabadell/components/com_docs/files/Prediagnostic%20Social%20de%20Sabadell%20170216.pdf>

SIIS Centro de Documentación y Estudios. (2014). Análisis cuantitativo sobre la incidencia de la pobreza energética en Gipuzkoa. [PDF file]. SIIS Centro de Documentación y Estudios: Donostia. Recuperat de <https://issuu.com/siis_estudios/docs/an_llisis_cuantitativo_sobre_la_inc>

Síndic de Greuges de Catalunya. (2013). Informe sobre la pobresa energètica en Catalunya. [PDF file]. Síndic de Greuges de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <<http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3530/Informe%20pobreza%20energetica%20completo.pdf>>

Síndic de Greuges de Catalunya. (2014). Informe sobre el derecho a los suministros básicos: electricidad, agua y gas. [PDF file]. Síndic de Greuges de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3754/Informe%20preus%20subministraments_cast_cubiertas.pdf>

Sindic de Greuges. (2012). Informe sobre la pobresa infantil a Catalunya. [PDF file]. Sindic de Greuges: Barcelona. Recuperat de <<http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3346/Informe%20sobre%20pobresa%20infantil%20setembre%202012.pdf>>

Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya. (2013). La ayuda alimentaria en Cataluña. [PDF file]. Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya: Barcelona. Recuperat de <http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/dossier_la_ayuda_alimentaria_en_cataluna.pdf>

Tirado, S., Jiménez, L., López, J., Martín, J. (2014). Pobreza energética en España. Análisis de tendencias. [PDF file]. ACA: Madrid. Recuperat de <<http://unaf.org/wp-content/uploads/2014/05/estudio-de-pobreza-energ%C3%A9tica-en-esp%C3%B1a-2014.pdf>>

Valls F., Belzunegui Á. (2014). VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. La pobreza en España desde una perspectiva de género. [PDF file]. Fundación Foessa: Madrid. Recuperat de <http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/documentos_trabajo/15102014141447_8007.pdf>

Vallvé, X. (2016). Informe. Pobresa i privació de subministraments bàsics. [PDF file]. Entitats Catalanes d'Acció Social: Barcelona. Recuperat de <<http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2016/11/informe-pobresa-energetica-nov2016-ECAS.pdf>>

Consell Comarcal del Vallès Occidental

Carretera N-150 Km 15, 08227, Terrassa

Telèfon: 93 727 35 34

www.ccvoc.cat - ccvoc@ccvoc.cat

 [@consellvallesoc](https://twitter.com/consellvallesoc)

 [/vallesoccidental](https://facebook.com/vallesoccidental)

Observatori Vallès Occidental

www.ccvoc.cat/observatori

observatori@ccvoc.cat

 [@vallesobserva](https://twitter.com/vallesobserva)